REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

POROČILO O DELU INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2015

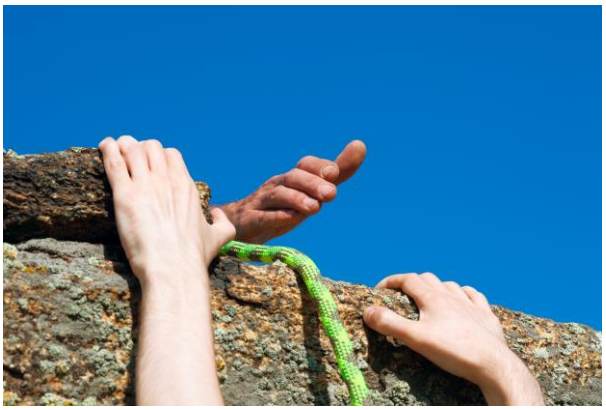

Pripravil: Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD), Verovškova ulica 64a, Ljubljana
Za IRSD: Nataša Trček, glavna inšpektorica RS za delo
Uredila in lektorirala: Branka Knafelc
Pri pripravi poročila so sodelovali: Nataša Trček, Slavko Krištofelc, Jasmina Rakita Cencelj, Peter Stefanoski, mag. Sonja Konestabo, Marko Vaupotič, mag. Boštjan Hartner, mag. Lidija Korat, Darja Zadnikar, mag. Mladen Markota, mag. Albin Novšak, Rok Pihler, Maja Svetličič, Tanja Cmrečnjak Pelicon, Tina Princes, Romana Košorok, Tatjana Arnšek, Stanka Tutta, Sonja Božič Testen, Marjan Rosa, Branka Knafelc
Fotografije na naslovnici: Mostphotos / arhiv Urada Vlade RS za komuniciranje. Druge fotografije, grafi in tabele so delo Inšpektorata RS za delo.

KAZALO

UVOD **8**
POVZETEK **10**
1. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST INŠPEKTORATA ZA DELO **13**
1.1. PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA 13
1.2. KADRI IN ORGANIZIRANOST 13
1.2.1. Kadrovska problematika 15
1.3. POGOJI IN VIRI ZA DELO INŠPEKTORATA 16
1.3.1. Proračun 16
1.3.2. Prostorska problematika 16
1.3.3. Službena vozila 17
1.3.4. Psihosocialni dejavniki, ki vplivajo na delo zaposlenih 17
1.3.5. Informatika 17
1.4. STATISTIČNI PREGLED DELA INŠPEKTORATA 18
1.5. DELOVANJE INŠPEKTORATA RS ZA DELO V MEDNARODNEM PROSTORU 19
1.6. STROKOVNO USPOSABLJANJE, DODATNO IZPOPOLNJEVANJE IN IZOBRAŽEVANJE USLUŽBENCEV INŠPEKTORATA RS ZA DELO 21
2. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU **26**
2.1. SPLOŠNO 26
2.2. INŠPEKCIJSKI NADZOR 27
2.2.1. Uvod 27
2.2.2. Redni, izredni in kontrolni nadzori z izrečenimi ukrepi 27
2.2.3. Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov ter najpogosteje ugotovljene kršitve 30
2.2.3.1. Ugotovitve 30
2.2.3.2. Izjava o varnosti z oceno tveganja 32
2.2.3.3. Usposabljanje delavcev za varno delo 34
2.2.3.4. Zdravstveno varstvo delavcev 36
2.2.3.5. Reprezentativni vzorec 37
2.2.3.6. Druge pomembnejše kršitve 39
2.2.3.6.1. Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme (OVO) 39
2.2.3.6.2. Uporaba in ustreznost delovne opreme 41
2.2.3.6.3. Delovna mesta in ustreznost delovnega okolja 42
2.2.3.6.4. Nevarne kemične snovi na delovnih mestih 43
2.2.3.6.5. Gradbeništvo in delo na višini 44
2.3. NEZGODE PRI DELU 46
2.3.1. Uvod 46
2.3.2. Smrtne nezgode pri delu 47
2.3.3. Težje in lažje nezgode pri delu 50
2.3.4. Nezgode pri delu v rudarstvu 52
3. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ **53**
3.1. SPLOŠNO 53
3.1.1. Statistični pregled 54

3.2. UKREPI ... 56
3.3. POSEBNOSTI INŠPEKCIJSKEGA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ V JAVNEM SEKTORJU ... 57
3.4. POSEBNOSTI INŠPEKCIJSKEGA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ V ZASEBNEM SEKTORJU ... 57
3.5. PLAČILO ZA DELO ... 58
3.6. DELOVNI ČAS, ODMORI IN POČITKI TER EVIDENCE NA PODROČJU DELA ... 60
3.7. ZAPOSLOVANJE ... 61
3.7.1. Pogodba o zaposlitvi ... 61
3.7.2. Pogodbe civilnega prava ... 65
3.7.3. Zaposlovanje na črno ... 66
3.7.4. Prepoved diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu 67
3.7.5. Zaposlovanje in delo tujcev ... 68
3.7.6. Zakon o urejanju trga dela ... 68
3.8. DRUGE KRŠITVE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ ... 69
3.8.1. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi ... 69
3.8.2. Letni dopust ... 70
3.8.3. Napoteni delavci ... 70
4. USMERJENI NADZORI INŠPEKTORATA RS ZA DELO V LETU 2015 ... 71
5. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA ... 73
5.1. PREDPISI, KI UREJAJO INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA ... 73
5.1.1. Subjekti inšpekcijskega nadzora ... 73
5.1.2. Oblike inšpekcijskega nadzora ... 73
5.2. ŠTEVILČNI PODATKI O DELOVANJU SOCIALNE INŠPEKCIJE V LETU 2015 ... 74
5.2.1. Redni inšpekcijski nadzori ... 74
5.2.2. Izredni inšpekcijski nadzori ... 74
5.2.3. Število izrečenih naročil in ukrepov ... 76
5.3. VSEBINSKO POROČILO O DELOVANJU SOCIALNE INŠPEKCIJE V LETU 2016 ... 76
5.3.1. Dejavnost centrov za socialno delo ... 76
5.3.1.1. Pomoč pri urejanju razmerij med starši in otroci po razpadu družinske skupnosti 77
5.3.1.2. Ukrepi centrov za socialno delo za varstvo otrok ... 77
5.3.1.3. Obravnava nasilja v družini ... 77
5.3.1.4. Skrbništvo ... 78
5.3.1.5. Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev ... 78
5.3.1.6. Koordinatorji obravnave v skupnosti na področju duševnega zdravja ... 78
5.3.2. Dejavnost domov za starejše in drugih izvajalcev institucionalnega varstva starejših .. 78
5.3.3. Pomoč na domu v obliki socialne oskrbe na domu ... 79
5.3.4. Socialni servis ... 79
5.3.5. Dejavnost posebnih socialnovarstvenih zavodov ... 81
5.3.6. Dejavnost varstveno-delovnih centrov ... 82
6. PREDLOGI PO 7. ČLENU ZAKONA O INŠPEKCIJI DELA ... 83

6.1. PREDLOGI S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU 83
6.2. PREDLOGI S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ 84
6.3. PREDLOGI S PODROČJA SOCIALNIH ZADEV 86
UPORABLJENI PRAVNI VIRI 87

KAZALO SLIK

Slika 1: Organizacijska shema Inšpektorata RS za delo (31. 12. 2015) 14
Slika 2: Strokovni posvet uslužbencev IRSD 2015 15
Slika 3: Strokovna ekskurzija – Izgradnja jezovne zgradbe HE Brežice«, 2015 (1) 21
Slika 4: Strokovna ekskurzija – Izgradnja jezovne zgradbe HE Brežice«, 2015 (2) 22
Slika 5: Praktični preizkus gašenja požara v okviru strokovnega posveta 2015 23
Slika 6: Konferenca IRSD 2015 24
Slika 7: Strokovna ekskurzija – Izgradnja jezovne zgradbe HE Brežice«, 2015 (3) 40

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število gospodarskih subjektov v RS in število inšpektorjev za delo 54
Tabela 2: Število ugotovljenih kršitev in število inšpekcijskih nadzorov 55
Tabela 3: Najpogosteje ugotovljene kršitve na področju delovnih razmerij v obdobju od leta 2008 do leta 2015 55
Tabela 4: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij 58
Tabela 5: Delež ugotovljenih kršitev v zvezi z institutom pogodbe o zaposlitvi v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami s področja nadzora delovnih razmerij 61
Tabela 6: Usmerjeni nadzori Inšpektorata RS za delo v letu 2015 71

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število inšpekcijskih nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu, obdobje 2011 – 2015 27
Graf 2: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največ nadzorov na področju varnosti in zdravja 28
Graf 3: Število ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, obdobje 2011 – 2015 29
Graf 4: Delež ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, leto 2015 30
Graf 5: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2015 31
Graf 6: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu 31
Graf 7: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu 32
Graf 8: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev glede izjave o varnosti z oceno tveganja, 2015 33
Graf 9: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev glede usposabljanja delavcev za varno delo, 2015 ... 35
Graf 10: Predhodni inšpekcijski nadzor pri subjektih, reprezentativni vzorec IRSD, 2015 37
Graf 11: Delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil 38
Graf 12: Povprečna ocena za posamezne parametre, reprezentativni vzorec, obdobje 2013 – 2015 . 38
Graf 13: Povprečna ocena v odvisnosti od števila zaposlenih, reprezentativni vzorec IRSD, 2012 – 2015 39
Graf 14: Število smrtnih nezgod na prijavljeno gradbišče, 2009 – 2015 45
Graf 15: Število vseh smrtnih nezgod na deloviščih in delež smrtnih nezgod zaradi padca v globino, 2010 – 2015 46
Graf 16: Število smrtnih nezgod pri delu, 1998 – 2015 48
Graf 17: Glavni vzroki prijavljenih smrtnih nezgod pri delu, 2011 – 2015 48
Graf 18: Prijavljene lažje in težje nezgode, 2012 – 2015 51
Graf 19: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij 59
Graf 20: Porazdelitev kršitev instituta plačila za delo po deležih v letu 2015 59

Graf 21: Število kršitev glede pogodbe o zaposlitvi v primerjavi z vsemi kršitvami s področja nadzora delovnih razmerij 62
Graf 22: Najpogostejše kršitve glede pogodbe o zaposlitvi v letu 2015 63
Graf 23: Druge kršitve glede pogodbe o zaposlitvi 64
Graf 24: Število prejetih, preučenih in na preučitev čakajočih pobud za inšpekcijske nadzore, 2004 – 2015 75

V letnem poročilu uporabljeni izrazi, ki se nanašajo na osebe in so zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za ženski in moški spol.

UVOD

Na IRSD vsako leto z zanimanjem pričakujemo skupne podatke za preteklo leto, saj ob svojem delu nenehno spremljamo trende na delovnopravnem področju, področju varnosti in zdravja pri delu ter socialnem področju. Področja nadzora, ki jih pokrivamo na IRSD, so na prvi pogled različna, vendar med vsemi tremi področji obstaja tesna povezanost.

Podatki za leto 2015 so presenetljivi in jasno kažejo na spremembe, ki se dogajajo na gospodarskem in socialnem področju. Številčni podatki sicer še ne odražajo stanja v celoti, včasih so tudi nekoliko zavajajoči, vendar skupaj z vsebinskimi podatki že lahko trdimo, da se iz leta v leto delodajalci hitreje prilagajajo na nastale spremembe. Spremembe so sicer pozitivne, glede na pristojnosti inšpektorata pa se prevečkrat kažejo kot izigravanje zakonodaje. Kljub daleč največjemu številu ugotovljenih kršitev pri izplačilu plač ugotavljamo, da so se razmere na tem področju stabilizirale in da se večina prijav nanaša na kršitve za nazaj. Ob menjavah zaposlitev se delavci opogumijo in želijo uveljaviti svoje pravice ter kaznovati delodajalce za nepošteno ravnanje v preteklosti.

Žal pa trend prilagajanja delodajalcev ni ohrabrujoč za delavce in državo. Večini delodajalcev je ostal strah, da bi jim zaposlovanje novih delavcev lahko povzročilo težave v primeru izgube posla. Razmere na trgu so še vedno nekoliko nestabilne, zato veliko delodajalcev zapolnjuje potrebe po delavcih na nezakonit način, in sicer od delavcev, ki so zaposleni in imajo sklenjeno delovno razmerje, zahtevajo, da postanejo podjetniki, tako da na primer odprejo samostojno dejavnost, in podpišejo z nekdanjim delodajalcem civilno pogodbo o poslovnem sodelovanju. Na IRSD smo zato v preteklem letu praktično ob vsakem nadzoru preverjali zakonitost zaposlovanja delavcev, predvsem v primerih, ko so ti sumi izhajali iz prijav.

Iz številnih prijav, ki jih prejmemo na IRSD, tudi izhaja, da delodajalci delavce zaposlujejo za krajši delovni čas, od njih pa zahtevajo, da svoje delo opravljajo polni delovni čas, velikokrat pa morajo svoje delo tudi po tem podaljšati za več ur. Zato je inšpektorat v preteklem letu v nadzorih dosledno preverjal tudi evidence delovnega časa in zagotavljanje počitkov. V mnogih primerih so inšpektorji ugotovili, da delodajalci delavcem ne zagotavljajo dnevnega in tedenskega počitka, saj morajo delavci delati praktično brez premora, celo do 16 ur na dan in po ves mesec ali več brez prostega dneva.

Na področju skrbi za varnost in zdravje pri delu se nenehno odpirajo nove vsebine in področja, ki terjajo stalno dograjevanje znanja in izjemno prožnost pri opravljanju dela, in sicer vseh subjektov, ki se strokovno ukvarjajo s tem področjem. Enega pomembnejših premikov v ciljih in vsebini dela na področju varnosti in zdravja pri delu v zadnjem času predstavlja preusmeritev pozornosti s klasičnih obremenitev in škodljivosti na delovnem mestu (hrup, ročno premeščanje bremen, vibracije itd.) na nova področja – psihosocialne dejavnike tveganja na delovnem mestu in aktivnosti za njihovo odpravljanje, tako imenovano promocijo zdravja na delovnem mestu. Ti dejavniki se v svoji široki paleti odražajo na vseh ravneh življenja delavca in delodajalca. V zadnjem obdobju se stroka ukvarja tudi zelenimi tehnologijami, nanotehnologijami in podobnim, kar pomeni tudi nov izziv za inšpektorat.

Zdravje in varnost pri delu imata temeljno vlogo pri povečevanju konkurenčnosti in produktivnosti podjetij ter dajeta neprecenljiv prispevek k trajnosti sistemov socialne varnosti, saj se s tem zmanjšajo stroški nezgod in bolezni v zvezi z delom ter njihovih posledic na posameznika in družbo, poveča se motiviranost delavcev. Za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev pri delu v praksi predstavlja poznavanje stroke in uveljavljenih dobrih praks velik izziv, kateremu se, ne glede na vse težave tega obdobja, ne moremo izogniti.

Socialna inšpekcija se je in se bo tudi v letu 2016 nekoliko okrepila. Pritiski prijaviteljev se tudi na tem področju še ne zmanjšujejo. Prijavitelji najpogosteje dajejo pobude za nadzor nad centri za socialno delo, kar pa ni presenetljivo, saj se centri za socialno delo srečujejo z uporabniki z nasprotujočimi se interesi (na primer uporabniki po razpadu družinske skupnosti), z uporabniki, za katere center za

socialno delo izvaja posebne oblike varstva (na primer ogroženi otroci ali odrasli, ki ne zmorejo sami skrbeti za svoje pravice in koristi), ter uporabniki, ki uveljavljajo pravice iz javnih sredstev. Kljub številnim pobudam in obravnavam pa je za to področje še vedno mogoče ugotoviti, da je število kršitev manjše kot na drugih področjih.

Inšpektorji se pri delu pogosteje kot v preteklih letih soočajo s prevelikimi pričakovanji prijaviteljev, ki si želijo predvsem zagotoviti pravice, ki jim pripadajo. Ker pa ima inšpektorat omejene pristojnosti, se vedno pogosteje dogaja, da prijavitelji vlagajo pritožbe tudi zoper inšpektorje, ki v pričakovanem času vseh nadzorov ne morejo opraviti.

Inšpektorat bo v tem letu tudi z novimi pristopi poskušal spremeniti trende kršenja zakonodaje. Po vzoru nekaterih evropskih držav bomo poskušali bistveno več vložiti v strokovno svetovanje delodajalcem, ki bodo lahko z več znanja in vedenja bolje poskrbeli za svoje delavce. S tem pridobimo vsi deležniki, delavci bodo bolj zadovoljni in bodo delali z veseljem in neobremenjeno, delodajalci bodo na ta način uspešnejši, inšpektorat oziroma država pa bosta beležila manjše število kršitev.

Nataša Trček
glavna inšpektorica RS za delo

POVZETEK

Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD) opravlja inšpekcijski nadzor na področju delovnih razmerij (zaposlovanja), varnosti in zdravja pri delu ter na področju socialnega varstva.

Inšpektorji vseh treh inšpekcij, ki delujejo v okviru Inšpektorata RS za delo, so v letu 2015 opravili **16.077 inšpekcijskih pregledov**, od tega na področju nadzora delovnih razmerij 8539 inšpekcijskih nadzorov, na področju varnosti in zdravja pri delu so opravili 7438 nadzorov in raziskali 87 nezgod pri delu. Inšpektorji socialne inšpekcije so opravili 100 inšpekcijskih nadzorov.

Inšpektorji z vseh treh področij dela so v letu 2015 ugotovili **30.805** različnih **kršitev** in na podlagi tega izdali **12.056 različnih ukrepov** (upravne odločbe, prekrškovne odločbe z izrekom globe ali opomina, naznanila sumov storitev kaznivih dejanj oziroma kazenske ovadbe in opozorila kršiteljem, naročila) ter izrekli za **okvirno 3,8 milijona evrov glob**.

Ob tem je bilo **na dan 31. 12. 2015 v Poslovni register Slovenije** (po podatkih Ajpesa) **vpisanih 202.057 poslovnih subjektov** oziroma delodajalcev ali subjektov nadzora. Od leta 2008 se je število poslovnih subjektov **povečalo za skoraj 31 tisoč**.

Število zaposlenih inšpektorjev temu ne sledi. Leta 2008 je bilo na primer pri IRSD zaposlenih 87 inšpektorjev, **31. 12. 2015** pa le **77 inšpektorjev**.

Število prijav, ki jih prejmemo na IRSD, pa je **do leta 2015 strmo naraščalo** – v letu 2014 smo tako prejeli že 7319 novih prijav, v letu 2015 pa se je njihovo število nekoliko znižalo – **6618** novih prijav, vendar so prijave vse bolj prepletene in se nanašajo na področja, ki zahtevajo bolj poglobljene nadzore.

Na področju nadzora delovnih razmerij inšpektorji že od leta 2009 **največji delež kršitev** ugotavljajo **na področju plačila za delo in drugih prejemkov iz delovnega razmerja** – v letu 2015 so ugotovili **3776 kršitev** (2014: 3542 kršitev; neizplačilo plače in zamujanje pri izplačilu plače, neizplačilo dodatkov za delo v posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa (nočno, nadurno delo), neizplačilo regresa za letni dopust). V letu 2015 smo prejeli številne prijave z zatrjevanimi kršitvami plačila za delo, ki so se nanašale tudi na leto 2014.

Po številu kršitev se **na drugo mesto** uvrščajo **kršitve v zvezi z evidencami na področju dela in socialne varnosti** (1797), temu pa sledijo **nepravilnosti v zvezi z zaposlovanjem v širšem smislu** (1608). V letu 2015 smo ugotovili tudi 1108 kršitev glede **delovnega časa ter zagotavljanja odmorov in počitkov**.

Opažamo tudi **razširjen pojav sklepanja pogodb o zaposlitvi za krajši delovni čas**. Delodajalci z delavci sklenejo pogodbe za krajši delovni čas od polnega, delavci pa nato **delo opravljajo dlje od dogovorjenega delovnega časa**, pri čemer za preostanek delovnega časa niso ustrezno zavarovani, plačani (če sploh) pa so v gotovini.

Glede števila ugotovljenih kršitev v primerjavi s številom nadzorov lahko rečemo, da je **stanje spoštovanja delovnopravne zakonodaje še vedno zaskrbljujoče**, saj je **število ugotovljenih kršitev od leta 2008 do leta 2015 skokovito naraslo**. V letu 2015 ob bistveno manjšem številu inšpekcijskih nadzorov beležimo le nekaj manj kršitev kot v letu 2014.

V letu 2015 se je **nadaljeval trend zlorab na področju prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja**, na kar smo opozarjali že v preteklih poročilih o delu. Pri tem izpostavljamo primer, v katerem smo delodajalcu delo preko pogodb civilnega prava začasno (do odprave nepravilnosti) prepovedali kar za 78 delavcev. V razreševanje teh primerov

morajo inšpektorji vložiti veliko truda, saj morajo dokazovati oziroma ugotavljati vse elemente delovnega razmerja za vsakega delavca posebej. Temu področju smo v letu 2015 z namenom čim bolj učinkovitega preprečevanja pojava posvetili veliko pozornosti in pri tem aktivno sodelovali z različnimi sindikati in s Finančno upravo RS. Na podlagi ugotovitev in opažanj pri opravljanju nadzora na tem področju smo **resornemu ministrstvu predlagali tudi spremembo Zakona o inšpekciji dela**, s katero bi nadgradili določbo, ki opredeljuje ukrep inšpektorata v primeru kršitve prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja, tako da bi določili novo obveznost delodajalcu, po kateri bi **moral delavcu ponuditi pogodbo o zaposlitvi**.

Tudi v letu 2015 smo opažali **problematiko »verižnega« ustanavljanja večjega števila družb** ter **druge zlorabe na področju delovanja gospodarskih družb**, o katerih smo obširneje poročali že v preteklih letih. Z namenom preprečevanja omenjenih zlorab smo **bili aktivno vključeni v pripravo sprememb Zakona o gospodarskih družbah**, ki so bile sprejete v letu 2015, uporabljati pa so se začele 1. 1. 2016. Upamo, da se bo stanje na tem področju v prihodnje vsaj nekoliko izboljšalo.

Na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu so inšpektorji enako kot že nekaj zadnjih let **najpogosteje ugotavljali kršitve glede ocenjevanja tveganj in izdelave izjave o varnosti z oceno tveganja**, glede **usposabljanj delavcev za varno opravljanje dela** ter glede **zagotavljanje zdravstvenega varstva delavcev**. Ob tem smo v letu 2015 ugotovili, da delodajalci **ne namenjajo zadostne pozornosti ustreznosti delovne opreme**, saj smo na tem področju v preteklem letu ugotovili **povečano število kršitev**.

Inšpektorji so v letu 2015 **raziskali tudi 87 nezgod pri delu** – praviloma raziščejo vse nezgode, ki so se zgodile pri delu in so se v njih delavci smrtno ali težje poškodovali, pa tudi posamezne lažje poškodbe. Sicer so delodajalci skladno z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu inšpektoratu prijavili **9483 nezgod pri delu** (8901 lažjih in 431 težjih), od tega **24 smrtnih nezgod, 8 nezgod** je bilo **kolektivnih** (poškodovani dva ali več delavcev hkrati).

Kot zaskrbljujočo ocenjujemo ugotovitev, da **se od leta 2011 stalno povečuje število umrlih delavcev** (2015: 24, 2014: 23, 2013: 22, 2012:21, 2011: 20). Vzroki smrtnih nezgod v letu 2015 so bili dokaj različni, **največkrat pa so se delavci smrtno poškodovali v prometnih nesrečah** (5 primerov) ter **zaradi poškodb, ki so jim jih povzročila premikajoča se vozila** (5 primerov). Prevrnitev sredstev za delo na delavca je bil v letu 2015 tretji najpogostejši vzrok za smrt delavcev (4 primeri). 5 smrtnih nezgod delavcev zaradi prometnih nesreč je glede na leto 2014 (7 smrtnih nezgod) sicer 29-odstotno znižanje, vendar je ta podatek vseeno zaskrbljujoč.

V okviru **socialne inšpekcije** so inšpektorji **zaključili z obravnavo 203 pobud za izredne nadzore** in **opravili 100 inšpekcijskih nadzorov** (71 rednih in 29 izrednih). **V 43 zadevah** so inšpektorji izvajalcem **izrekli naročila oziroma ukrepe** za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti. Na podlagi izvedenih inšpekcijskih ravnanj ocenjujemo, da se socialnovarstvena dejavnost v večjem deležu izvaja strokovno in zakonito, saj se očitki iz okvirno 80 % proučenih pobud za nadzor izkažejo za neutemeljene.

IRSD je v letu 2015 izvedel tudi **13 usmerjenih akcij nadzora** s področja delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu, in sicer **v dejavnostih, v katerih posamezne kršitve pogosteje ugotavljamo** oziroma kjer smo **preverjali izvajanje določenega instituta delovnega prava**. V okviru akcij je bilo **opravljenih 6111 inšpekcijskih pregledov** (38,25 %).

Poleg nadzorov in ukrepanj so zaposleni IRSD opravljali tudi **drugo strokovno delo**, nudili strokovno pomoč delavcem in delodajalcem, v skladu s 7. členom Zakona o inšpekciji dela je Inšpektorat RS za delo dal tudi **več predlogov za spremembo zakonodaje**, ki izhajajo iz zaznanih praks na terenu.

Tudi v letu 2015 smo skrbeli za **sodelovanje z institucijami z različnih delovnih področij**, tako z drugimi državnimi organi kot s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in združenji delodajalcev. Sodelovanju namenjamo veliko pozornosti v smislu izmenjav informacij, učinkovitejšega opravljanja poslanstva ter tako preventivnega kot represivnega delovanja.

1. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST INŠPEKTORATA ZA DELO

1.1. PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Inšpektorat Republike Slovenije za delo je organ v sestavi Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Splošna načela inšpekcijskega nadzora, organizacijo inšpekcij, položaj, pravice in dolžnosti inšpektorjev, njihova pooblastila, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom, urejata **Zakon o inšpekciji dela** (ZID-1) in **Zakon o inšpekcijskem nadzoru** (ZIN).

V skladu z 2. členom ZID-1 opravlja Inšpektorat RS za delo naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov s področij varnosti in zdravja pri delu, delovnih razmerij, minimalne plače, trga dela in zaposlovanja, dela in zaposlovanja tujcev, sodelovanja delavcev pri upravljanju in stavk, če ni z zakonom drugače določeno. Inšpektorat opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad izvajanjem drugih zakonov in predpisov, če ti tako določajo. Inšpekcijski nadzor na področju socialnega varstva zagotavlja nadzor nad opravljanjem socialnovarstvenih storitev in spoštovanjem predpisov, s katerimi so izvajalcem socialnovarstvene dejavnosti podeljena javna pooblastila.

Inšpektorat opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo in strokovnostjo dela komisij za preverjanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij. Zakon o urejanju trga dela daje inšpektoratu pravno podlago tudi za nadzor na področju zaposlovanja, nadzor pa se opravlja v okviru nadzora delovnih razmerij. Inšpektorji za delo opravljajo nadzor tudi nad zakoni in drugimi predpisi, ki to posebej določajo. Seznam predpisov je na koncu poročila.

Inšpektorat Republike Slovenije za delo je na podlagi Zakona o prekrških tudi prekrškovni organ.

Področje dela organa določajo še nekateri mednarodni pravni viri, med katerimi izpostavljamo predvsem:

- Konvencijo št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini,
- Konvencijo št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu,
- Konvencijo št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju,
- Konvencijo št. 161 o službah medicine dela,
- Evropsko socialno listino (3. člen) in
- Direktivo št. 89/391/EGS.

V skladu s 4. členom Zakona o inšpekciji dela nudi Inšpektorat RS za delo delodajalcem in delavcem strokovno pomoč glede uresničevanja zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

Pri svojem delu sodeluje z drugimi inšpekcijami, zavodi, pristojnimi za zaposlovanje in zdravstveno zavarovanje, pa tudi s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev.

Poročilo Inšpektorata RS za delo je pripravljeno na podlagi 7. člena Zakona o inšpekciji dela.

1.2. KADRI IN ORGANIZIRANOST

Vlada RS je s kadrovskim načrtom določila, da ima Inšpektorat RS za delo v letu 2015 lahko zaposlenih 107 uslužbencev za nedoločen čas (v letu 2014: 108 uslužbencev, v letu 2013: 109

uslužbencev). Na dan 31. 12. 2015 je bilo zaposlenih **105 uslužbencev**, od tega je bilo 87 uradniških delovnih mest in 18 strokovno-tehničnih delovnih mest.

Od navedenega števila zaposlenih je bilo **77 inšpektorjev** (v letu 2014: 81). V inšpekciji nadzora delovnih razmerij je delo opravljalo 41 inšpektoric in inšpektorjev (v letu 2014: 45, v letu 2013: 46), v inšpekciji nadzora varnosti in zdravja pri delu 32 inšpektoric in inšpektorjev (v letu 2014: 32), v socialni inšpekciji pa 4 inšpektorice in inšpektorji. Povprečna starost zaposlenih je bila **50 let**.

V okviru Inšpektorata RS za delo delujejo glede na področje nadzora tri inšpekcije, in sicer:

1. inšpekcija nadzora varnosti in zdravja pri delu,
2. inšpekcija nadzora delovnih razmerij in
3. socialna inšpekcija.

Z Aktom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Inšpektoratu RS za delo je določena organizacija in način dela na sedežu organa na Verovškovi ulici 64a v Ljubljani, v 5 območnih enotah in 9 inšpekcijskih pisarnah.

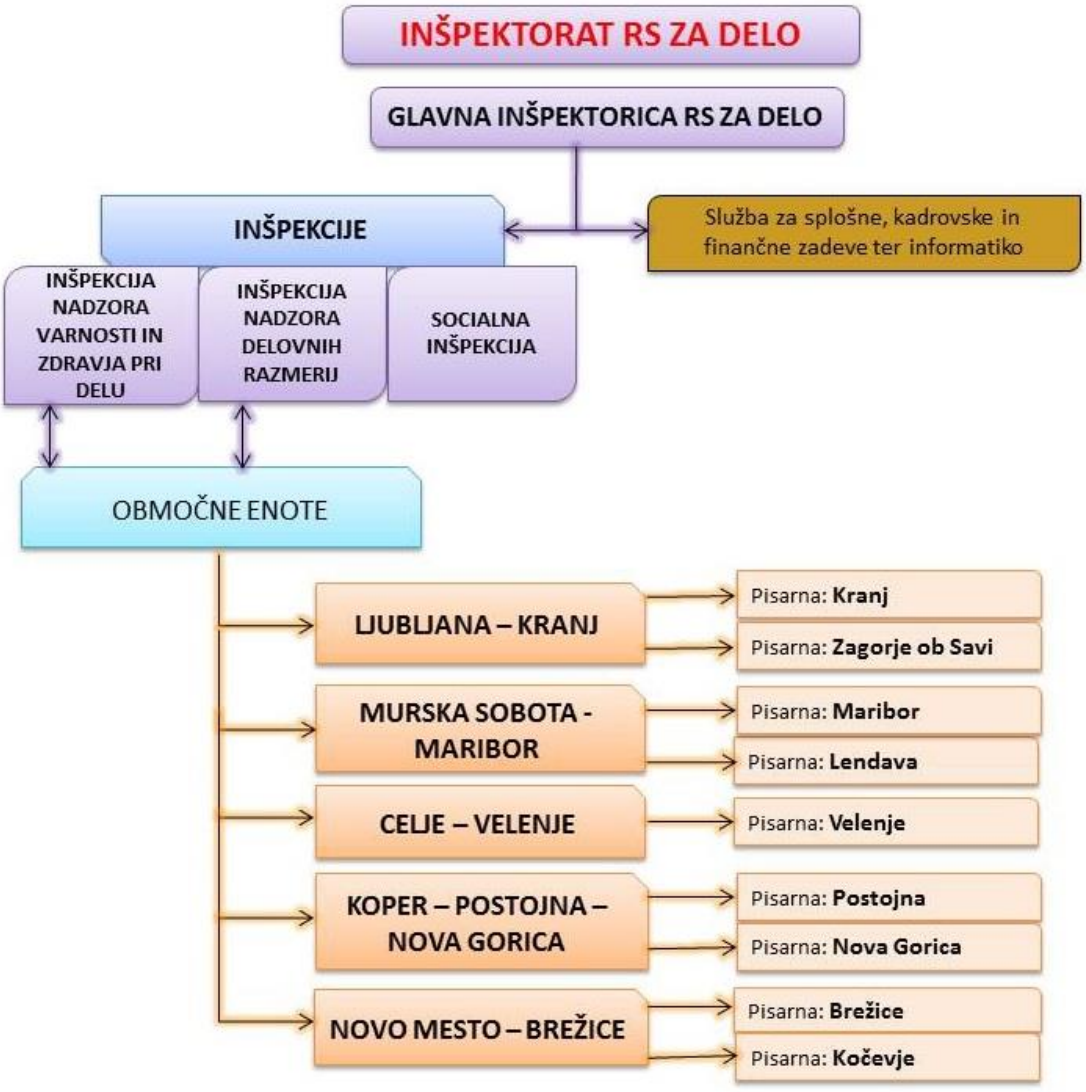

Slika 1: Organizacijska shema Inšpektorata RS za delo (31. 12. 2015)

1.2.1. Kadrovska problematika

Kljub različnim organizacijskim ukrepom **kadrovska podhranjenost in preobremenjenost inšpektorjev** za delo ostajata resna težava. Število poslovnih subjektov iz leta v leto narašča, na dan 31. 12. 2015 je bilo v Poslovnem registru Slovenije evidentiranih **202.057 poslovnih subjektov** (v letu 2014: 198.521), od leta 2008 se je njihovo število zvišalo za skoraj 31 tisoč, število zaposlenih pa temu ne sledi. **Število inšpektorjev se je od leta 2008 znižalo za 10** – na **77** – in tako ne zagotavlja možnosti za sprotno obravnavo vseh prejetih prijav, še manj pa ustrezne stopnje pričakovanja, da bo inšpektor v vseh primerih v nekaj dneh opravil nadzor pri delodajalcu, na katerega se nanaša prejeta prijava, ali da bo posamezni delodajalec naključno postal zavezanec v postopku inšpekcijskega nadzora in da bi vsaj iz teh razlogov zagotovil ustrezno stopnjo spoštovanja delovnopravne zakonodaje.

Trend zmanjševanja števila zaposlenih je zaskrbljujoč, saj se število prijav ne zmanjšuje, vsebine, ki jih navajajo prijavitelji, pa so vse bolj kompleksne. **»Preprostih« inšpekcijskih nadzorov dejansko ni več,** v vsakem nadzoru, ki izhaja iz prijave ali usmerjene akcije, inšpektorji nadzorujejo specifične zahteve, ki od njih poleg poglobljenega znanja zahtevajo tudi konkretne izkušnje s posameznega področja, za ugotovitev dejanskega stanja je treba preveriti delovanje delodajalca v daljšem časovnem obdobju. Daljši potrebni čas za izvedbo nadzora ter kadrovska podhranjenost vodita do tega, da odprtih zadev ni več mogoče obravnavati v razumnih rokih.

Tudi obseg administrativnih opravil, povezanih z upravnimi in prekrškovnimi postopki ter s pripravo raznih poročil, je po naši oceni prevelik in jemlje čas, namenjen opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora, ter povečuje birokratizacijo.

Slika 2: Strokovni posvet uslužbencev IRSD 2015

S pomanjkanjem števila zaposlenih se srečujemo **tudi na področju podpornih služb**. Ob 105 zaposlenih ima IRSD zgolj dve javni uslužbenki za kadrovske zadeve, ki jih organ vodi samostojno, in tudi samo dve javni uslužbenki za finančno poslovanje, čeprav je IRSD samostojni proračunski uporabnik – sam vodi vse postopke glede svojih proračunskih sredstev, postopke javnega naročanja in glede sredstev iz lastne dejavnosti. Kot prekrškovni organ inšpektorat sam v celoti vodi tudi upravljanje s terjatvami, ki nastanejo v prekrškovnem postopku – letno med štirimi in petimi milijoni evrov – poleg tega tudi s terjatvami, ki nastanejo v upravnem postopku, kar skupno predstavlja izjemen obseg dela. Ob tem zavezanci manj kot polovico glob plačajo prostovoljno, za ves preostali znesek je treba terjatve odstopiti v prisilno izterjavo.

Vse navedeno se je začelo odražati tudi v bistveno **večjem deležu bolniških odsotnosti**, ki je sicer še vedno nižji kot v povprečju v Sloveniji, vendar so odsotnosti vse daljše in predstavljajo še dodaten izpad pri že tako nizkem številu tako inšpektorjev kot drugih zaposlenih.

Menimo, da bi morali imeti predstojniki več možnosti za zagotavljanje ustrezne organizacije izvajanja inšpekcijskega nadzora (na primer pri spremembi položajnih mest, glede omejitev zaradi skrajšanega delovnega časa, invalidnosti itd.). Opozarjamo tudi na dolgotrajne postopke zaposlovanja (pridobitev soglasja Vlade RS, pritožbeni postopki).

1.3. POGOJI IN VIRI ZA DELO INŠPEKTORATA

1.3.1. Proračun

Proračunska sredstva Inšpektorata RS za delo so bila v skladu z varčevalnimi ukrepi porabljena za izplačila plač, nadomestil in drugih stroškov dela zaposlenih ter za plačilo materialnih stroškov, ki zajemajo obratovalne stroške (na primer elektrika, voda, ogrevanje, telekomunikacijske storitve, čiščenje, varovanje) in druge tekoče stroške organa, ki so nujno potrebni za nemoteno delovanje inšpektorata na vseh lokacijah (nakup in vzdrževanje avtomobilov, nakup in vzdrževanje računalniške opreme, najemnine aplikacij, ki jih uslužbenci potrebujejo za nemoteno delo, najemnine parkirnih prostorov za službena vozila, gorivo, vzdrževanje in servisiranje službenih vozil in podobno). S postavke materialni stroški smo delno krili tudi stroške zdravstvenih pregledov uslužbencev, nakup obvezne varstvene opreme ter stroške strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja zaposlenih.

V letu 2015 je Inšpektorat RS za delo porabil **4.035.063 EUR proračunskih sredstev**. Največ sredstev je bilo porabljenih za plače (3.518.181 EUR), materialne stroške (443.180 EUR) in investicije (73.701 EUR).

Inšpektorat kot **lastno dejavnost** opravlja preizkuse znanja strokovne usposobljenosti koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih. S tem je inšpektorat ustvaril **12.252 EUR namenskih sredstev**, 800 EUR smo prenesli v proračunsko leto 2016.

V letu 2015 je Inšpektorat RS za delo **iz naslova nedavčnih prihodkov** (globe, sodne takse, stroški postopka, upravne takse in drugo) **obračunal 3.837.730 EUR terjatev**. Na dan 31. 12. 2015 je bilo na tej podlagi na prehodne račune IRSD plačanih 1.635.138 EUR, terjatve v višini 2.420.667 EUR pa smo prenesli na Finančno upravo RS, ki opravlja izterjavo.

1.3.2. Prostorska problematika

Inšpektorat RS za delo je uporabnik poslovnih prostorov **na 15 lokacijah po državi**. Nekateri prostori so v lasti Republike Slovenije, za druge prostore pa ima Republika Slovenija sklenjene najemne pogodbe z najemodajalci. Republika Slovenija je tudi plačnik teh najemnin, Inšpektorat RS za delo je le uporabnik pisarn in spremljajočih prostorov ter plačnik stroškov (za obratovanje, investicijsko vzdrževanje ter druge skupne stroške), ki se razdelijo med uporabniki na skupni lokaciji, plačuje pa jih s postavke materialnih stroškov. Glede navedenega opozarjamo, da je v okviru sklenjenih najemnih pogodb dogovorjena samo višina najemnine, o ceni drugih stroškov pa se morajo inšpekcijski organi pogajati sami.

Za IRSD **vprašanje prostorskih pogojev z različnih vidikov ni ustrezno rešeno**, že več let so najbolj izpostavljeni **predvsem prostori v Mariboru in Murski Soboti**. Zgradbe so stare in potrebne obnove, prostora za delo je premalo, otežen je dostop invalidnim osebam. Zaradi finančne krize se žal

tudi reševanje prostorske problematike, ki je sicer v pristojnosti osrednjega državnega organa za to področje – Ministrstva za javno upravo – odvija počasi.

IRSD sicer ob iskanju rešitev za neustrezne prostorske pogoje opozarja na zahteve za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev, ki jih mora delodajalec upoštevati pri načrtovanju, opremljanju in vzdrževanju delovnih mest. Gre na primer za osnovno površino delovnega prostora, višino prostorov, volumen, prosti zračni volumen na delavca pri delu, zahteve glede zračenja, naravne razsvetljave, poti za gibanje, sanitarnih prostorov in podobno. Opozarjamo pa tudi, da začasne selitve pomenijo dvojne stroške, so moteče tako za stranke kot tudi za zaposlene in seveda povzročijo tudi izpad dela. Zato morajo biti odločitve, ki se pri tem sprejemajo, dobro premišljene in – če je to le mogoče – dolgoročno vzdržne.

1.3.3. Službena vozila

Konec leta 2015 je imel Inšpektorat RS za delo 36 službenih vozil. Posodabljanje voznega parka je za inšpektorat velik strošek in je zato odvisno od zagotovljenih finančnih sredstev. Skoraj polovica službenih vozil IRSD je tako starejših od 10 let. V letu 2015 smo uspeli kupiti dve novi vozili, zaradi dotrajanosti pa smo morali odpisati 6 vozil.

Inšpektorat ima tudi 7 službenih koles, saj to predvsem v večjih mestih omogoča inšpektorjem racionalnejšo opravljanje delovnih nalog.

1.3.4. Psihosocialni dejavniki, ki vplivajo na delo zaposlenih

Zaradi trenutnih gospodarskih razmer in pripada zadev se stopnjujejo oblike pritiskov na zaposlene v Inšpektoratu RS za delo. Inšpektorji so preobremenjeni in ne zmorejo sproti reševati vseh dodeljenih zadev. Ugotavljamo tudi veliko žalitev in nedostojnega vedenja tako prijaviteljev kot delodajalcev, tudi v letu 2015 smo zabeležili nekaj primerov ogroženosti inšpektorjev s strani nadzorovanih subjektov. Večjo agresivnost strank je zaznati tudi po telefonu ter v elektronski pošti.

Inšpektorji se redno soočajo s prevelikimi pričakovanji prijaviteljev, ki od inšpektorjev pričakujejo ukrepanje, za katerega niso pristojni (na primer izterjavo neizplačanih plač ali regresa od delodajalca, pridobivanje dokumentacije, ki bi jo prijavitelji lahko uporabili v sodnem postopku proti delodajalcu, in podobno), ukrepanje praktično še isti dan, ko so inšpektorat seznanili z nepravilnostmi, kar pa ob več kot 6 tisoč prijavah kršitev letno žal ni mogoče. Vse pogostejši so primeri vsakodnevnih klicev in dopisov enih in istih prijaviteljev, ki zahtevajo pojasnila, utemeljitve in skušajo na podlagi različnih pravnih institutov pridobiti informacije in dokumentacijo, ki jih ne uspejo pridobiti pri delodajalcih, menijo pa, da bodo z njimi dokazali svojo oškodovanost oziroma da jih bodo lahko uporabili v svojih lastnih postopkih proti delodajalcem. Vse to so dodatne obremenitve in pritiski na že sicer preobremenjene inšpektorje, katerih temeljna naloga v skladu z zakonom je nadzor nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov in drugih predpisov.

1.3.5. Informatika

V letu 2015 smo nadaljevali z nadgradnjo obstoječega informacijskega sistema za potrebe e-računov in finančnega poslovanja izključno z elektronskimi računi, za potrebe e-uprave oziroma izvajanja elektronskih storitve javne uprave – prejem vlog (prijav).

Veliko dela na področju informatike je bilo opravljenega za izvajanje novih omejitev, ki so jih je prinesle spremembe Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1), ki so se začele uporabljati 1. 1. 2016 in se nanašajo tudi na delo Inšpektorata RS za delo. Na podlagi desetega odstavka 10.a člena ZGD-1 namreč registrski organi in notarji po uradni dolžnosti z zahtevo v elektronski obliki v kazenski evidenci ministrstva, pristojnega za pravosodje, v evidenci Inšpektorata Republike Slovenije za delo in v

evidenci Finančne uprave Republike Slovenije preverijo, ali za vpis v sodni register ali v Poslovni register Slovenije obstaja omejitev iz 4. točke prvega odstavka 10.a člena zakona. IRSD je moral tako zagotoviti registrskim organom (AJPES in sodišča) ter notarjem brezplačen elektronski dostop do podatka, ali je bila pravni ali fizični osebi, ki želi postati ustanovitelj, družbenik ali podjetnik v zadnjih treh letih s pravnomočno odločbo IRSD izrečena globa zaradi prekrška v zvezi s plačilom za delo oziroma prekrška v zvezi z zaposlovanjem na črno.

Za ta namen je moral IRSD z lastnimi finančnimi sredstvi pristojnim organom zagotoviti neposredni elektronski dostop do podatkov iz svoje prekrškovne evidence prek svojega informacijskega sistema INSPIS IS IRSD.

V letu 2015 je IRSD na podlagi 45. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US in 92/14 – odl. US) ter 19. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14) pridobil tudi dostop do osebnih podatkov iz Centralnega registra prebivalstva (CRP) prek spletnih servisov, s katerimi upravlja Ministrstvo za notranje zadeve. Informacijska rešitev za dostop aplikacije INSPIS IS IRSD do CRP šteje kot pridobivanje oziroma posredovanje osebnih podatkov v smislu določb 22. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov.

Z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije smo se uspeli dogovoriti za učinkovitejši dostop do podatkov o osebah, zaposlenih pri posameznih delodajalcih, kar prispeva k učinkovitejšemu delu inšpektorjev.

Kupili smo 23 prenosnih računalnikov, 55 zaslonov in 13 mrežnih tiskalnikov. Posodobili smo tudi delo glavnih pisarn po območnih enotah, in sicer s tremi novimi optičnimi čitalci.

Tudi v letu 2015 smo vsem uporabnikom posodabljali operacijski sistem Windows 7 in Microsoftovo pisarno.

1.4. STATISTIČNI PREGLED DELA INŠPEKTORATA

Inšpektorji so v letu 2015 opravili **16.077 inšpekcijskih pregledov** (2014: 17.392). Na področju nadzora delovnih razmerij je bilo opravljenih 8539 inšpekcijskih nadzorov (2014: 9759), na področju varnosti in zdravja pri delu pa 7438 nadzorov (2014: 7568). Inšpektorji socialne inšpekcije so opravili 100 (2014: 65) inšpekcijskih nadzorov. Raziskali smo tudi **87 nezgod pri delu** (2014: 100).

Padec števila inšpekcijskih nadzorov na področju delovnih razmerij je nedvomno povezan s prehodom pristojnosti nadzora nad zaposlovanjem na črno na Finančno upravo RS. Inšpektorat RS za delo se tako lahko bolj posveča svoji temeljni nalogi – odkrivanju **kršitev delovnopravne zakonodaje, ki pa so bistveno težje ugotovljive** (ugotavljanje elementov delovnega razmerja, nadzor delovnega časa, ki terja pregled obsežnih evidenc o izrabi delovnega časa za daljše – 6-mesečno ali celo 12-mesečno – časovno obdobje, itd).

Inšpektorji so v letu 2015 izrekli **12.056 prekrškovnih in upravnih ukrepov** (leto 2014: 12.122 ukrepov) in na tej podlagi obračunali **3.837.730 EUR terjatev**. Med ukrepe inšpektorjev sodijo upravne odločbe, prekrškovne odločbe z izrekom globe ali opomina, plačilni nalogi in opozorila kršiteljem. Od tega so inšpektorji **v skladu z Zakonom o prekrških izrekli 5908 ukrepov** (2014: 6348). Inšpektorji so dali tudi **68 kazenskih ovadb in naznanil kaznivega dejanja** (2014: 98, 2013: 52, 2012: 78).

Glede navedenega poudarjamo, da bi IRSD še vedno želel biti samodejno seznanjen z rezultati danih kazenskih ovadb in naznanil kaznivega dejanja. Seznanjeni smo le v posamičnih primerih, najpogosteje v primerih, ko tožilstvo zavrže kazensko ovadbo, pri čemer so najpogostejši razlogi za to,

da po oceni tožilstva ni izkazan namen storitve kaznivega dejanja ali da ni podan utemeljen sum. Glede na potreben čas in napor za pridobitev vseh potrebnih dokazil za vložitev kazenske ovadbe, kar lahko traja tudi celo leto, se nam pogosto postavi vprašanje o smotrnosti vlaganja kazenskih ovadb. Z Ministrstvom za pravosodje smo sicer že začeli pogovore o tesnejšem sodelovanju tudi na tem področju – tako glede obveščanja o usodi danih ovadb kot glede ugotavljanja naklepa za storitev kaznivega dejanja.

V skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku so inšpektorji na prvi stopnji v letu 2015 **vodili 24.544 upravnih zadev** in jih rešili 12.882, 11.662 zadev ostaja v reševanju. Inšpektorji so **izrekli 6148** (2014: 5774) **upravnih – inšpekcijskih ukrepov**.

Zunaj upravnega postopka smo obravnavali **5811** (2014: 6246) **novih zadev**. Med njimi so bile tudi strokovne pomoči inšpektorata v smislu 4. člena Zakona o inšpekciji dela ter druge skupne zadeve s področja poslovanja inšpektorata.

Aktivno smo sodelovali v več delovnih skupinah v RS in EU, sodelovali pri oblikovanju sprememb predpisov, posodabljali informacijski sistem in svojo spletno stran, opravljali strokovne izpite za koordinatorje, sodelovali v Komisiji za ugotovitev podlag za odpoved pogodbe o zaposlitvi zaradi ugotovljene invalidnosti, v komisijah za podelitev dovoljenj za opravljanje strokovnih nalog varnosti in zdravja pri delu, v Komisiji za preverjanje strokovne usposobljenosti za delo z eksplozivi in pirotehničnimi izdelki ter v Komisiji Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, aktivno smo sodelovali tudi v Medresorski delovni skupini za boj proti trgovini z ljudmi.

Opravljali smo tudi druge naloge s področja splošnih, kadrovskih in finančnih zadev, upravljanja s človeškimi viri, integritete, področja vodenja analitično-statističnih evidenc in različnih obdelav.

1.5. DELOVANJE INŠPEKTORATA RS ZA DELO V MEDNARODNEM PROSTORU

Inšpektorat RS za delo je vključen v **Odbor glavnih inšpektorjev za delo** pri Evropski komisiji (SLIC – Senior Labour Inspectors Committe), poleg tega pa občasno sodeluje tudi z **Mednarodno organizacijo dela** in **Mednarodno organizacijo inšpektorjev dela**. Naše aktivnosti so povezane tudi z obveznostmi Republike Slovenije pri uresničevanju mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, nekaterih drugih konvencij, iz Revidirane Evropske socialne listine ter vrste direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU. Pri tem gre predvsem za zagotavljanje podatkov in poročanje v zvezi s temi dokumenti.

Z državami članicami EU sodelujemo tudi prek evropskega centra za komunikacijo in informiranje na področju varnosti in zdravja pri delu **CIRCA** (Communication & Information Resource Centre Administrator). V letu 2015 smo prek centra prejeli 32 zaprosil za izmenjavo informacij in pripravili 34 odgovorov.

Prek **sistema IMI** imamo vzpostavljeno tudi neposredno sodelovanje med pristojnimi organi EU v primeru napotenih delavcev v okviru čezmejnega opravljanja storitev. IMI je varna spletna aplikacija, ki nacionalnim, regionalnim in lokalnim organom Evropske Unije omogoča hitro in preprosto medsebojno sporazumevanje. Sistem IMI je s področja dela Inšpektorata RS za delo vzpostavljen za napotene delavce, namenjen pa je nadzoru nad izvajanjem Direktive o napotitvi delavcev na delo v tujino (96/71/ES). Inšpektorat RS za delo je pristojen za nadzor nad slovenskimi delodajalci ter delodajalci, ki opravljajo storitve ali dejavnost v Republiki Sloveniji, nima pa pristojnosti za izvajanje nadzora na ozemljih drugih držav. Sistem IMI nam tako omogoča povezovanje s pristojnimi organi drugih držav članic EU, s čimer je mogoče uspešno ugotoviti dejansko stanje spoštovanje zakonodaje v drugi državi.

V letu 2015 je Inšpektorat RS za delo obravnaval **44 novih zahtevkov** prek sistema IMI, od katerih je v 2 zadevah inšpektorat zaprosil za podatke tuje organe, v 42 zadevah pa so se na nas obrnili organi iz držav članic EU.

V letu 2015 je bil v sistem IMI vključen tudi modul javna naročila, ki je trenutno vzpostavljen kot pilotni projekt.

Predstavniki inšpektorata so se v letu 2015 udeležili naslednjih mednarodnih srečanj oziroma delovnih sestankov:

- sestanek delovne skupine SLIC WG Enforcement, ki spremlja delo v vseh delovnih skupinah SLIC-a in skrbi za izmenjavo informacij o delu inšpektorjev v posameznih državah članicah (26. februar in 8. oktober, Luksemburg),
- sestanek delovne skupine SLIC WG Machex, ki je bil namenjen izmenjavi izkušenj in informacij o nadzoru trga dela ter obravnavi drugih pobud glede uporabe direktive o strojih (11. in 12. marec 2015, Luksemburg),
- redno srečanje Odbora glavnih inšpektorjev za delo (SLIC) pri Evropski komisiji (od 25. do 27. maja, Riga (Latvija), 12. in 13. november, Luksemburg):
    - Na obeh srečanjih je bil prvi dan namenjen izbrani tematiki, drugi dan pa poročanju o delu delovnih skupin, ki delujejo v okviru SLIC-a. V Latviji so člani SLIC-a razpravljali predvsem o izrekanju ukrepov inšpektorjev, tako upravnih kakor prekrškovnih in kazenskih, na eni strani in o svetovanju na drugi strani. Predstavljene so bile izkušnje na tem področju nekaterih držav EU (Latvija, Nizozemska, Velika Britanija, Finska in Danska) ter nekaterih drugih organizacij (ILO, OECD). Člani SLIC so ugotovili, da je izrekanje sankcij le eden od načinov delovanja delovnih inšpektorjev, ki pa se po posameznih državah zelo razlikuje. V mnogih primerih so nacionalne zakonodaje in prakse na tem področju nejasne oziroma ne dajejo zadostnih usmeritev, kako v praksi izvajati veljavno zakonodajo. Višina prekrškovnih glob je različna, večinoma pa se ocenjuje kot prenizka. Inšpektorji predvsem iz držav severne Evrope v svoje delo bistveno bolj vključujejo svetovanje delodajalcem in temu dajejo prednost pred izrekanjem tako upravnih kot prekrškovnih ukrepov.
    - V Luksemburgu je bila osrednja pozornost namenjena usposabljanju inšpektorjev v smislu strokovnosti opravljanja njihovega dela. Predstavljene so bile dobre prakse Poljske, Romunije, Francije, Španije, Danske, Švedske in Portugalske. Pri tem je zanimivo, da imajo nekatere države posebne šole za delovne inšpektorje, kandidati za inšpektorja morajo uspešno zaključiti njihov učni program. Države članice usposabljajo inšpektorje na različne načine (delavnice, seminarji, posveti, konference ipd.), vsem pa je skupno, da se morajo inšpektorji stalno usposabljati z vidika novih tveganj in nove zakonodaje, hkrati pa tudi utrjevati oziroma izboljševati že doseženo raven znanja.
- mednarodna konferenca na temo sodelovanja za zmanjšanje modernega delovnega izkoriščanja, na kateri so pozornost posvetili določitvi trendov in vzorcev modernega izkoriščanja v državah EU ter iskanju priložnosti za skupne aktivnosti v okviru mednarodnega sodelovanja (28. in 29. april, Dunaj),
- usposabljanje na temo trgovanja s človeškimi viri, ki je bilo namenjeno povečanemu sodelovanju med državami članicami EU (od 2. do 4. junija, Stockholm),
- pripravljalni sestanek v zvezi s postopkom ocenjevanja Belgijskega inšpekcijskega sistema na področju varnosti in zdravja pri delu (9. junij, Luksemburg),
- zaključna konferenca evropske kampanje s področja preprečevanja padcev na istem nivoju, ki je bila namenjena predstavitvi rezultatov inšpekcijskih pregledov sodelujočih držav (18. junij, Talin),
- srečanje na temo boja proti trgovini z ljudmi z namenom preprečevanja izkoriščanja delovne sile, na katerem so udeleženci predvsem izmenjali izkušnje, se seznanili s primeri dobrih

praks ter izpostavili pomen izboljšanja medsebojnega sodelovanja delovnih inšpektorjev, policije ter nevladnih organizacij iz več držav članic EU (7. in 8. julij, Haag),
- srečanje evalvacijske skupine ocenjevalcev pri vrednotenju inšpekcijskega sistema v Belgiji (od 28. septembra do 2. oktobra, Bruselj),
- regionalna konferenca pod okriljem ministrstva, pristojnega za delo, zaposlovanje in socialna vprašanja Republike Srbije in Avstrije, ki je bila namenjena odkrivanju in preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, kjer smo tudi aktivno sodelovali (17. in 18. november 2015, Beograd),
- mednarodna okrogla miza, ki je bila namenjena pravicam napotenih delavcev, kjer smo aktivno sodelovali in je potekala v okviru projekta »Posting of Workers« (6. november, Zagreb).

1.6. STROKOVNO USPOSABLJANJE, DODATNO IZPOPOLNJEVANJE IN IZOBRAŽEVANJE USLUŽBENCEV INŠPEKTORATA RS ZA DELO

Sistematični pristop na področju strokovnega usposabljanja, dodatnega izpopolnjevanja in izobraževanja ima velik vpliv na prenos obstoječega oziroma novega znanja ter praktičnih veščin na vsa področja dela v organu in prispeva k optimalnejšemu doseganju skupnih ciljev, zato inšpektorat temu področju namenja posebno pozornost.

Že v preteklem letu smo ugotavljali, da »preprostih« nadzorov dejansko ni več. Od inšpektorja se poleg poglobljenega znanja zahtevajo tudi konkretne izkušnje s posameznega področja. V letu 2015 smo za inšpektorje izvedli 4 strokovne delavnice, dve sta bili namenjeni inšpektorjem s področja delovnih razmerij in dve inšpektorjem s področja varnosti in zdravja pri delu.

Slika 3: Strokovna ekskurzija – Izgradnja jezovne zgradbe HE Brežice«, 2015 (1)

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so se na prvi delavnici posvetili strokovnim delavcem s področja varnosti in zdravja pri delu in vplivu strokovnosti na varnost in zdravje delavcev. Na drugi delavnici so obravnavali pomen in prepoznavanje toplotnih razmer na delovnem mestu ter navodila za izpolnjevanje poročila o ugotovitvah in ukrepih pri izvajanju usmerjenega nadzora gradbišč. Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so si skupaj ogledali tudi gradbišče hidroelektrarne (HE)

Brežice, kjer so se seznanili s projektom izgradnje HE na spodnji Savi ter uveljavljeno dobro prakso slovenskih izvajalcev gradbenih del, na podlagi katere so sprejeli nekatere zaključke v smislu zagotavljanja strokovnosti pri izvajanju nadzora na gradbiščih.

Slika 4: Strokovna ekskurzija – Izgradnja jezovne zgradbe HE Brežice«, 2015 (2)

Za inšpektorje s področja delovnih razmerij je bila prva delavnica namenjena temi plačila za delo. Na delavnici je sodelovala tudi predstavnica Finančne uprave RS (FURS), ki je predstavila davčni vidik instituta plačila za delo ter nadzor obračunavanja in plačevanja prispevkov za socialno varnost. Zaradi sprejetja novega Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev so se inšpektorji na novembrski delavnici seznanili z novostmi, ki jih je prinesel zakon. Predstavila sta jih predstavnika Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter predstavnica Zavoda RS za zaposlovanje.

Decembra smo izvedli vsakoletni strokovni posvet pooblaščenih in drugih strokovnih uslužbencev IRSD. Obnovili smo znanje s področja varstva pred požarom, se seznanili s prikazom uporabe gasilnikov in postopki gašenja ter se v nadaljevanju pri izvajanju gašenja tudi praktično preizkusili. Obravnavali smo področji informacij javnega značaja in varstva osebnih podatkov ter se seznanili z najnovejšo sodno prakso na področju delovnih razmerij. Nadaljevali smo tudi z obravnavo že začete tematike ravnanja inšpektorjev in drugih javnih uslužbencev v konfliktnih situacijah z vidika obravnave psihosocialnih dejavnikov tveganja na delovnem mestu. Srečanje smo zaključili z razpravo in izmenjavo strokovnih stališč in izkušenj.

Konferenca IRSD, že trinajsta po vrsti, pod naslovom Izzivi sobivanja – s posamezniki in skupinami s težavami v duševnem zdravju, je bila namenjena posameznikom in skupinam prebivalstva s težavami v duševnem zdravju. Udeleženci so se seznanili z izkušnjami srečevanja oziroma sobivanja z ljudmi z različnimi oblikami in stopnjami težav v duševnem zdravju. Skupaj s predavatelji so lahko razpravljali o tem, kako uporabnikom različnih programov na področju duševnega zdravja omogočiti spoštovanje, dostojanstvo ter čim bolj enake možnosti v vsakdanjih procesih sodelovanja, soodločanja in sobivanja.

Konference Inšpektorata RS za delo so postale tradicionalno vsakoletno strokovno srečanje, s katerimi IRSD opozarja na aktualno tematiko s področja dela inšpektorata in na ta način pristojne

spodbujamo k ustreznejšim rešitvam različnih vprašanj. Prepričani smo, da konference s tem ponujajo možnosti za ustvarjalno druženje ter izmenjavo mnenj in izkušenj.

Slika 5: Praktični preizkus gašenja požara v okviru strokovnega posveta 2015

IRSD je za zaposlene pripravil več delavnic s področja uporabe programa MS Office Excel, na katerih se je usposabljalo 40 uslužbencev. Dokumentalistkam in drugim strokovnim sodelavcem je bil namenjen seminar na temo motivacije in komunikacije.

Predstavnica Skupne službe za notranjo revizijo z Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je za vodstvo inšpektorata pripravila delavnico s področja obvladovanja in upravljanja s tveganji.

Za vodje notranjih organizacijskih enot in še nekatere druge uslužbence, ki se pri svojem delu (lahko) srečujejo tudi z nalogami nastopanja v javnosti, je IRSD organiziral delavnico nastopanja v javnosti.

Posamezni uslužbenci Inšpektorata RS za delo so se udeležili usposabljanj oziroma izpopolnjevanj z različnih strokovnih področij pri zunanjih izvajalcih, in sicer na teme: varstvo osebnih podatkov za IT strokovnjake, upravljanje, arhiviranje in hramba dokumentarnega gradiva, prekarnost in krčenje državne blaginje, odprti podatki javnega sektorja, načrti integritete, tajni podatki, delo na domu v praksi in v internih dokumentih, novi standardi na področju velikih nesreč »Seveso«, promocija zdravja na delovnem mestu – učinkovita orodja in dobre prakse, novosti in spremembe ter odgovornost na področju akreditacij, usposabljanje strokovnih delavcev za področje varnosti pri delu ter koordinatorjev, ključna področja v zvezi z azbestom, razvrščanje, pakiranje in označevanje materialov pri proizvodnji cementa in betona, Microsoft Acces za napredno poslovno rabo.

Uprava RS za javna plačila je organizirala brezplačni posvet proračunskih uporabnikov o novostih na področju izmenjave e-računov, ki sta ste ga udeležila dva uslužbenca.

S pridom smo izkoristili tudi možnost usposabljanja prek Upravne akademije (UA), ki je za predstavnike državnih organov organizirala več usposabljanj, tudi v letu 2015 večkrat brez kotizacije (teme: notranja organizacija in sistemizacija delovnih mest, pravni predpisi o javnem naročanju s

primeri iz prakse, usposabljanje za srednji upravni menedžment, ocenjevanje in napredovanje javnih uslužbencev, delovno razmerje javnega uslužbenca, usposabljanje izpraševalcev za ocenjevanje znanja, notranja organizacija in sistemizacija delovnih mest, mediacija v javni upravi, sodobno vodenje in poslovna podoba javnega uslužbenca). UA je tudi v letu 2015 brezplačno organizirala seminar na temo aktualnih vprašanj izvajanja inšpekcijskega nadzora po postopkovnih predpisih; udeležilo se ga je 14 uslužbencev.

Slika 6: Konferenca IRSD 2015

Aktivno smo sodelovali na okrogli mizi ob dnevu človekovih pravic, ki jo je organiziral Varuh človekovih pravic in je bila namenjena temeljnim problemom mladih pri prehodu iz izobraževanja na trg dela. Aktivno smo sodelovali tudi na okrogli mizi Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije in njene sekcije za gradbince, krovce in inštalaterje na temo preprečevanja dela in zaposlovanja na črno in zaščite domačih izvajalcev pred nelojalno konkurenco iz tujine.

Posamezni predstavniki so se v letu 2015 udeležili, na posameznih srečanjih pa tudi aktivno sodelovali:

- Dnevi delovnega prava in prava socialne varnosti (3 udeleženci),
- Dnevi prekrškovnega prava (1 udeleženka),
- Šušnikovi dnevi »Kemične snovi na delovnem mestu« (3 udeleženke, od tega je 1 sodelovala aktivno),
- posvet Zveze društev varnostnih inženirjev Slovenije (1 udeleženec),
- dva posveta Zbornice varnosti in zdravja pri delu ter Sekcije za gradbeništvo in koordinatorje za varnost in zdravje pri delu (20 udeležencev skupaj, 2 sta sodelovala aktivno),
- posvet Zbornice varnosti in zdravja pri delu za strokovne delavce in izvajalce medicine dela (13 udeležencev skupaj, 2 sta sodelovala aktivno),
- strokovna delavnica Aktualna vprašanja delovnega prava, ki sta jo organizirala Inštitut za delovna razmerja in Pravna fakulteta Univerze v Mariboru (2 udeleženca),
- strokovni posvet na temo urejanja delovnih razmerij (1 udeleženka),
- strokovni posvet Inštituta za delo pri Pravni fakulteti (1 udeleženka),

- javna tribuna o stanju na področju varnosti in zdravju pri delu, ki jo je organiziralo Ministrstvo za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti (7 udeležencev skupaj, predstojnica je sodelovala aktivno).

Inšpektorji za socialne zadeve so se udeležili posveta na temo izvajanja Zakona o duševnem zdravju, ki ga je organizirala Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, posveta Otrok v družinskem sporu, ki ga je organiziral Varuh človekovih pravic, aktivno pa so sodelovali tudi na dveh posvetih Socialno-varstvenega zavoda Hrastovec – prvi je je bil namenjen predstavitvi institucionalnega dela obravnave oseb s težavami v duševnem zdravju, drugi pa deinstitucionalizaciji in izzivom pri tem.

V letu 2015 smo aktivno sodelovali še z nekaterimi posameznimi izobraževalnimi organizacijami, sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev ter tako poskušali približati delo organa in osvetliti posamezna strokovna vprašanja na različnih specializiranih področjih. Tudi na ta način prispevamo k vzpostavitvi vsestranskega, pravočasnega in celostnega sistema prepoznavanja in odzivanja na negotovosti oziroma odklonska ravnanja v družbi.

Udeležili smo se študijskega obiska v okviru čezmejnega projekta Transarmon, ki ga je organizirala Obrtna zbornica Sežana in je bil namenjen usklajevanju zakonodaje ter ugotavljanju razlik pri čezmejnem poslovanju. V okviru projekta je bila analizirana in opravljena primerjava na petih področij, eno izmed njih je bilo tudi področje varnosti in zdravja pri delu.

Inšpektorat RS za delo je s svojimi predstavniki sodeloval tudi pri projektu, ki ga je vodil Znanstveno raziskovalni center SAZU. Projekt se je vsebinsko nanašal na napotene delavce, izmenjavo izkušenj, promocijo dobrih praks in izboljšanje dostopa do informacij. V projektu so sodelovali še Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, hrvaško ministrstvo, pristojno za delo, Filozofska fakulteta iz Zagreba, Univerza iz Rostocka ter inšpektorat za delo iz Belgije. Namen in cilj projekta je bil z različnimi aktivnostmi povečati dostopnost, preglednost in koherentnost informacij o delavcih, napotenih na delo v okviru opravljanja storitev, za različne ciljne skupine ter čim večja seznanjenost deležnikov in širše javnosti z direktivami Evropskega parlamenta o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev. Projekt je bil namenjen tudi učinkovitejšemu dialogu med institucijami in boljši seznanjenosti delavcev, delodajalcev in pristojnih služb s procesom napotitve, dolžnostmi in pravicami ter možnostmi ukrepanja v primeru nepravilnosti na tem področju.

Dva uslužbenca sta se udeležila strokovnega usposabljanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku, v nadaljevanju pa tudi opravila strokovni izpit za inšpektorja. Dva uslužbenca sta se udeležila usposabljanja za imenovanje v naziv.

Organ ni imel stroškov v zvezi z izobraževanjem uslužbencev. Na podlagi obstoječe pogodbe o izobraževanju doktorski študij zaključuje ena uslužbenka.

Zaradi omejenih virov in njihove racionalne uporabe so se javni uslužbenci inšpektorata usposabljali in izpopolnjevali tudi s pomočjo manj formalnih oblik usposabljanja in izpopolnjevanja, na primer s sistematičnim spremljanjem in svetovanjem, konzultacijami, mentorstvom, pripravo navodil, samoizobraževanjem prek študijske literature in uporabo različnih informacijskih baz in portalov.

Vsi zaposleni so se v letu 2015 usposabljali in izpopolnjevali 516 dni, kar znaša povprečno na uslužbenca 4,9 dni. Skozi vse leto smo se trudili izkoristiti različne možnosti brezplačnega usposabljanja oziroma usposabljanj z nižjimi kotizacijami.

Učinkovit sistem usposabljanja in izpolnjevanja je ključnega pomena tudi pri vpeljevanju načel zagotavljanja celovite kakovosti v delo organa in odpravljanja tveganj, zato se bomo trudili, da bomo tudi v bodoče ustrezno analizirali potrebe in v letnem načrtu usposabljanja in izpopolnjevanja izpostavili tiste tematike, ki jih za svoje delo najbolj potrebujemo.

2. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

2.1. SPLOŠNO

Inšpektorat RS za delo ocenjuje razmere na področju varnosti in zdravja pri delu v Republiki Sloveniji v letu 2015 z vidika stanja stroke in uveljavljene dobre prakse kot neprimerne in nezadostne. Gospodarska kriza ne more opravičiti razlogov za takšne ugotovitve. Kljub dejstvu da se gospodarske razmere izboljšujejo, spodbudnega napredka glede zagotavljanja varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih na inšpektoratu ne zasledimo.

Tako še vedno ugotavljamo, da se na področju varnosti in zdravja pri delu **število ugotovljenih kršitev povečuje**. Prvo opaznejše povečanje smo zabeležili v letu 2013, trend pa se je nadaljeval tudi v letu 2014 in v letu 2015, ko je bilo ugotovljenih daleč največ kršitev do zdaj. Med ugotovljenimi kršitvami izstopajo tiste, ki jih ugotavljamo že več let, in sicer glede **izjave o varnosti z oceno tveganja**, **zagotavljanja zdravstvenega varstva delavcev** ter **usposabljanja delavcev za varno delo**. Gradbišča še vedno predstavljajo delovišča, na katerih inšpektorji opravijo največ nadzorov, saj delo na gradbiščih predstavlja velika tveganja za varnost in zdravje delavcev. Tudi na področju zdravstvenega varstva delavcev se razmere ne izboljšujejo. Veliko ugotovljenih kršitev glede zagotavljanja preventivnih zdravstvenih pregledov povečuje tudi neustrezno izvajanje nalog izvajalcev medicine dela.

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so v letu 2015 opravili **prek sedem tisoč inšpekcijskih nadzorov**. **Mikro in majhna podjetja ter samozaposlene osebe** prevladujejo glede na število zaposlenih v slovenskem prostoru, kar pomeni, da je bilo **v teh podjetjih tudi v preteklem letu opravljenih največ pregledov**. Največ jih je bilo opravljenih v sklopu predhodno pripravljenih in načrtovanih akcij, usmerjenih nadzorov ter kampanj, sledijo pa drugi ozko usmerjeni izredni pregledi, obsežnejši redni pregledi in kontrolni pregledi.

Ob tem pa je tudi **število prijav s področja varnosti in zdravja pri delu v zadnjih letih začelo naraščati**. V letu 2015 smo tako prejeli že **689 prijav**. Tudi v letu 2015 smo, tako kot že zadnjih 11 let, izvajali nadzore pri naključno izbranih delodajalcih (**reprezentativni vzorec**) glede osnovnih in najpomembnejših dejavnikov s tega področja (ocenjevanje tveganj, usposabljanje delavcev za varno delo, zagotavljanje varnega in zdravega delovnega okolja in podobno).

Na podlagi ugotovljenih kršitev so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu v preteklem letu izrekli **5421 ukrepov**. Najpogosteje so izdajali ureditvene odločbe, s katerimi so delodajalcem odredili odpravo ugotovljenih nepravilnosti, ter odločbe, s katerimi so delodajalcem prepovedali opravljanje delovnih procesov do odprave nepravilnosti.

Število prijavljenih nezgod pri delu se je v letu 2015 glede na predhodno leto ponovno povečalo. Tako so delodajalci na inšpektorat **prijavili skupaj 9483 nezgod pri delu**, od tega 116 nezgod, ki so se zgodile na poti na delo ali z dela, 24 smrtnih nezgod, 431 težjih in 8901 lažjo nezgodo, 8 kolektivnih nezgod ter 3 smrtne nezgode, v katerih so delavci umrli zaradi posledic bolezni. Pristojni inšpektorji so v letu 2015 **raziskali 87 nezgod pri delu**, od tega 12 smrtnih, 56 težjih, 18 lažjih in 1 kolektivno nezgodo. Najpogostejši vzroki za nezgode, ki so imeli za posledico smrt delavca, so bili povezani z vozili (prometne nesreče, prevrnitve, povozitve), prevrnitvijo in padci sredstev za delo na delavce ter s padci delavcev z višine.

Na področju rudarstva se je po podatkih rudarske inšpekcije v letu 2015 zgodilo 151 nezgod pri delu, od tega 143 lažjih in 8 težjih. Rudarska inšpekcija smrtnih nezgod v letu 2015 ni zabeležila.

V poročevalskem obdobju so inšpektorji ob svoji kaznovalni vlogi namenjali pozornost tudi preventivni vlogi, ki se odraža predvsem v nudenju strokovne pomoči, najpogosteje delavcem. To velja tako za pisne vloge kot za svetovanja pri opravljanju inšpekcijskih pregledov.

2.2. INŠPEKCIJSKI NADZOR

2.2.1. Uvod

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so tudi v letu 2015 izvajali nadzore večinoma na osnovi predhodno sprejetih usmeritev inšpektorata, kjer so upoštevane zlasti ugotovitve pri nadzorih v predhodnih obdobjih (usmerjene akcije, kampanje), ter tudi na osnovi sprotnih novih zadev in različnih prijav.

Inšpekcijski nadzori so bili tudi v letu 2015 opravljeni v vseh dejavnostih in pri delodajalcih z različnimi statusnimi oblikami ter različnim številom zaposlenih. Prevladovali so izredni inšpekcijski nadzori, ki so izhajali iz predhodno načrtovanih akcij in prijav in so obsegali le nadzor glede posameznih dejavnikov tveganja.

Poleg izrednih nadzorov so inšpektorji opravljali tudi redne in kontrolne nadzore. Pri rednih nadzorih nadzirajo izvajanje zakonskih določil, ki so v zvezi z večino pomembnih dejavnikov tveganja oziroma v zvezi z nevarnostmi, ki izstopajo v delovnih procesih posameznih delodajalcev. Kontrolni nadzori pa so namenjeni preverjanju dejanske izvedbe ukrepov, ki so jih inšpektorji delodajalcem predhodno odredili, ter tudi ali so bili ukrepi izvedeni na ustrezen način.

Ugotavljamo, da so inšpekcijski nadzori vse bolj zahtevni in specifični ter od pristojnih inšpektorjev zahtevajo vedno več strokovnega znanja na vseh področjih. Tudi čas, potreben za izvedbo nadzorov, se podaljšuje, sorazmerno z zahtevnostjo.

2.2.2. Redni, izredni in kontrolni nadzori z izrečenimi ukrepi

Inšpektorji so na področju varnosti in zdravja pri delu v letu 2015 opravili skupaj **7438 inšpekcijskih nadzorov**, in med te se uvrščajo redni, izredni in kontrolni nadzori. Največji delež so kot tudi vsa pretekla leta predstavljali **izredni inšpekcijski nadzori** s **73,6-odstotnim deležem** (2014: 76,1 %, 2013: 74,5 % in 2012: 72,2 %). Največ izrednih nadzorov je bilo opravljenih v sklopu predhodno načrtovanih akcij, usmerjenih nadzorov ter kampanj, in sicer 3221 oziroma 58,8 % (2014: 59,1 %, 2013: 59,8 % in 2012: 59,0 %).

Graf 1: Število inšpekcijskih nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu, obdobje 2011 – 2015

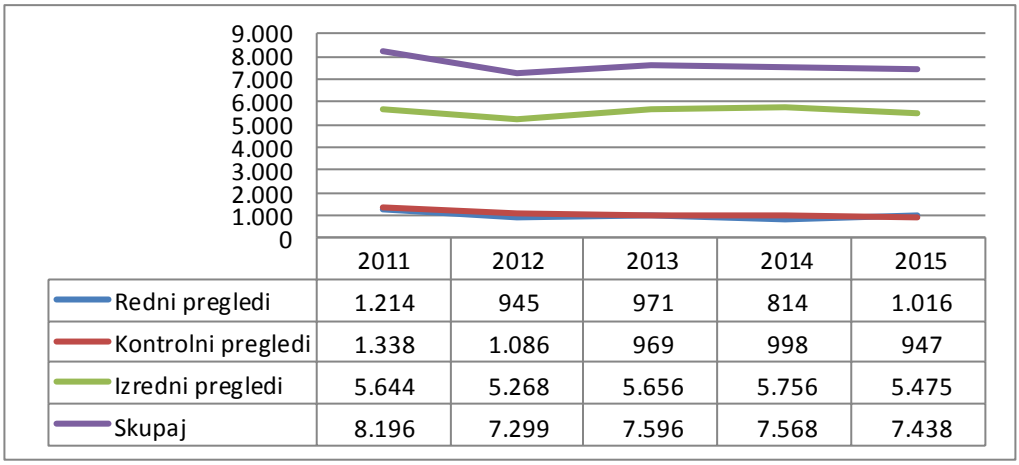

	2011	2012	2013	2014	2015
Redni pregledi	1.214	945	971	814	1.016
Kontrolni pregledi	1.338	1.086	969	998	947
Izredni pregledi	5.644	5.268	5.656	5.756	5.475
Skupaj	8.196	7.299	7.596	7.568	7.438

Pomemben delež med izrednimi inšpekcijskimi nadzori predstavljajo prejete prijave. V letu 2015 inšpektorat prejel **689 prijav** s področja varnosti in zdravja pri delu (2014: 734, 2013: 547 in 2012: 405), kar predstavlja **9,3-odstotni delež** med vsemi inšpekcijskim nadzori. Vse prejete prijave so bile skladno s pristojnostmi ter pooblastili inšpektorata tudi obravnavane. Druge izredne nadzore so inšpektorji opravili v okviru svojih rednih obveznosti in skladno z razmerami na terenu.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bilo konec leta 2015 v Sloveniji 803.644 delovno aktivnih prebivalcev, od tega največ v predelovalni dejavnosti (dejavnost C po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD)), sledijo pa dejavnost trgovine z vzdrževanjem in popravilom motornih vozil (SKD dejavnost G), izobraževanje (SKD dejavnost P), dejavnost zdravstva in socialnega varstva (SKD dejavnost Q) in gradbeništvo (SKD dejavnost F). Podatki Agencije RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES) pa kažejo, da je bilo konec leta 2015 v Sloveniji registriranih 202.057 poslovnih subjektov. Ker je bilo na inšpektoratu ob zaključku leta 2015 na področju varnosti in zdravja pri delu zaposlenih 32 inšpektorjev, to pomeni **nadzor 6314 pravnih subjektov oziroma 25.114 delavcev na posameznega inšpektorja**.

Inšpektorji so nadzore v letu 2015 izvajali v vseh dejavnostih, vendar v različnih obsegih. V dejavnostih, kjer je delovni proces bolj tvegan in kjer beležimo več nezgod pri delu (gradbeništvo), so opravili tudi več nadzorov. Več nadzorov so opravili tudi v dejavnostih, kjer je aktivnih največ delodajalcev oziroma kjer so delodajalci zaposlovali največje število delavcev.

Kakor v preteklih letih, je bilo tudi v letu 2015 **največ nadzorov opravljenih v dejavnosti gradbeništva**. Gradbeništvo ostaja ena najnevarnejših dejavnosti, ki še vedno zaposluje pomembno število delavcev in kjer se vsako leto zgodi pomembno število nezgod pri delu. Inšpektorat tako tej dejavnosti namenja vsako leto posebno pozornost. Inšpektorji so usmerjene nadzore na gradbiščih opravljali **skozi vso gradbeno sezono**, kar pomeni praktično skozi vse leto. Nadzore so opravljali tako na večjih kot na manjših gradbiščih. V sklopu teh nadzorov so bili opravljeni tudi občasni poostreni nadzori, ki so trajali le nekaj dni, pri čemer so se v nadzore vključevali vsi inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu, ki so bili na voljo.

Graf 2: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največ nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu (indeks = število nadzorov / 1000 zaposlenih), 2015

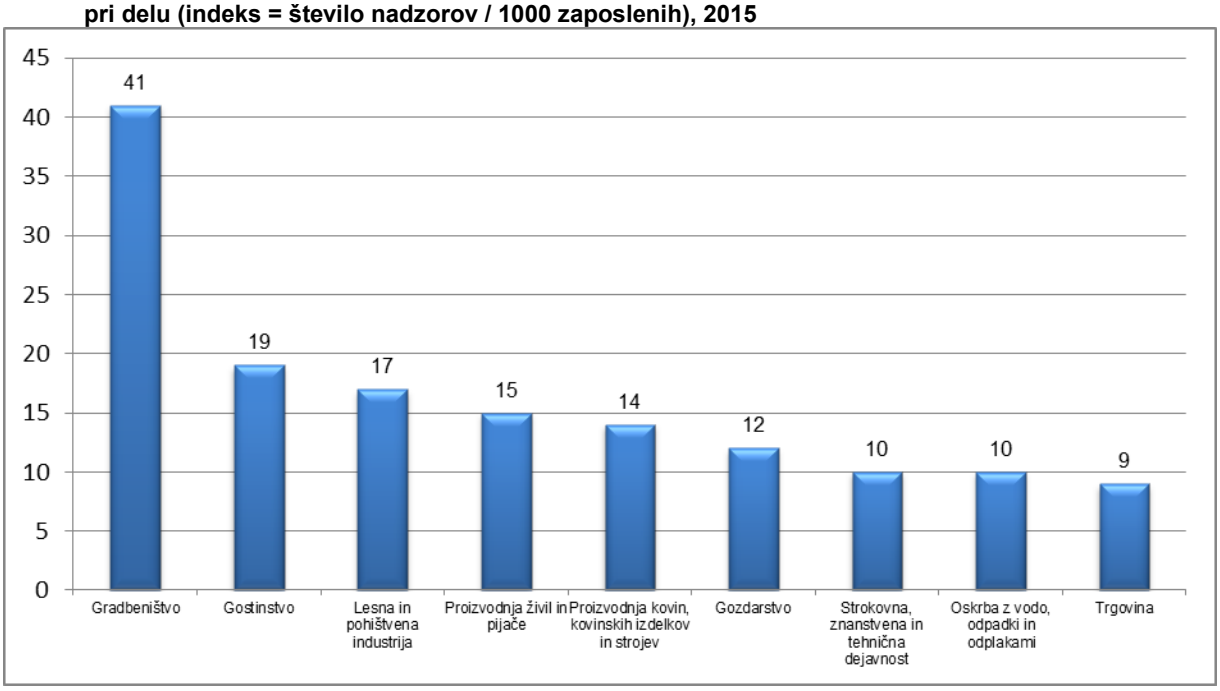

V dejavnosti gradbeništva so inšpektorji v preteklem letu opravili 28,3 % vseh nadzorov (2014: 23,9 %, 2013: 28,7 % in 2012: 25 %). Zelo pogosto so nadzirali tudi subjekte v predelovalni dejavnosti (od C10 do C33 po SKD), opravili so 20,1 % nadzorov. V tej dejavnosti so po številu nadzorov izstopale dejavnosti:

- proizvodnje kovin, kovinskih izdelkov ter strojev – 5,6 % (2014: 6,2%, 2013: 6,6 % in 2012: 6,0%),
- lesne in pohištvene industrije - 3,1 % (2014: 2,3 %, 2013: 2,1 % in 2012: 2,5 %) ter
- proizvodnje živil in pijač – 2,9 % (2014: 4,2 %, 2013: 2,7 % in 2012: 1,9 % %).

Pomembno število nadzorov je bilo opravljenih tudi v dejavnosti trgovine – 12,0 % (2014: 12,8 %, 2013: 13,6 % in 2012: 11,0 %), v gostinstvu – 8,1 % (2014: 11,7 %, 2013: 8,3 % in 2012: 6,0 %), v strokovni, znanstveni in tehnični dejavnosti – 6,8 % (2014: 7,0 %, 2013: 6,2 % in 2012: 4,8 %) ter v dejavnosti prometa in skladiščenja – 4,1 % (2014: 4,2 %, 2013: 3,5 % in 2012: 9,0 %).

Pomembna je tudi primerjava števila opravljenih inšpekcijskih nadzorov v različnih dejavnostih z upoštevanjem števila zaposlenih v posamezni dejavnosti, ki je razvidna iz grafa 2.

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so v letu 2015 **izrekli 5421 ukrepov**. V primerjavi z letom 2014 je to 1,2 % več oziroma 4,7 % več kot v letu 2013 ter 9,1 % več kot v letu 2012. Med izrečenimi ukrepi so bile **najštevilčnejše upravne ureditvene odločbe**, in sicer **3307**. Z njimi so inšpektorji delodajalcem odredili odpravo nepravilnosti, ki so jih ugotovili pri inšpekcijskih nadzorih. Med te odločbe spadajo tudi prepovedi opravljanja delovnih procesov oziroma prepovedi uporabe delovne opreme zaradi ogrožanja življenja in zdravja delavcev do odprave nepravilnosti. Delež takšnih ureditvenih odločb v letu 2015 je bil 61 % in se je nekoliko znižal glede na leto 2014 (2014: 63,2 %, 2013: 61,5 % in 2012: 65,0 %). **Zvišalo pa se je število prekrškovnih ukrepov**. Število vseh izrečenih ukrepov v zadnjih petih letih je razvidno iz grafa 3.

Graf 3: Število ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, obdobje 2011 – 2015

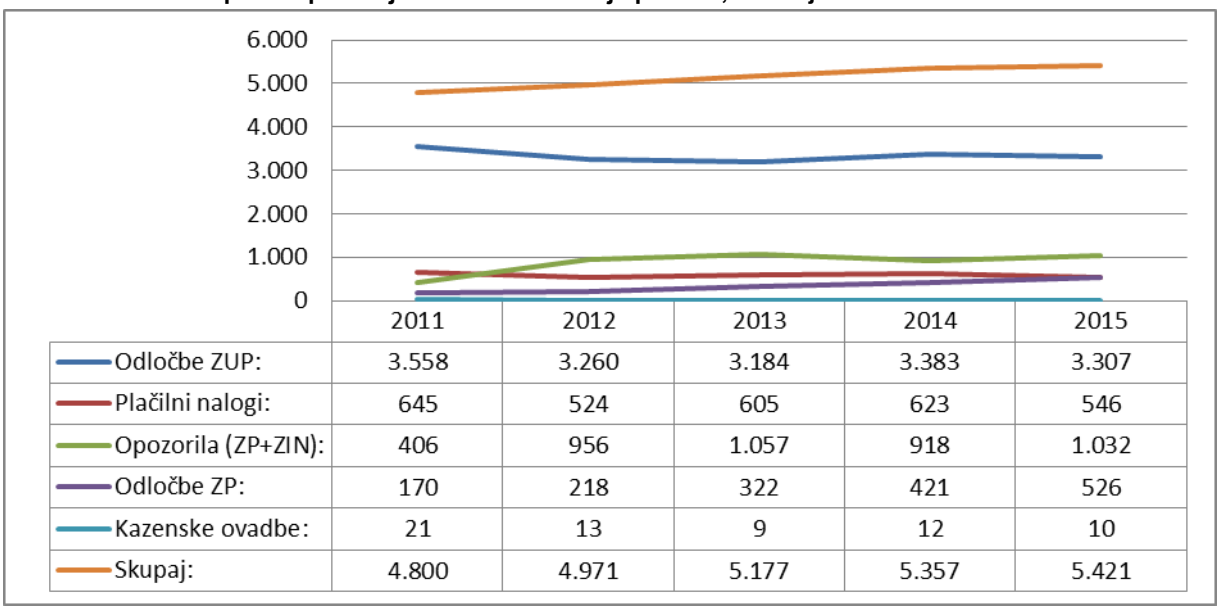

	2011	2012	2013	2014	2015
Odločbe ZUP:	3.558	3.260	3.184	3.383	3.307
Plačilni nalogi:	645	524	605	623	546
Opozorila (ZP+ZIN):	406	956	1.057	918	1.032
Odločbe ZP:	170	218	322	421	526
Kazenske ovadbe:	21	13	9	12	10
Skupaj:	4.800	4.971	5.177	5.357	5.421

Na splošno so med upravnimi odločbami inšpektorji v letu 2015 izdali največ ureditvenih odločb – **2938** (2014: 2742, 2013: 2889 in 2012: 3091), **254** odločb so izdali za prepoved delovnega procesa, ker delodajalec ni zagotovil brezhibnosti sredstev za delo in ustreznega delovnega okolja, in **115** odločb za prepoved dela zaradi neposredne ogroženosti življenja delavcev. IRSD je na področju varnosti in zdravja pri delu izdal tudi **652 odločb glede dovoljenj za delo otrok**.

Na prekrškovnem področju je bilo izrečenih 2114 ukrepov (2014: 1974, 2013: 1984), med njimi največ opozoril, sledijo pa plačilni nalogi ter prekrškovne odločbe brez plačilnih nalogov. Inšpektorji so dali tudi **5 kazenskih ovadb, v 5 primerih** pa so dali **naznanilo suma storitve kaznivega dejanja.** Inšpektorji so izrekli tudi **529 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru** (ZIN) ter **503 opozorila po Zakonu o prekršku** (ZP).

Graf 4: Delež ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, leto 2015

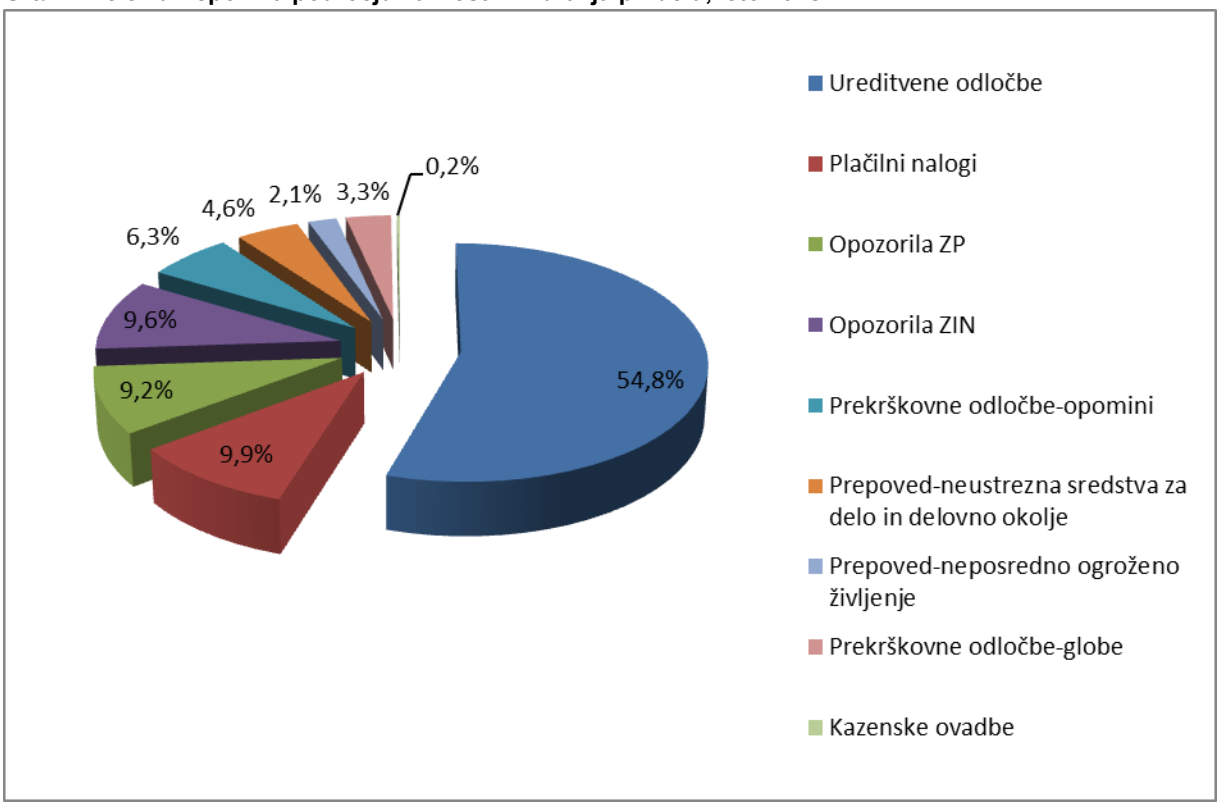

Največ ukrepov so inšpektorji izdali delodajalcem v dejavnosti **gradbeništva – 23,3 %** (2014: 25,6 %), sledijo pa predelovalna dejavnost – 16 % (2014: 17,1 %), znotraj katere izstopajo proizvodnja kovin, kovinskih izdelkov in strojev – 5,2 %, proizvodnja živil in pijač – 2,3 % ter lesna in pohištvena industrija z 1,9-odstotnim deležem. Predelovalni dejavnosti sledita dejavnost trgovine – 8,3 % (2014: 9,9 %) in gostinstvo – 7,3 % (2014: 8,6 %).

2.2.3. Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov ter najpogosteje ugotovljene kršitve

2.2.3.1. Ugotovitve

V letu 2015 smo na področju varnosti in zdravja ugotovili **20.386 kršitev**. To je za 8,2 % več kot v letu 2014 (18.834 kršitev) in 13,2 % več kot v letu 2013 (18.005). Največ kršitev je bilo ugotovljenih glede **ocenjevanj tveganj in izdelave izjave o varnosti z oceno tveganja**, sledijo pa kršitve glede **zagotavljanja zdravstvenega varstva delavcev** ter glede **usposabljanja delavcev za varno opravljanje dela**. Te kršitve ugotavljajo inšpektorji kot **najbolj pogoste že vrsto zadnjih let**, vedno pa izstopajo kršitve glede ocenjevanja tveganj. V letu 2015 je skupni delež omenjenih najpogosteje ugotovljenih kršitev znašal **44,5 %**, v letu 2014 je ta delež predstavljal 42,2 % od vseh ugotovljenih kršitev, v letu 2013 pa 40,6 %.

Graf 5: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2015

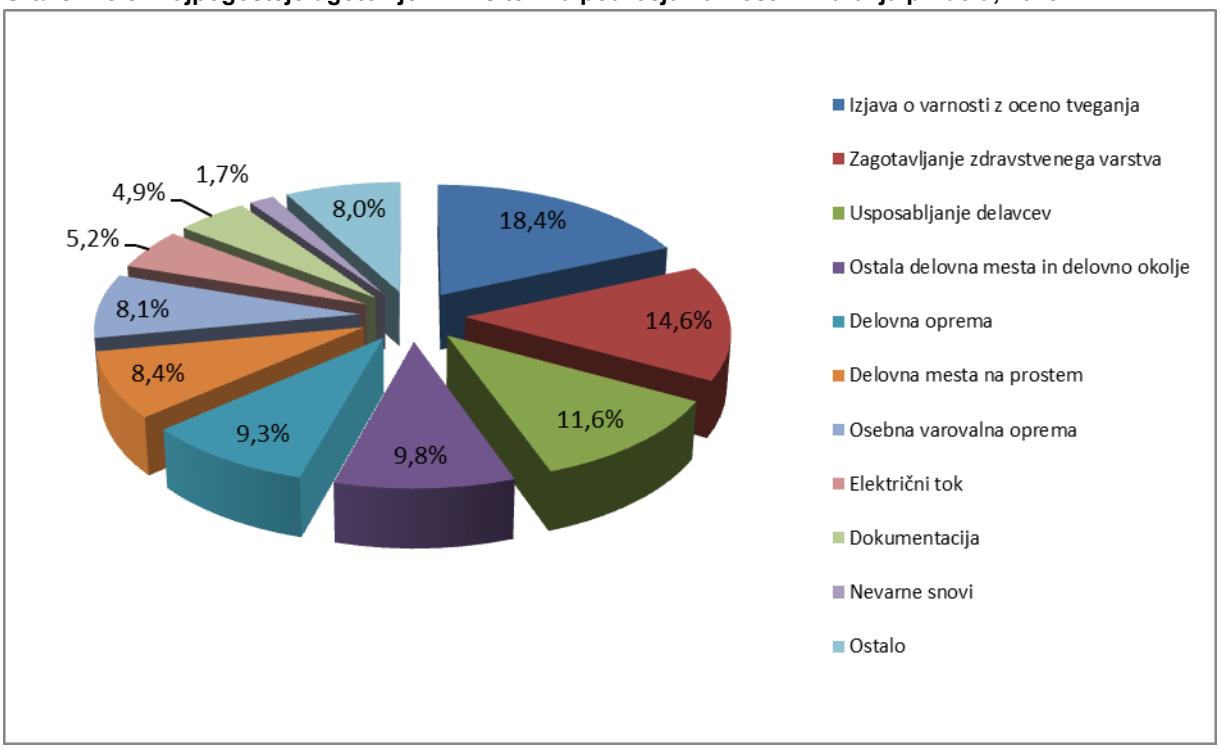

Največ nepravilnosti v absolutnem pomenu so inšpektorji ugotovili v **gradbeništvu**, in sicer 23,3 % (2014: 20,9 %, 2013: 23,7 %). Gradbeništvu sledijo dejavnosti gostinstva s 15,3-odstotnim deležem kršitev (2014: 13,4 %, 2013: 12,5 %), trgovine s 13,4-odstotnim deležem (2014: 13,4 %, 2013: 17,2 %), proizvodnja kovin, kovinskih izdelkov in strojev s 7,7 % (2014: 11,4 %, 2013: 8,5 %), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti s 5,5-odstotnim deležem, dejavnost prometa s 3,6 % kršitev, proizvodnja živil in pijač s 3,4 % ter lesna in pohištvena industrija s 3,0-odstotnim deležem kršitev. V drugih dejavnostih je bilo ugotovljenih manj kot 500 kršitev na posamezno dejavnost.

Graf 6: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), 2015

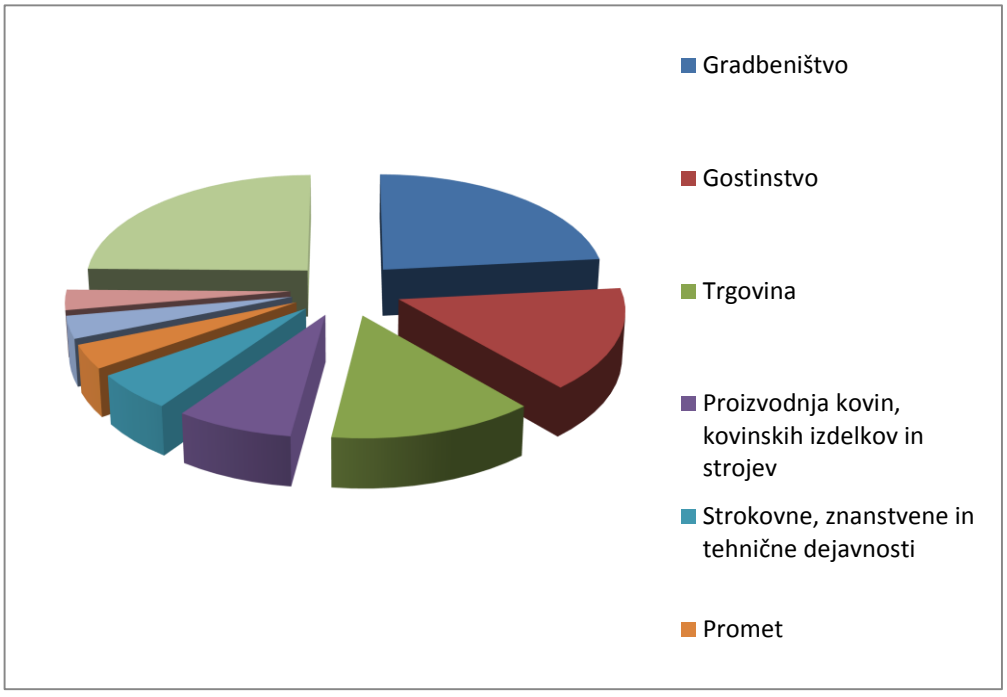

Če obravnavamo število kršitev na normirano število nadzorov (100) in pri tem upoštevamo, da je bilo v posamezni dejavnosti opravljenih najmanj 150 nadzorov, lahko ugotovimo, da je bilo v letu 2015 največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu ugotovljenih v dejavnosti **gostinstva** – indeks 517 (2014: indeks 285; 2013: indeks 357), medtem ko je bila v letu 2014 na prvem mestu lesna in pohištvena industrija. V letu 2015 gostinstvu sledijo dejavnosti proizvodnje živil in pijač – indeks 321 (2014: indeks 296; 2013: indeks 324), trgovine – indeks 307 (2014: indeks 261; 2013: indeks 301), ter proizvodnje kovin, kovinskih izdelkov in strojev – indeks 285 (2014: indeks 401; 2013: indeks 305).

Dejavnost gradbeništva kot najbolj tvegana dejavnost nima visokega indeksa – 226 (2014: indeks 218; 2013: indeks 196), vendar to ne odraža popolnoma dejanskega stanja, predvsem zato ker večino inšpekcijskih nadzorov na gradbiščih predstavljajo izredni nadzori. To pomeni, da se inšpektorji pri posameznem nadzoru osredotočajo le na tiste posamezne dejavnike tveganja, ki predstavljajo največja tveganja za varnost in zdravje delavcev. Ob tem pa ugotavljamo, da **se v dejavnosti gradbeništva glede na upoštevani indeks varnostne razmere slabšajo**. Enako ugotavljamo tudi za več drugih dejavnosti, v dejavnosti proizvodnje kovin, kovinskih izdelkov in strojev pa so se razmere izboljšale.

Graf 7: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (indeks = število kršitev / 100 pregledov), 2015

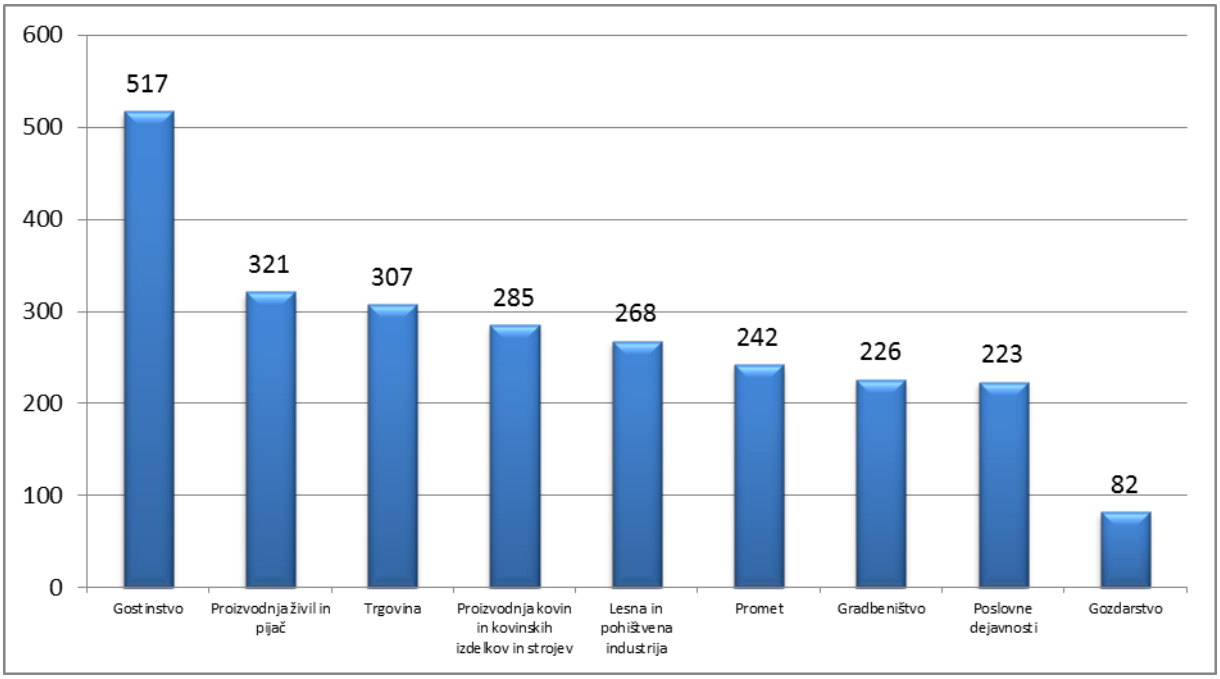

2.2.3.2. Izjava o varnosti z oceno tveganja

Obveznost delodajalca je tudi zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev pri delu. V ta namen mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev ter drugih oseb, ki so navzoče v delovnem procesu, vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrezno organiziranostjo in potrebnimi materialnimi sredstvi. Med najpomembnejše ukrepe uvrščamo ocenjevanje tveganj, ki se pojavljajo v delovnih procesih delodajalcev. Ocenjevanje tveganj je pisno in mora skladno z določili Zakona o varnosti in zdravju pri delu obsegati zlasti identifikacijo nevarnosti, ocenitev tveganja, presojo sprejemljivosti ocenjenega tveganja ter sprejetje ukrepov za zmanjšanje nesprejemljivih tveganj. Delodajalec je dolžan **dopolnjevati oziroma popravljati oceno tveganja vedno, kadar pride do pomembnejših sprememb v njegovem delovnem procesu**, ki tudi **vplivajo na raven varnosti in zdravja delavcev**. Prav tako mora delodajalec opredeliti obveznosti in odgovornosti odgovornih oseb na področju varnosti in zdravja pri delu ter posebne zdravstvene zahteve. Delodajalec mora v postopek

ocenjevanja tveganj **vključevati tudi delavce oziroma njihove predstavnike**, delavci morajo biti **seznanjeni tudi z vsebino sprejetega in veljavnega dokumenta**. Tudi samozaposlene osebe morajo ocenjevati tveganja, in če v njihovem delovnem procesu obstajajo nevarnosti za nezgode, poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom, tudi izdelati pisno izjavo o varnosti z oceno tveganja.

Glede izjave o varnosti z oceno tveganja so inšpektorji v letu 2015 ugotovili **3746 kršitev** (2014: 3586 kršitev; 2013: 3444 kršitev). Največ kršitev – 1759 (2014: 1393 kršitev; 2013: 1072 kršitev) – so ugotovili glede neustrezne vsebine dokumentov in glede identifikacije tveganj, ocenjevanja tveganj ter opredelitve potrebnih ukrepov. Inšpektorji so prav tako pogosto ugotavljali, da delodajalci ob spremenjenih delovnih pogojih niso izdelali revizij izjav o varnosti z oceno tveganj, in to v 1035 primerih (2014: 1084 primerov; 2013: 1358 primerov). Kršitve glede opredelitve odgovornosti in obveznosti odgovornih oseb so inšpektorji ugotovili v 161 primerih (2014: 457 primerov; 2013: 140 primerov), kršitve glede sodelovanja delavcev pri postopkih ocenjevanj tveganj pa v 466 primerih (2014: 443 primerov; 2013: 450 primerov).

Posebnih zdravstvenih zahtev, ki bi jih morali delavci izpolnjevati pri izvajanju svojih opravil, delodajalci niso opredelili v 224 primerih (2014: 178 primerov; 2013: 178 primerov), v 58 primerih (2014; 31 primerov; 2013: 17 primerov) pa delavci niso bili seznanjeni z vsebino sprejete izjave o varnosti z oceno tveganja. Inšpektorji so kršitve ugotovili tudi pri samozaposlenih osebah. V 43 primerih samozaposlene osebe niso ocenjevale tveganj in pisno izdelale izjave o varnosti z oceno tveganja, čeprav so v njihovem delovnem procesu obstajale nevarnosti za nezgode, poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom.

Graf 8: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev glede izjave o varnosti z oceno tveganja, 2015

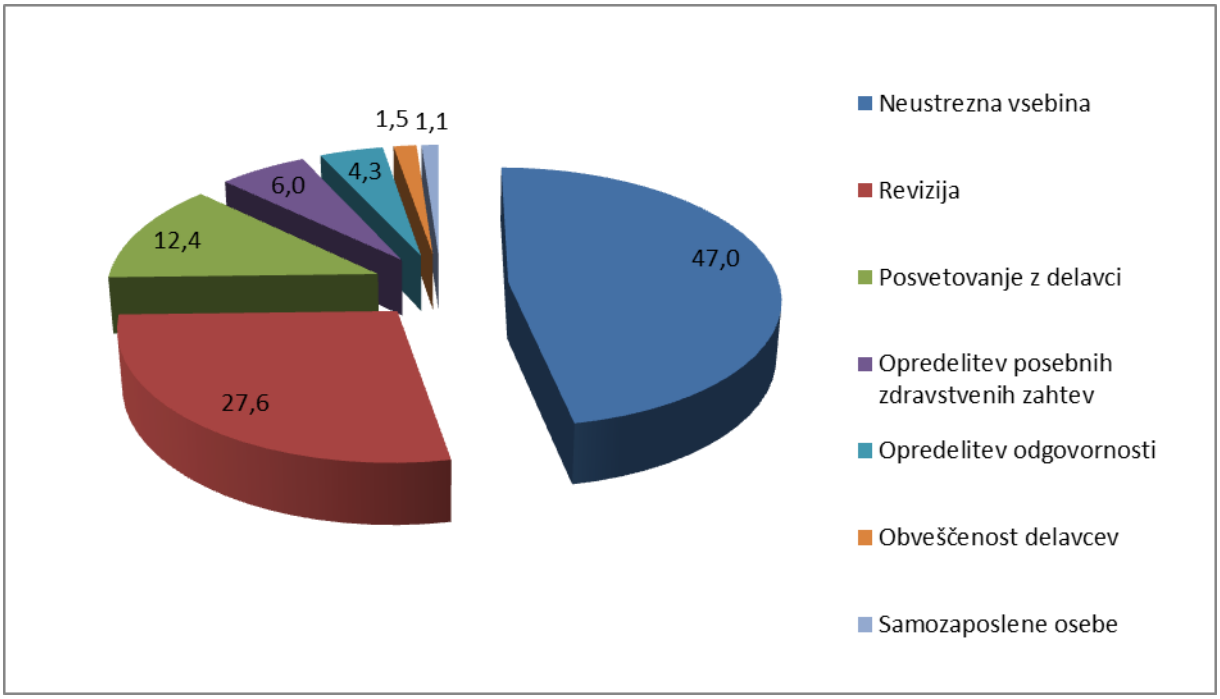

Inšpektorji glede izjav o varnosti z oceno tveganja še vedno ugotavljajo, da so **zelo splošne, tipske** (kopirane od drugih delodajalcev), **preobsežne, ne izkazujejo dejanskega stanja pri delodajalcu** in so za dejanske pogoje pri delodajalcih **pogosto dejansko nekoristne**. To velja tudi za dokumente, ki so bili za delodajalce izdelani v zadnjem letu. Velikokrat delodajalci ne vedo, kje imajo shranjeno izjavo oziroma je sploh nimajo. Inšpektorji ugotavljajo, da so kakovostnejše izjave o varnosti z oceno tveganja pri tistih delodajalci, ki imajo zaposlenega lastnega strokovnega delavca za varnost pri delu. Za leto 2015 je bilo še zlasti značilno, da zaposleni pogosto niso sodelovali pri izdelavi tega dokumenta, v mnogih primerih pa sploh niso vedeli, kaj je izjava o varnosti z oceno tveganja, čeprav je

v programu usposabljanja dan velik poudarek tej temi. Delavci se pogosto ne zavedajo pomena varnosti in zdravja pri delu in verjetno se zato kaže nezanimanje zaposlenih za politiko varnosti pri delu v podjetju in neustreznosti pri izvajanju usposabljanj delavcev.

Inšpektorji zelo pogosto ugotavljajo, da **delodajalci ne opravljajo revizij izjav o varnosti z oceno tveganja**, kljub pomembnejšim spremembam v delovnem procesu. To velja predvsem za delodajalce, ki zaposlujejo strokovne delavce. V primerih, ko imajo delodajalci za izvajanje strokovnih nalog pooblaščeno zunanjo strokovno službo, pa ti posredujejo revizije delodajalcem kar v periodičnih rokih, na primer vsako leto ali še prej in ne glede na to, ali je prišlo v proizvodnem procesu delodajalca do takšnih sprememb, ki bi revizijo upravičevale. Metode, ki jih delodajalci oziroma strokovni delavci uporabljajo za ocenjevanje tveganj, so zelo poenostavljene, v veliko primerih nesmiselne ter neprimerne in ne ustrezajo dejanskim razmeram v delovnih procesih. Velikokrat se dogaja, da določenih tveganj, na primer glede nevarnosti kemičnih snovi ter glede ročnega premeščanja bremen sploh ne ocenjujejo, čeprav ravno ta dejavnika pri velikem številu delodajalcev povzročata velika in pomembna tveganja. Ugotovljeno kaže na to, da **večini delodajalcev zadostuje, da imajo izjavo o varnosti z oceno tveganja samo za namen inšpekcijskega nadzora**, ne pa zaradi večje varnosti delavcev. Prepričani smo, da se to v veliki meri dogaja tudi zaradi neznanja in nestrokovnosti strokovnih delavcev na področju varnosti in zdravja pri delu.

2.2.3.3. Usposabljanje delavcev za varno delo

Usposabljanje delavcev za varno delo je za delodajalca dolžnost, s katero zagotavlja delavcem varnost in zdravje pri delu in s katero se znižuje nivo tveganja za nezgode pri delu na najnižjo možno raven. Vsak delavec mora biti pri delodajalcu **»prvič« teoretično in praktično usposobljen** za varno delo ob sklenitvi delovnega razmerja, ob uvajanju novih tehnologij in sredstev za delo, ob premestitvah na drugo delovno mesto in podobno. Usposabljanje mora potekati po programu, ki ga mora sprejeti delodajalec, vsebina pa mora biti prilagojena posebnostim delovnih mest oziroma se mora nanašati na tveganja, ki izhajajo iz delavčevega delovnega mesta in delodajalčevega delovnega okolja. Delodajalec je dolžan delavcem, ki delajo na delovnih mestih z večjimi nevarnostmi za poškodbe in poklicne bolezni, zagotavljati preizkuse usposobljenosti v obdobjih, ki niso daljši od dveh let. Usposabljanje delavcev se mora izvajati v delovnem času in delavcem ne sme povzročati finančnih obveznosti. Prav tako je delodajalec stalno dolžan hraniti vso dokumentacijo, ki se nanaša na opravljeno usposabljanje za varno delo in preizkuse usposobljenosti.

V letu 2015 so inšpektorji glede usposabljanja delavcev za varno delo ugotovili **2355 kršitev** (leta 2014: 2208; leta 2013: 1900). Največ nepravilnosti so ugotovili glede zagotavljanja usposabljanj delavcev za varno delo ob sklenitvi delovnega razmerja oziroma ob različnih premestitvah delavcev na drugo delo ter pri spremembah v delovnem procesu, in sicer 776 kršitev (leta 2014: 768; leta 2013: 671). Prav tako veliko kršitev ugotavljajo glede periodičnih preizkusov usposobljenosti delavcev za varno delo. V letu 2015 je bilo takšnih kršitev 586 (leta 2014: 515; leta 2013: 487), 422 kršitev (leta 2014: 330; leta 2013: 299) pa v zvezi z ustreznostjo programov, po katerih so se delavci usposabljali za varno delo. Glede praktičnega usposabljanja, ki ni bilo ustrezno preverjeno na delovnem mestu, je bilo ugotovljenih 259 kršitev (2014: 256 kršitev; leta 2013: 225 kršitev). Najmanj kršitev, in sicer 149 (2014: 149; 2013: 144), se je nanašalo na zagotavljanje usposabljanja delavcev zunaj delovnega časa. Inšpektorji so v 163 primerih tudi ugotovili, da delodajalci niso imeli dokumentacije glede usposabljanja delavcev.

Graf 9: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev glede usposabljanja delavcev za varno delo, 2015

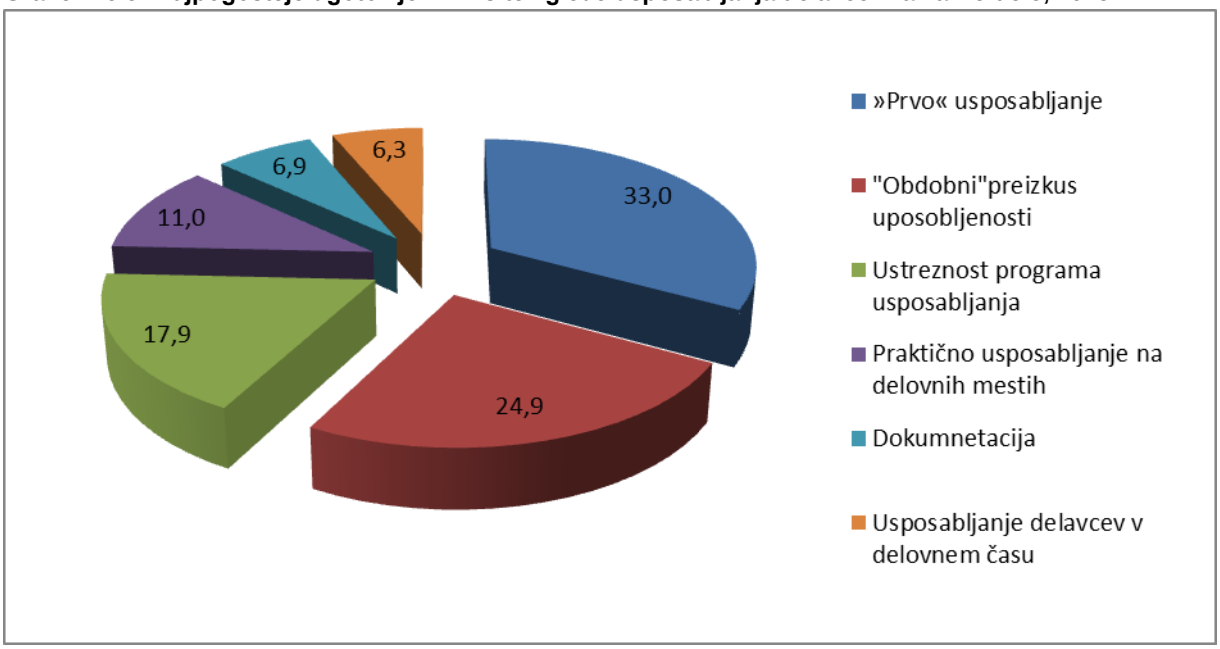

Tudi za leto 2015 ugotavljamo, da delodajalci usposabljanje delavcev za varno delo izvajajo dokaj dosledno, vendar temu področju namenjajo premalo časa in jih v večini primerov zanima le dokumentacija, s katero se bodo izkazovali pri inšpekcijskih nadzorih. Poleg tega inšpektorji opozarjajo, da **programi usposabljanja**, po katerih se morajo delavci usposabljati, **večinoma niso ustrezni**. Programi so zelo splošni in nikakor ne zajemajo vsebin, ki bi bile prilagojene konkretnim tveganjem na delovnih mestih in v delovnem okolju. To velja še zlasti za programe, ki jih pripravijo zunanje strokovne službe. Ti programi so praktično enaki za vse delodajalce, za katere zunanje strokovne službe opravljajo strokovno nalogo usposabljanja delavcev za varno delo. V večini primerov programi usposabljanja vsebujejo predvsem splošne vsebine iz zakonodaje.

Še vedno ne moremo mimo ugotovitve, da so **še posebno preveč splošna praktična usposabljanja**, njihovo neizvajanje pa je **velikokrat eden glavnih razlogov za nezgode pri delu**. Ob nezgodi se pri ogledu kraja dogodka v veliko primerih ugotovi, da se je poškodovani delavec dela lotil na neprimeren oziroma na neustrezen način, večkrat tudi v nasprotju z navodili. Inšpektorji pri nadzorih ugotavljajo, da se delavci sicer usposabljajo za varno delo ob sklenitvi delovnega razmerja ter potem v dveletnih periodičnih rokih, ne usposabljajo pa se v zadostni meri v primerih uvajanja novih tehnologij, še bolj redko pa v primerih premestitev na drugo delovno mesto. Prav tako inšpektorji ugotavljajo, da je **premalo pozornosti in časa namenjenega usposabljanju mladih delavcev, študentov in dijakov**, ki se prvič soočajo s tveganji in nevarnostmi pri delodajalcih, običajno pa ta tveganja in nevarnosti niso zanemarljivi. V letu 2015 so inšpektorji ugotovili, da je vse pogosteje na enem mestu organizirano teoretično usposabljanje za varno delo delavcev različnih delodajalcev iz različnih dejavnosti, in to po čisto splošnem programu usposabljanja, ki ne ustreza posebnostim delovnih mest in delovnih okolij, iz katerih prihajajo delavci. Nadaljnje praktično usposabljanje je potem prepuščeno posameznim delodajalcem, ki pa ga nikoli ne izvedejo. Takšno usposabljanja po mnenju inšpektorjev ni ustrezno.

Opozarjamo tudi na vedno večjo prisotnost elektronskih oblik usposabljanja delavcev za varno delo, kar po ugotovitvah inšpektorjev v oblikah, v katerih je izvedeno, ne prinaša izboljšanja na tem področju. Delodajalci imajo sicer manjše stroške za usposabljanje, namen pa na žalost ni dosežen.

2.2.3.4. Zdravstveno varstvo delavcev

Delodajalec je v smislu zagotavljanja varnega dela **dolžan izvajati tudi ukrepe za zagotavljanje zdravega delovnega okolja in zdravja delavcev v zvezi z delom**. Zdravstvene ukrepe je dolžan izvajati **izvajalec medicine dela**. Osnovna naloga izvajalca medicine dela je varovanje zdravja in delovne zmožnosti delavca in Zakon o varnosti in zdravju pri delu to tudi dodatno opredeljuje. Delodajalec mora prepoznati vsa potencialna tveganja, ki lahko ogrožajo zdravje pri delu, in ustrezno ukrepati na način, s katerim upošteva strokovne pristope, tehnologije, najnovejšo zakonodajo in dobro prakso na področju zdravja pri delu. Inšpektorat ugotavlja, da od vseh nalog, ki jih opredeljuje zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu, delodajalci v večini primerov še vedno zagotavljajo le zdravstvene preglede delavcem, zanemarjajo pa **pomembnost ogleda delovnega mesta**, ki ga mora opraviti izvajalec medicine dela, in ne vztrajajo na **svetovalni vlogi izvajalca medicine dela**. Prav tako ugotavljamo, da delodajalci ne zagotavljajo ustreznega zdravstvenega nadzora na področju varovanja delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem in pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem (na primer aktivnosti izvajalca medicine dela pri ustreznem biološkem monitoringu). V večini primerov izvajalci medicine dela v izdanih spričevalih še vedno predlagajo **omejitve, ki ne temeljijo na osnovi ogleda delovnega mesta**. Izvajalci medicine dela praviloma tudi ne dajejo predlogov za rešitev ugotovljenega stanja, kar pa je njihova osnovna naloga. V praksi delodajalci tega praviloma tudi ne zahtevajo.

Inšpektorat ugotavlja, da **obseg preventivnih pregledov pogosto ne odraža realnih tveganj na delovnem mestu**, kot to konkretno opredeljuje Zakon o varnosti in zdravju pri delu. V večini primerov je tudi izjava o varnosti z oceno tveganja izdelana na način, ki tega ne določa.

Delodajalci ne izvajajo četrtega odstavka 17. člena Zakona o varnosti in zdravju pri delu, na osnovi katerega bi morali v izjavi o varnosti z oceno tveganja določiti **posebne zdravstvene zahteve na podlagi strokovne ocene izvajalca medicine dela** (okvirna analiza, ocenjevalna analiza, merska analiza, celovita analiza). Namesto tega se prepogosto srečujemo z »zdravstveno oceno tveganja«, česar pa zakonodaja ne določa.

Enega pomembnejših premikov v ciljih in vsebini dela inšpektorata je v zadnjem času pomenila preusmeritev pozornosti iz klasičnih obremenitev in škodljivosti na delovnem mestu na področje **psihosocialnih dejavnikov tveganja na delovnem mestu**. Izvajalec promocije zdravja na delovnem mestu je delodajalec. Na inšpektoratu ugotavljamo, da v tem procesu delodajalci v nezadostni meri uporabljajo stroko, na primer izvajalca medicine dela in strokovnega sodelavca. Hkrati pa ugotavljamo, da tudi izvajalci medicine dela in strokovni sodelavci ne izkazujejo velikega interesa na tem področju.

Problematiko s področja zdravja pri delu dodatno bremeni tudi dejstvo, da v slovenskem prostoru še vedno ni ustrezne sistemske rešitve za poklicne bolezni, diferencirane prispevne stopnje za področje nezgod pri delu in problematiko plačevanja oziroma izvajanja preventivnih zdravstvenih pregledov. Na vse omenjeno inšpektorat RS za delo opozarja že vrsto let.

V letu 2015 so inšpektorji pri nadzorih ugotovili **2800 kršitev** (2014: 2152; 2013: 1970) glede zagotavljanja zdravstvenega varstva. Največji delež kršitev je predstavljalo neizvajanje zdravstvenih pregledov delavcev, kršitev so inšpektorji ugotovili v 1230 primerih (2014: 1064 primerov). Ustreznega sodelovanja z izvajalcem medicine dela v letu 2015 pri nadzorovanih subjektih delodajalci niso imeli urejenega v 765 primerih (2014: 580; 2013: 202). Tudi neustrezno zagotavljanje prve pomoči je bila pogosto ugotovljena kršitev v preteklem letu, in sicer v 290 primerih (2014: 302 primera; 2013: 320). Skoraj 46 % opisanih kršitev je predstavljalo nesprejetje ukrepov za zagotovitev prve pomoči delavcem po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu, večina drugih kršitev se je nanašala na dostopnost in vsebino omarice za prvo pomoč. Inšpektorji pogosto tudi ugotavljajo, da delodajalci v internih aktih ne opredelijo vrste, obsega, vsebine in rokov usmerjenih obdobnih zdravstvenih pregledov. V letu 2015 so to ugotovili v 84 primerih. V 27 primerih so inšpektorji ugotovili, da delavci niso bili napoteni

na zdravstvene preglede prek ustreznih napotnic. Glede hrambe dokumentacije, ki se nanaša na zdravstvene preglede delavcev in jo mora hraniti delodajalec je bilo ugotovljenih 130 kršitev.

2.2.3.5. Reprezentativni vzorec

Usmerjeni nadzor nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu inšpektorat izvaja tudi na tako imenovanem »reprezentativnem vzorcu« pravnih subjektov, kar pomeni, da so **delodajalci izbrani na osnovi metodologije naključnih številk**. V preteklih letih se je izkazalo, da ugotovitve glede spoštovanja osnovnih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, pridobljene pri naključno izbranih subjektih, **dokaj realno prikazujejo stanje v Sloveniji na tem področju**, zato smo tudi v letu 2015 opravili tovrstno oceno stanja. Namen takšnih nadzorov je tudi zniževanje deleža tistih subjektov nadzora, pri katerih predhodno še nikoli ni bil opravljen inšpekcijski pregled s področja varnosti in zdravja pri delu.

V letu 2015 je **delež subjektov, pri katerih je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu sploh prvi**, odkar deluje subjekt, ostal na enakem nivoju kot v letu 2014 in predstavlja **visokih 69 %** glede na število vseh opravljenih nadzorov v okviru akcije reprezentativni vzorec. Zelo velik delež (20 %) imajo tudi subjekti, pri katerih je bil inšpekcijski nadzor nazadnje opravljen pred petimi oziroma več leti (v letu 2014: 15 %). Grafa 10 in 11 prikazujeta deleže delodajalcev glede na pogostost opravljenih inšpekcijskih nadzorov in gibanje deleža pravnih subjektov v letih od 2010 do 2015, ki do inšpekcijskega nadzora v sklopu »reprezentativnega vzorca« še niso bili nadzirani na področju varnosti in zdravja pri delu.

Graf 10: Predhodni inšpekcijski nadzor pri subjektih, reprezentativni vzorec IRSD, 2015

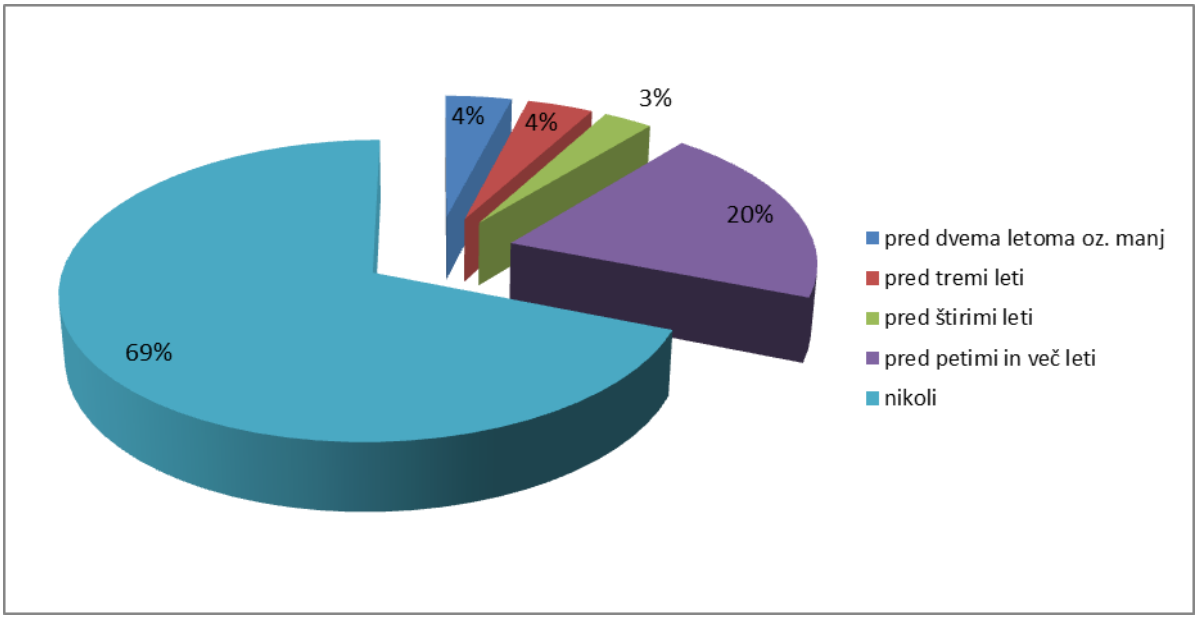

Tudi v letu 2015 smo izbrali reprezentativni vzorec tisočih subjektov iz poslovnega registra, ki ga vodi Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (Ajpes), in sicer s pomočjo metodologije naključnih številk. Vzorec je reprezentativen glede na število zaposlenih in glede na dejavnost. Naključni izbor smo opravili izmed vseh aktivnih subjektov, ki po podatkih registra zaposlujejo dva ali več delavcev.

Osnovno orodje izvajanja nadzorov pri reprezentativnem vzorcu poslovnih subjektov je **vprašalnik**. Po opravljenem nadzoru inšpektor izpolni vprašalnik, v katerega vpiše osnovne podatke o subjektu nadzora ter oceno stanja na desetih področjih nadzora **z ocenami od 1 do 4.**

Graf 11: Delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen, reprezentativni vzorec IRSD, 2010 – 2015

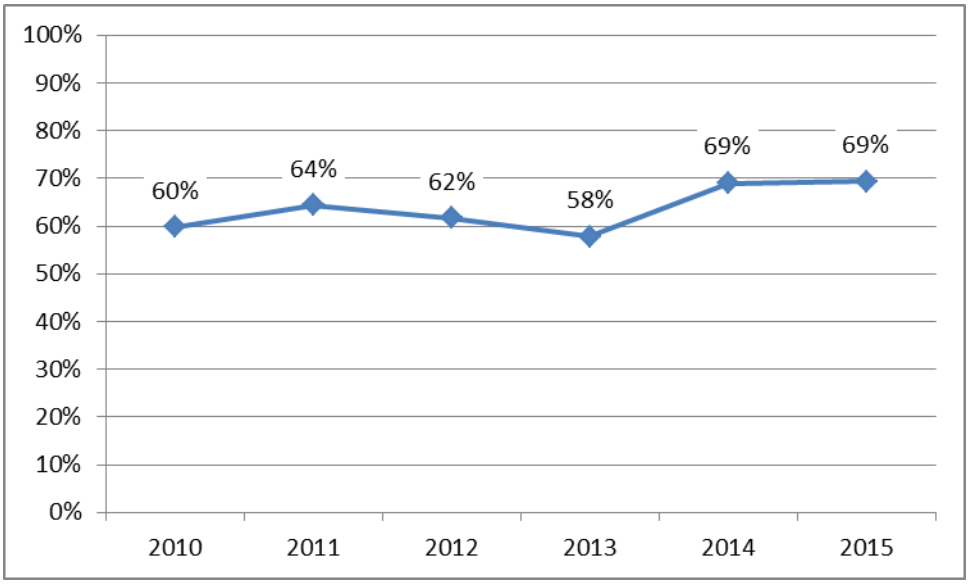

Na podlagi številčnih ocen – 1 pomeni neustrezno, 4 pa popolnoma ustrezno, ki izhajajo iz ugotovitev inšpekcijskega nadzora, izdela povprečno oceno desetih nadzorovanih dejavnikov (izjava o varnosti, usposabljanje delavcev, preiskave delovnega okolja, pregledi in preizkusi delovne opreme, preventivni zdravstveni pregledi, osebna varovalna oprema, dokumentacija, obveščanje delavcev, sodelovanje delavcev, obveščanje inšpekcije). Spodnji graf prikazuje povprečne ocene za vse nadzorovane dejavnike v obdobju od leta 2013 do leta 2015.

Graf 12: Povprečna ocena za posamezne parametre, reprezentativni vzorec, obdobje 2013 – 2015

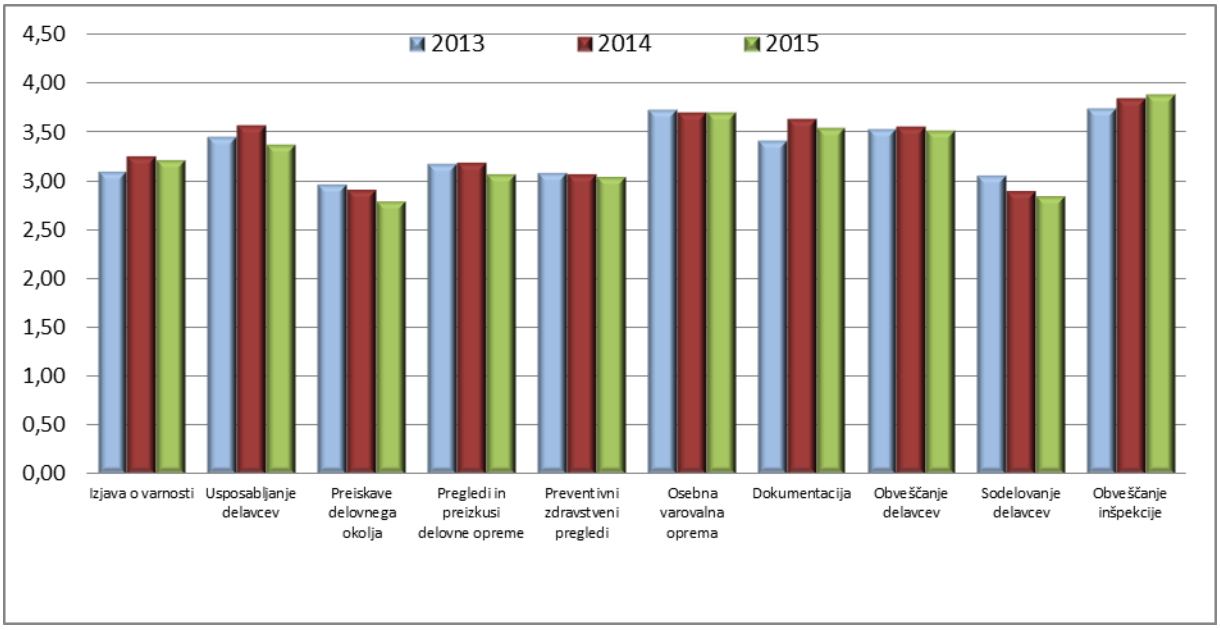

Skupna povprečna ocena se je v letu 2015 v primerjavi z letom 2014 nekoliko znižala (s 3,36 na 3,30). Gre za prvo znižanje skupne povprečne ocene po letu 2011. K znižanju skupne povprečne ocene so največ prispevale ocene, ki se nanašajo na usposabljanje delavcev za varno opravljanje dela, na preiskave škodljivosti delovnega okolja ter na preglede in preizkuse delovne opreme. Podatek

je zaskrbljujoč, saj sodijo navedeni ukrepi med najbolj pomembne ukrepe, ki so jih delodajalci dolžni izvajati v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu.

Povprečne ocene se v odvisnosti od števila zaposlenih pri delodajalcih med seboj razlikujejo, vendar ta razlika ni občutna. So pa ocene pri delodajalcih z več zaposlenimi nekoliko višje kot pri delodajalcih z manjšim številom zaposlenih delavcev. Več je razvidno iz spodnjega grafa.

Graf 13: Povprečna ocena v odvisnosti od števila zaposlenih, reprezentativni vzorec IRSD, 2012 – 2015

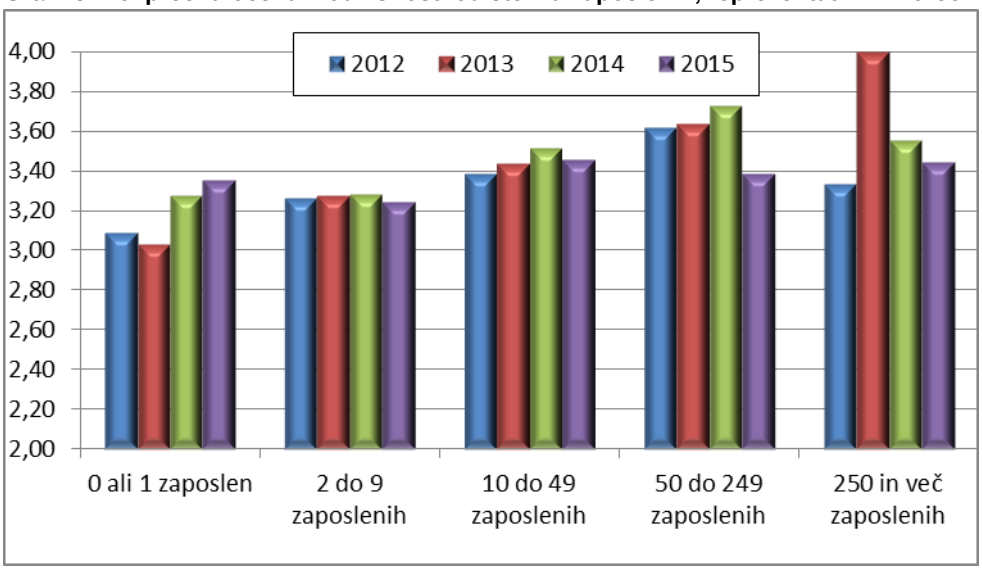

Močan vpliv na izvajanje ukrepov za varno in zdravo delo ima seveda tudi to, **ali je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu pri subjektu predhodno že kdaj opravljen**. To se je ponovno izkazalo tudi v letu 2015, ko je bila povprečna ocena vseh ocenjevanih parametrov pri subjektih, pri katerih je bil nadzor s področja varnosti in zdravja opravljen že vsaj enkrat, za 6 % višja kot pri subjektih, pri katerih ta nadzor še nikoli ni bil opravljen.

V letu 2015 je **83 subjektov pri ocenjevanih parametrih dobilo samo najvišje ocene** (oceno 4), kar pomeni, da pri njih nismo ugotovili pomanjkljivosti. Delež teh subjektov glede na skupno število pregledanih subjektov je bil 13 %, kar je za pet odstotkov manj kot v letu 2014, ko je ta delež znašal 18 % (99 subjektov).

2.2.3.6. Druge pomembnejše kršitve

2.2.3.6.1. Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme (OVO)

Delavec ima pravico do dela in delovnega okolja, ki mu zagotavlja varno in zdravo delo. Zato mora delodajalec **izvajati vse ukrepe, ki so potrebni za varovanje delavcev pred enim ali več istočasno nastopajočimi tveganji**. Eden izmed ukrepov je **tudi zagotavljanje osebne varovalne opreme**, ki mora ustrezati dejanskim razmeram in tveganjem na delovnem mestu. Če sredstva za delo in delovno okolje kljub ukrepom ne zagotavljajo varnosti in zdravja delavcev pri delu, je zagotavljanje osebne varovalne opreme tisti ukrep, s katerim delodajalec poskrbi za delavčevo varnost in zdravje. Pri tem pa je dolžan upoštevati eno temeljnih načel izvajanja ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu, in sicer, da mora pri izvajanju ukrepov zagotavljanja varnosti in zdravja delavcev **dajati prednost kolektivnim varnostnim ukrepom pred individualnimi**. Zagotovitev osebne varovalne opreme kot individualni ukrep torej predstavlja zadnjega izmed možnih ukrepov, ki naj bi ga uporabil delodajalec, prednost mora dati kolektivnim ukrepom ter **tveganja obvladovati pri njihovem izvoru**.

Potrebna osebna varovalna oprema mora biti **opredeljena v internem aktu delodajalca**, običajno je to v izjavi o varnosti z oceno tveganja, in sicer tako, da nedvoumno in konkretno izkazuje varnostne zahteve, s katerimi se delavca ščiti pred tveganji, kot so konkretni opisi, navedba standardov, konkretne opredelitve nivojev varovanja in podobno. OVO mora biti namenjena varovanju pred pričakovanimi tveganji, v ta namen pa mora izpolnjevati pogoje, pod katerimi jo je sploh mogoče dati v promet in uporabo (CE oznaka, izjava o skladnosti, navodila za uporabo, tehnična dokumentacija), ter predpisane osnovne varnostne zahteve, s katerimi se zagotavljata varnost in zdravje uporabnikov.

Ob pravilni izbiri bo OVO delavca varovala pred pričakovanimi tveganji, stalno pa je treba zagotavljati njeno **brezhibnost**, jo ustrezno **vzdrževati in shranjevati**. Pomemben dejavnik pri varovanju delavca z OVO pred pričakovanimi tveganji je tudi njena **dosledna uporaba**.

V letu 2015 so inšpektorji na področju zagotavljanja ustrezne in namenske OVO delavcem ugotovili **1661 nepravilnosti** (2014: 1786; 2013: 1453), kar je manj kot v letu 2014. Največ nepravilnosti so ugotovili glede splošnih obveznosti delodajalca v zvezi z ustreznostjo OVO (namenskost, skladnost s predpisi, obveščanje delavcev in podobno), in sicer 546 (2014: 817; 2013: 652). Med kršitvami še vedno izstopajo primeri, ko v internih aktih delodajalca niso opredeljene zahteve po obvezni uporabi osebne varovalne opreme, ter uporaba osebne varovalne opreme, ki ni namenska in ne varuje delavcev pred pričakovanimi tveganji. Delodajalci prav tako v 334 primerih (2014: 325; 2013: 272) delavcem niso zagotavljali osebne varovalne opreme ali njene uporabe.

V 304 primerih (2014: 259 primerov, 2013: 183 primerov) so inšpektorji ugotovili, da **delavci niso uporabljali osebne varovalne opreme**, čeprav jim jo je delodajalec zagotavljal in je bila na voljo na delovnem mestu. Najpogosteje se je to dogajalo na gradbiščih, in sicer v 201 primeru. Glede izpolnjevanja pogojev, pod katerimi se lahko OVO daje v promet in uporabo, ni bilo ugotovljenih izstopajočih nepravilnosti, skupaj je bilo ugotovljenih 17 takšnih nepravilnosti. Dokumentacije, ki se nanaša na preglede in preskuse osebne varovalne opreme, ni imelo 190 delodajalcev.

Slika 7: Strokovna ekskurzija – Izgradnja jezovne zgradbe HE Brežice«, 2015 (3)

Inšpektorat še vedno ugotavlja, da delodajalci sicer priskrbijo delavcem osebno varovalno opremo, vendar **velikokrat ni namenska in ne varuje delavcev pred dejanskimi tveganji**, ki nastopajo v

delovnih procesih. Še večja težava je v tem, da delodajalci menijo, da so z nakupom in razdelitvijo ustrezne osebne varovalne opreme storili vse, kar od njih zahteva zakonodaja, kar pa seveda ni res. Njihova zakonska dolžnost je tudi, da zagotavljajo oziroma nadzirajo uporabo osebne varovalne opreme ter da **v primerih neuporabe tudi ustrezno ravnajo**. Prav tako ugotavljamo, da delodajalci v primerih, ko v internih aktih opredeljujejo osebno varovalno opremo, ki jo morajo delavci uporabljati pri svojem delu, to storijo preveč splošno in zato v praksi prihaja do **nakupa in uporabe neustrezne OVO**. Delodajalci bi lahko tudi v večji meri **uvajali novejše in varnejše tehnologije** (kar kot prednostno nalogo opredeljuje tudi zakonodaja) in s tem razbremenili delavce glede zahtev po uporabi osebne varovalne opreme.

2.2.3.6.2. Uporaba in ustreznost delovne opreme

Delodajalec je dolžan zagotavljati varnost in zdravje delavcem pri delu tudi tako, da zagotavlja delavcem varna in brezhibna sredstva za delo, vključno z delovno opremo, ki ob pravilni uporabi ne povzroča nepredvidenih nevarnosti in škodljivosti. Skladno s temeljnimi načeli se mora delodajalec prilagajati tehničnemu napredku ter nadomeščati nevarna sredstva z nenevarnimi ali manj nevarnimi. Prav tako mora delodajalec delovno opremo stalno vzdrževati in s tem zagotavljati njeno varno delovanje, in sicer tako, da **izvaja preglede in preizkuse delovne opreme pred začetkom njene uporabe ter obdobno** v rokih, ki jih določi proizvajalec delovne opreme. Če proizvajalec ne določi rokov, mora delodajalec zagotoviti periodične preglede in preizkuse v rokih, ki niso daljši od treh let, skupaj z vsakodnevnimi preventivnimi pregledi in preizkusi.

Inšpektorji so glede ustreznosti delovne opreme pri delodajalcih v letu 2015 ugotovili 1892 nepravilnosti (2014: 1252; 2013: 1072). Največ kršitev so ugotovili glede pregledov in preizkusov delovne opreme. Neizpolnjevanje te obveznosti so inšpektorji ugotovili v 716 primerih (2014: 741; 2013: 560). Prav tako delodajalci zelo pogosto delavcem ne zagotavljajo varno delujoče delovne opreme in s tem ogrožajo njihovo varnost in zdravje. To je bilo v preteklem letu ugotovljeno v 778 primerih (2014: 631; 2013: 897). Tudi hranjenje dokumentacije glede pregledov in preizkusov delovne opreme delodajalcem še vedno povzroča težave, saj so bile te nepravilnosti ugotovljene v 127 primerih (2014: 81; 2013: 73 primerov).

Pomanjkljivosti v zvezi z delovno opremo inšpektorji v svojih nadzorih zelo pogosto ugotavljajo. Pogosto jih opazijo **tudi pri obravnavanju nezgod pri delu** – funkcionalni deli strojev **niso brezhibni**, večkrat ugotovijo tudi, da so **odstranjene, blokirane ali poškodovane varnostne naprave**, delovna oprema pa nima ustrezne spremljajoče dokumentacije oziroma je ta pomanjkljiva (skladno s predhodnim varstvom: izjava o skladnosti, navodila v slovenskem jeziku in podobno).

Inšpektorji žal opažajo tudi, da so **varnostna stikala večkrat predelana tako, da je možen poseg v nevarno območje stroja med njegovim delovanjem**, čeprav je funkcija teh stikal prav to, da se pogon stroja ustavi, če delavec odpre varovalni okrov. Pri delodajalcih je opaziti velike pomanjkljivosti pri zagotavljanju oziroma izvajanju notranje kontrole (neposredne dnevne kontrole nad delovanjem delovne opreme) in s tem povezanega nadzora nad delovanjem varnostnih elementov skladno z določili Pravilnika o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme. Prepogosto se dogaja, da sicer brezhibno periodično pregledana delovna oprema deluje brez varnostnih naprav, ki bi morale biti v času delovanja delovne opreme na delovni opremi v funkcionalnem stanju.

Kljub jasnim določbam predpisov glede načina in rokov periodičnih pregledov in preizkusov delovne opreme v praksi inšpektorji ugotavljajo, da delodajalci oziroma uporabniki delovne opreme **ne upoštevajo rokov, ki jih določijo proizvajalci strojev za periodične preglede** oziroma so ti določeni v zakonodaji. Ugotavljajo tudi, da delodajalci zelo pogosto ne opravijo prvega pregleda nove delovne opreme, kadar je ta potreben. Pri neizvajanju periodičnih pregledov delovne opreme se delodajalci velikokrat izgovarjajo na strokovne osebe za varnost in zdravje pri delu, češ, da so bili prepričani, da one skrbijo za pravočasnost pregledov delovne opreme in drugih aktivnosti s tega

področja. Kljub temu inšpektorji ugotavljajo, da večji delodajalci, ki sami zaposlujejo strokovne delavce, dokaj redno pregledujejo delovno opremo in tudi redno odpravljajo napake, ugotovljene pri pregledih. To pa žal ne velja za manjše delodajalce in delodajalce, ki imajo sklenjene pogodbe z zunanjimi organizacijami, ki opravljajo naloge varnosti in zdravja pri delu. Pri slednjih gre predvsem za pomanjkljiv notranji nadzor.

Inšpektorat RS za delo nadzira tudi določila **Pravilnika o protieksplozijski zaščiti** (PPZ), in sicer na delovnih mestih, na katerih so delavci lahko izpostavljeni potencialni eksplozivni atmosferi. Nadzor se nanaša tudi na varno obratovanje v teh prostorih. Če pride do eksplozije, katere posledica je poškodba delavca, se inšpektorat vključi v raziskavo nezgode. Inšpektorat sprejme končne odločitve na podlagi poročila o vzroku eksplozije, ki ga izdela na zahtevo delodajalca organ za ugotavljanje skladnosti.

Tudi na podlagi nadzorov v letu 2015 inšpektorat ugotavlja, da **delodajalci ne izdelajo elaborata eksplozijske ogroženosti** v skladu z 19. členom PPZ, to kršitev smo ugotovili v 34 primerih. Pojavljajo se tudi nepravilnosti, kot so nepravilna vgradnja opreme (21 primerov), nepravilno vzdrževanje opreme (9 primerov) ter pomanjkljivo usposabljanje delavcev, ki opravljajo delo v eksplozijsko ogroženih prostorih (9 primerov). Inšpektorat je v letu 2015 obravnaval tudi eksplozije, v katerih so bili poškodovani delavci, v enem primeru tudi nezgodni dogodek, ki se je končal s smrtjo delavca zaradi posledic eksplozije. Smrtna nezgoda se je zgodila pri vzdrževalnih delih na gradbišču skladišča naftnih derivatov. V enem od primerov je delavec zaradi eksplozije plina dobil hujše opekline. Med lažje poškodbe štejemo tudi poškodbo delavca zaradi neupoštevanja varnostnih pravil pri popravilu v jašku nameščenega hidropaka, ki je povzročilo eksplozijo. Inšpektorat je zabeležil tudi prašno eksplozijo pri popravilu kalibracijskega vijaka na shranjevalni posodi.

2.2.3.6.3. Delovna mesta in ustreznost delovnega okolja

Dolžnost delodajalca je tudi, da zagotavlja delovna mesta, delovne prostore in delovno okolje, ki so skladni z določili zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu. Ustreznost delovnega okolja delodajalec preverja s preiskavami ugotovljenih škodljivosti, ki izhajajo iz delovnega procesa. V ta namen strokovni delavci s **predhodnimi in periodičnimi preiskavami** ugotavljajo zlasti ustreznost toplotnih in svetlobnih razmer, raven škodljivega hrupa, kemične in biološke škodljivosti ter tudi morebitne prekoračitve vplivov vibracij in optičnih sevanj na delavce. Obdobja omenjenih preiskav delodajalci za izpostavljena delovna mesta določijo na osnovi ocene tveganja za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar.

Glede ustreznosti delovnih prostorov, urejenosti delovnih mest in ustreznosti delovnega okolja so inšpektorji v letu 2015 ugotovili **1118** nepravilnosti (2014: 1200; 2013: 1067), pri čemer v to število niso vštete ugotovljene nepravilnosti glede preiskav škodljivosti delovnega okolja in ustreznosti dokumentacije s tega področja. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih glede neustreznih delovnih mest ter prostorov, in sicer 675. Pri tem izstopajo neurejene transportne in gibalne poti za delavce (130 kršitev), prekoračene temperature v delovnih prostorih (45 kršitev), neustrezne svetlobne razmere (42 kršitev) in neustrezno prezračevanje (24 kršitev). V letu 2015 so inšpektorji v 455 primerih ugotovili, da delodajalci niso opravljali preiskav delovnega okolja, v 119 primerih niso imeli ustrezne dokumentacije. Glede urejenosti računalniških delovnih mest so inšpektorji ugotovili 13 nepravilnosti.

Neurejeno stanje električnih napeljav so inšpektorji ugotovili v 75 primerih, temu številu pa je treba dodati še 942 kršitev zaradi neopravljenih meritev. Nepravilnosti so ugotovili tudi glede dejavnikov tveganja, ki vplivajo na zdravo delovno okolje. Tako so inšpektorji ugotovili 103 kršitve glede škodljivega hrupa v delovnem okolju, 155 kršitev glede škodljivih vplivov vibracij ter 8 kršitev glede škodljivosti umetnih optičnih sevanj.

2.2.3.6.4. Nevarne kemične snovi na delovnih mestih

Inšpektorji so v letu 2015 ugotovili **427** nepravilnosti v zvezi z nevarnimi kemičnimi snovmi na delovnih mestih. Največ nepravilnosti se je nanašalo na kršitev določil Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu, ki določa minimalne zahteve pri izvajanju aktivnosti, pri katerih obstaja tveganje za izpostavljenost delavcev azbestnemu prahu ali prahu materialov, ki vsebujejo azbest. Posamezne nepravilnosti so ugotovili tudi glede zakonodaje REACH. Še vedno ugotavljamo tudi, da imajo delodajalci precej težav na področju zagotavljanja ustreznih varnostnih listov. Te nepravilnosti so inšpektorji v preteklem letu ugotovili v 117 primerih.

Glede meritev kemičnih škodljivosti na delovnih mestih ugotavljamo, da delodajalci v ocenah tveganja in izjavi o varnosti **ne navedejo natančno, katere kemične snovi je treba meriti na delovnem mestu**. V letu 2015 smo ugotovili, da so nekateri delodajalci, sicer po večkratnem posredovanju inšpektorjev, začeli z ocenjevanjem tveganja skladno z določilom 6. člena Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu. Po oceni kemičnega tveganja pa se je ugotovilo, da ima delodajalec na delovnem mestu **prisotne snovi, za katere še nikoli ni opravil meritev ali pa izvedel biološkega monitoringa**. Delodajalci imajo v izjavi o varnosti predpisano izvajanje meritev koncentracij kemičnih snovi na tri leta, pri čemer pa ne upoštevajo, da bi morali **izvajati meritve** koncentracij kemičnih snovi **tudi, kadar pride do spremembe pogojev, ki lahko vplivajo na izpostavljenost delavcev kemičnim snovem**, kar pa pomeni tudi ob zamenjavi surovine, ki vsebuje druge kemične snovi. Meritve kemičnih škodljivosti bi morale biti opravljene za različne tehnološke postopke, saj količina kemičnih snovi, ki je vključena v recepturo, v precejšnji meri vpliva na imisije v delovnem okolju. Delodajalec bi moral **meritve kemičnih snovi povezati tudi z delovnim opravilom**. Vsekakor je osnovni pogoj za zamenjavo surovine predhodno opravljena ocena tveganja skladno z določilom 6. člena pravilnika in izdanimi ustreznimi ukrepi za varovanje delavcev, česar pa delodajalci večinoma ne izvajajo. Pri nadzorih se je ugotavljalo, da delodajalci pri oceni tveganja **ne upoštevajo vpliva na varnost in zdravje delavcev, ki izhaja iz medsebojnega učinka hrupa in ototoksičnih snovi**, ki so jim delavci izpostavljeni pri delu.

Pri pregledu poročil o meritvah kemičnih snovi ugotavljamo, da so izvajalci meritev kemičnih snovi v letu 2015 **začeli izvajati meritve v trajanju 2 ur**, da bi se izognili potrebi po večjem številu vzorcev, vzetih v krajšem časovnem razponu. Ugotavljamo, da tudi takšen način vzorčenja **ni popolnoma ustrezen**, saj delodajalec ne dobi podatka o kratkotrajni izpostavljenosti delavca, ki pa je za delodajalca prav tako pomemben podatek, ko pride do postopkov, pri katerih je treba dokazovati, ali je delavec pri delu dobil okvaro zdravja.

Delavec pri delu običajno ni izpostavljen enakomernim koncentracijam kemičnih snovi, pač pa se koncentracije kemičnih škodljivosti spreminjajo zaradi poteka tehnološkega postopka, kot v primeru, ko delavec odpre posodo, v kateri ima surovine ali pa že pripravljene produkte za nadaljnji postopek, ko se odprejo vrata peči, v kateri se sušijo izdelki, in podobno. V teh primerih je zelo pomemben podatek povprečna vrednost koncentracije kemičnih snovi v 15 minutah, česar delodajalec z meritvami, ki trajajo dve uri, ne dobi. Podatki o kratkotrajni vrednosti izpostavljenosti delavca na delovnem mestu so določeni v prilogi I pravilnika, pri čemer mora delodajalec vedeti tudi, kolikokrat je delavec v osmih urah izpostavljen takšni vrednosti, kakšen je čas izpostavljenosti in kakšni so presledki med temi izpostavljenostmi.

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o dovoljenjih za opravljanje strokovnih nalog na področju varnosti pri delu je že v letu 2014 določil, da analizo nevarnih kemijskih snovi v zraku na delovnem mestu opravi organ, ki je akreditiran za metode, ki omogočajo analize vzorčenih nevarnih snovi. V letu 2015 so organi, ki opravljajo preiskave kemičnih snovi na delovnih mestih, šele po posredovanju inšpektorjev začeli vzorce kemičnih snovi pošiljati v akreditirane laboratorije v tujino, saj se v Sloveniji do konca leta 2015 ni uspelo akreditirati nobenemu organu, ki bi bil sposoben opraviti

analizo v območju, ki jo določa standard SIST EN 482:1994, to je v območju od 0,1 do 2 MV nevarne kemične snovi.

V letu 2015 so inšpektorji tudi na področju vzorčenja ugotovili precej nepravilnosti, saj so izvajalci uporabljali opremo, ki ni bila ustrezna, zato še vedno obstaja dvom v poročila, ki jih izkažejo delodajalci. **Nestrokoven odvzem vzorca kemične snovi na delovnem mestu pomeni veliko napako** (neustrezen zajem vzorca) in vsi nadaljnji postopki analiziranja po akreditiranih metodah v takšnem primeru nimajo več nobene teže. Zato je nujno predpisati zahteve za vzorčenje snovi na delovnem mestu, ki bi omogočile, da bi pridobili tudi informacije glede kratkotrajne izpostavljenosti delavcev na delovnem mestu.

Glede na to da v EU narašča število poklicnih bolezni, povezanih z nevarnimi kemičnimi snovmi na delovnih mestih, bi morali temu področju tudi v Sloveniji nameniti posebno skrb.

Poročila, ki jih izdelajo izvajalci z dovoljenjem za opravljanje strokovnih nalog varnosti pri delu, bi morala izkazovati podatke, ki bi jih bilo mogoče v nekem obdobju (na primer vsaka 3 leta) primerjati in analizirati. Če so v poročilih navedene le vrednosti, brez podatkov o načinu vzorčenja in analiziranja, uporabljenih aparaturah in agensih, vrednosti ni mogoče primerjati in uporabiti za analizo ugotovitev zdravstvenega nadzora.

2.2.3.6.5. Gradbeništvo in delo na višini

Po podatkih Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) se je vrednost opravljenih gradbenih del v zadnjih mesecih leta 2015 znižala, enako velja za zalogo pogodb in vrednost novih pogodb. Na znižanje vrednosti opravljenih del je primarno vplivalo znižanje aktivnosti v gradnji inženirskih objektov. Aktivnost se je znižala tudi v gradnji nestanovanjskih stavb, v gradnji stanovanjskih stavb pa se je v zadnjih mesecih povečala, a je bila še vedno blizu najnižji ravni v zadnjih letih. Ob nadaljnjem znižanju zaloge pogodb in vrednosti novih pogodb v vseh treh segmentih gradbeništva obeti za izboljšanje oziroma rast ostajajo slabi.

V skladu z zahtevami Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (uredba) so naročniki Inšpektoratu RS za delo v letu 2015 prijavili začetek gradnje na 2345 gradbiščih, kar je malenkost več kot leto prej (2330). Prijavljena gradbišča so bila v letu 2015 povprečno aktivna 5 mesecev. Očitno se je tudi v letu 2015 nadaljeval trend iz let 2013 in 2014, ko je bilo vsako leto prijavljenih več gradbišč. V kriznih letih se je popolnoma spremenil trg subjektov in delavcev v panogi. Propadla so vsa velika gradbena podjetja, ki so imela svoje službe za varnost in zdravje pri delu, njihovi strokovni delavci pa so po potrebi tudi večkrat na teden izvajali preglede na gradbiščih. Srednje velika in majhna gradbena podjetja, ki so po propadu velikih podjetij prevzela gradbeni trg, pa imajo večinoma po enega strokovnega delavca, ki ima v podjetju še druge funkcije, tako da ne uspe opravljati rednih pregledov po gradbiščih, stotine majhnih delodajalcev pa strokovnih delavcev sploh nimajo. Mnogo izkušenih gradbenih delavcev je v času krize odšlo v Nemčijo in Avstrijo, k nam pa so prišli in še prihajajo nekvalificirani delavci iz držav nekdanje Jugoslavije in ostalega Balkana.

V letu 2015 je inšpektorat izvedel devetmesečni usmerjeni nadzor gradbišč, v okviru katerega smo pregledali 582 gradbišč (2014: 502) in 108 delovišč (kratkotrajna dela na višini; leta 2014: 92), ugotovili 4635 kršitev (2014: 3898) in izdali 1681 ukrepov (2014: 1653).

V letu 2015 so bile na slovenskih gradbiščih tri smrtne nezgode (enako tudi leta 2014). Na enega delavca se je porušila brežina, drugega delavca je zasulo v izkopu, tretji delavec pa je umrl, ker se je nanj porušila jeklena konstrukcija. V zadnjih letih je na slovenskih gradbiščih občutno upadel delež nezgod s smrtnim izidom zaradi padca v globino ali z višine – leta 2007 je bil ta delež 62,5 %, leta 2008 50 %, leta 2009 36,4 %, od leta 2010 do 2015 pa so bili na leto samo trije primeri. Razlog za

zmanjševanje deleža smrtnih nezgod zaradi padcev je očitno v večji ozaveščenosti delodajalcev glede zavarovanja izpostavljenih delovnih mest proti padcem v globino, v bolj vestnem delu koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu in v devetmesečnih aktivnostih inšpektorata v obliki usmerjenega nadzora gradbišč.

Inšpektorat za delo žal nima podatkov o stanju na deloviščih, za katera sicer velja uredba, vendar večinoma ne izpolnjujejo pogoja za prijavo gradbišča. Na teh deloviščih je bil padec z višine od leta 2010 glavni vzrok za smrtne nezgode delavcev, z izjemo leta 2015, ko je bil padec z višine vzrok za tretjino smrtnih nezgod. Na omenjenih deloviščih je bilo v letu 2015 šest smrtnih nezgod (leta 2014: 3). En delavec je padel skozi odprtino v tleh, drugi je padel zaradi zloma strešne kritine, tretji se je zadušil med požarom, četrti je umrl zaradi eksplozije cevovoda, petega je povozil vlak, šesti pa se je z delovnim strojem prevrnil po strmini.

Poleg 9 nezgod s smrtnim izidom se je na vseh gradbiščih in deloviščih zgodilo tudi 46 težjih nezgod, kar je manj kot leto prej (2014: 59). Ob tem poudarjamo, da delodajalci prijavljajo težo nezgode po svoji oceni, ki pa mnogokrat ni ustrezna. Spodnji graf prikazuje gibanje števila smrtnih nezgod na slovenskih gradbiščih, kar ponazarja količnik med številom smrtnih nezgod in številom prijavljenih gradbišč.

Graf 14: Število smrtnih nezgod na prijavljeno gradbišče, 2009 – 2015

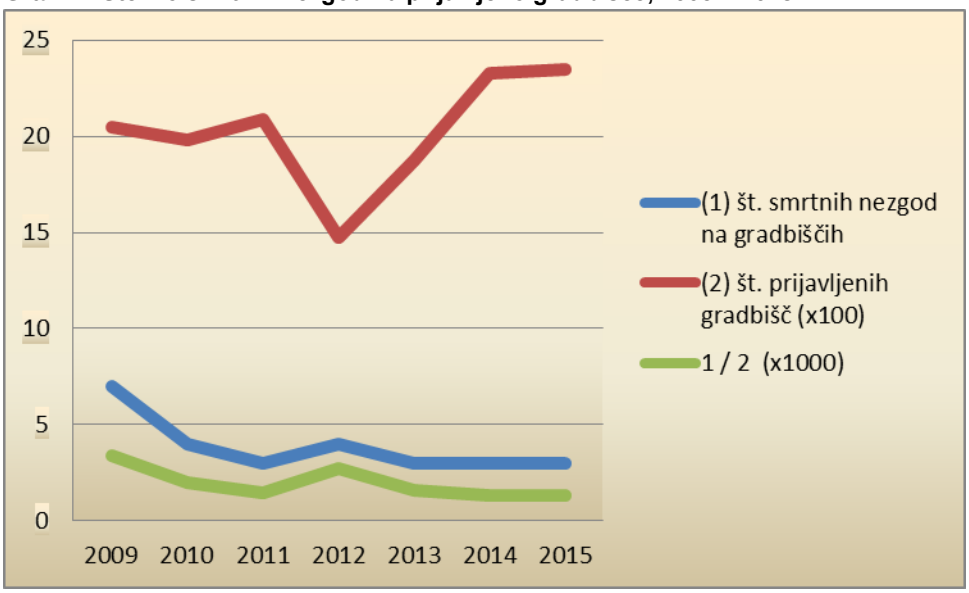

V zadnjih letih na večjih gradbiščih – gradbiščih zahtevnih objektov – opažamo izboljšanje pri zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu, predvsem pri delodajalcih, ki smo jih že obravnavali ali ki že plačujejo stroške, nastale v zvezi z zdravljenjem njihovih delavcev zaradi poškodb pri delu. Ne moremo pa biti zadovoljni z varnostjo in zdravjem pri delu pri manjših delodajalcih, ki večinoma opravljajo kratkotrajna dela, zato jim bomo tudi v prihodnje namenjali posebno pozornost.

Graf 15 prikazuje gibanje števila smrtnih nezgod pri večinoma manjših delodajalcih in visok delež smrtnih nezgod zaradi padca v globino pri kratkotrajnih delih na višini.

Graf 15: Število vseh smrtnih nezgod na deloviščih in delež smrtnih nezgod zaradi padca v globino, 2010 – 2015

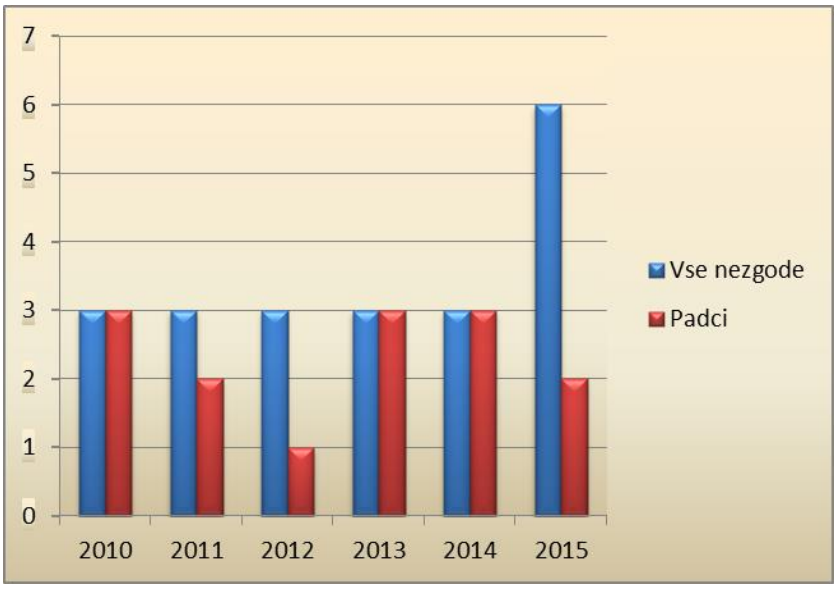

Uredba zelo konkretno opredeljuje, kdaj in v katerih primerih je treba izvajati ukrepe varovanja delavcev pred padci z višine, prav tako določa načine varovanja. Delu na višini se v praksi ni mogoče izogniti, delodajalec pa mora v ta namen določiti in izvajati ustrezne varnostne ukrepe in pri tem upoštevati temeljna načela varnosti in zdravja pri delu. Če delodajalec omenjenih predpisov pri delu na višini ne upošteva, tvega padce svojih delavcev z višine ali v globino, kar pa se mnogokrat konča tragično – s smrtjo delavca. Posledice neizvajanja teh ukrepov se kažejo v številu nezgod pri delu, ki jih delodajalci prijavljajo Inšpektoratu RS za delo. Najpogostejši vzroki za padce z višine ali v globino so: nezavedanje nevarnosti, neustrezno usposabljanje za varno delo, neustrezni zdravstveni pregledi za delo na višini, neizdajanje navodil za varno delo, neuporaba osebne varovalne opreme (varnostni pas).

V letu 2015 je bil padec z višine vzrok 3,1 % vseh nezgod, prijavljenih inšpektoratu. Od tega je pri 91 % nezgod nastala lažja telesna poškodba, v 8 % težja telesna poškodba, druge so se končale s smrtjo delavca. V letu 2015 so bile pri slovenskih delodajalcih tri smrtne nezgode zaradi padca z višine, kar predstavlja 12,5 % vseh nezgod s smrtnim izidom. Če primerjamo število nezgod pri delu zaradi padca z višine, pri katerih je zaradi srečnih okoliščin prišlo le do lažjih telesnih poškodb, ugotovimo, da število teh poškodb ne predstavlja izstopajočega deleža (3 %) v primerjavi z ostalimi vzroki za nastanek lažjih telesnih poškodb. Padec z višine pa predstavlja vzrok za 6,6 % težjih nezgod, kar je že vredno omembe.

V letu 2015 na slovenskih gradbiščih ni bilo nezgode s smrtnim izidom zaradi padca z višine. Bili pa sta dve smrtni nezgodi pri kratkotrajnih delih na višini, in sicer je en delavec padel skozi odprtino v tleh, drugi pa zaradi zloma strešne kritine.

2.3. NEZGODE PRI DELU

2.3.1. Uvod

Zakon o varnosti in zdravju pri delu določa, da so delodajalci dolžni Inšpektoratu RS za delo takoj prijaviti vsako nezgodo pri delu, v kateri so bili delavci smrtno poškodovani, ali so bili zaradi poškodb nezmožni za delo več kot tri delovne dni, ali pa je prišlo do kolektivne nezgode. Za nezgodo pri delu šteje vsak nepredviden dogodek na delovnem mestu ali v delovnem okolju delodajalca, ki se zgodi v

času opravljanja dela ali izhaja iz dela ter pri tem povzroči poškodbo delavca, zaradi katere je delavec z delovnega mesta odsoten tri dni ali več. Z upoštevanjem tega določila je obstoj odnosa delavec – delodajalec eden od pogojev, da inšpektorat nezgodo pri delu, o kateri je obveščen, tudi statistično obdeluje, obravnava in tudi razišče. Pomemben pogoj za obravnavo nezgode pri delu je tudi ugotovitev, da se je nezgoda zgodila v času opravljanja delovnega procesa pri delodajalcu in to na lokaciji, kjer je za varnost in zdravje delavcev odgovoren delodajalec. Tako na primer nezgoda na poti na delo ali z dela ne predstavlja nezgode, ki jo je delodajalec dolžan prijaviti Inšpektoratu RS za delo, razen če je prevoz organiziral delodajalec. Pristojni inšpektorji omenjenih nezgod ne raziskujejo. Tudi teža poškodbe močno vpliva na to, ali inšpektorat obravnava nezgodo ali ne. Smrtne nezgode, o katerih je inšpektorat obveščen in izhajajo iz dela, inšpektorat obravnava. Inšpektorat obravnava tudi nezgode pri delu, v katerih so delavci težje poškodovani, ter tudi tiste, v katerih se delavci poškodujejo lažje in le zaradi naključja ni prišlo do težjih poškodb.

Pristojni inšpektorji so v letu 2015 raziskali 87 nezgod pri delu, od tega 56 težjih, 12 smrtnih, 18 lažjih in 1 kolektivno.

Inšpektorat RS za delo poleg nezgod beleži in spremlja tudi nevarne pojave na delovnih mestih, katerih posledica je bila večja materialna škoda ali neposredno ogrožanje življenja in zdravja delavcev pri delu. Takšnih prijav ni veliko. V letu 2015 so delodajalci inšpektoratu prijavili 28 nevarnih pojavov (2014: 21).

Delodajalci se na inšpektorat pogosto obračajo z vprašanji glede prijavljanja nezgod pri delu. Največkrat jih zanima, kako prijaviti nezgodo pri delu, v katerem roku ter ali se konkretna nezgoda, do katere je prišlo, obravnava kot nezgoda pri delu ali ne. Prav tako postavljajo veliko vprašanj glede uveljavljanja 100-odstotnega nadomestila v zvezi s poškodbo delavca. Podobna vprašanja zastavljajo tudi delavci, predvsem v smislu zagotavljanja svojih pravic, kot je na primer povračilo 100-odstotnega nadomestila bolniške odsotnosti.

Delodajalci so inšpektoratu dolžni prijavljati tudi ugotovljene poklicne bolezni. V letu 2015 so prijavili 1 primer poklicne bolezni.

2.3.2. Smrtne nezgode pri delu

Število prijavljenih smrtnih nezgod pri delu se je od leta 2007, ko smo jih zabeležili 29, do leta 2011 stalno zmanjševalo. V letu 2011 smo zabeležili 20 smrtnih nezgod pri delu. Od leta 2011 dalje pa se število umrlih v nezgodah pri delu ponovno povečuje. V letu 2012 je bilo smrtno poškodovanih 21 delavcev, v letu 2013 jih je bilo 22, v letu 2014 jih je bilo 23, v letu 2015 pa se je število smrtno poškodovanih delavcev povzpelo na 24.

Izmed 24 nezgod pri delu, ki so imele za posledico smrt delavca, inšpektorat za delo pa so o njih obvestili delodajalci ali policija, so se 4 zgodile v tujini, kjer so delo opravljali slovenski delodajalci. Med njimi so bile 3 prometne nesreče, od tega 2 primera poklicnih voznikov tovornih vozil in 1 primer delavca na službeni poti, 1 nezgoda se je pripetila pri opravljanju dela na delovišču.

Inšpektorji so raziskali 12 smrtnih nezgod pri delu. Raziskali niso tistih nezgod, pri katerih so bili delavci smrtno ponesrečeni v tujini, v prometnih nesrečah ali pa so bili delavci umorjeni s strelnim orožjem. Gibanje števila prijavljenih smrtnih nezgod pri delu od leta 1998 do leta 2015 je razvidno iz grafa 16.

V letu 2015 so bili vzroki smrtnih nezgod dokaj različni. Največkrat so se delavci smrtno poškodovali v prometnih nesrečah (5 primerov) ter zaradi poškodb, ki so jim jih povzročila premikajoča se vozila (5 primerov). Omenjena vzroka smrtnih nezgod predstavljata skupaj kar 42 odstotkov vseh smrtnih nezgod pri delu v letu 2015. V dveh primerih sta delavca umrla, ker ju je povozila gradbena

mehanizacija, v enem primeru tovorno vozilo, v enem primeru vozilo železniškega prometa in v enem primeru osebno vozilo.

Graf 16: Število smrtnih nezgod pri delu, 1998 – 2015

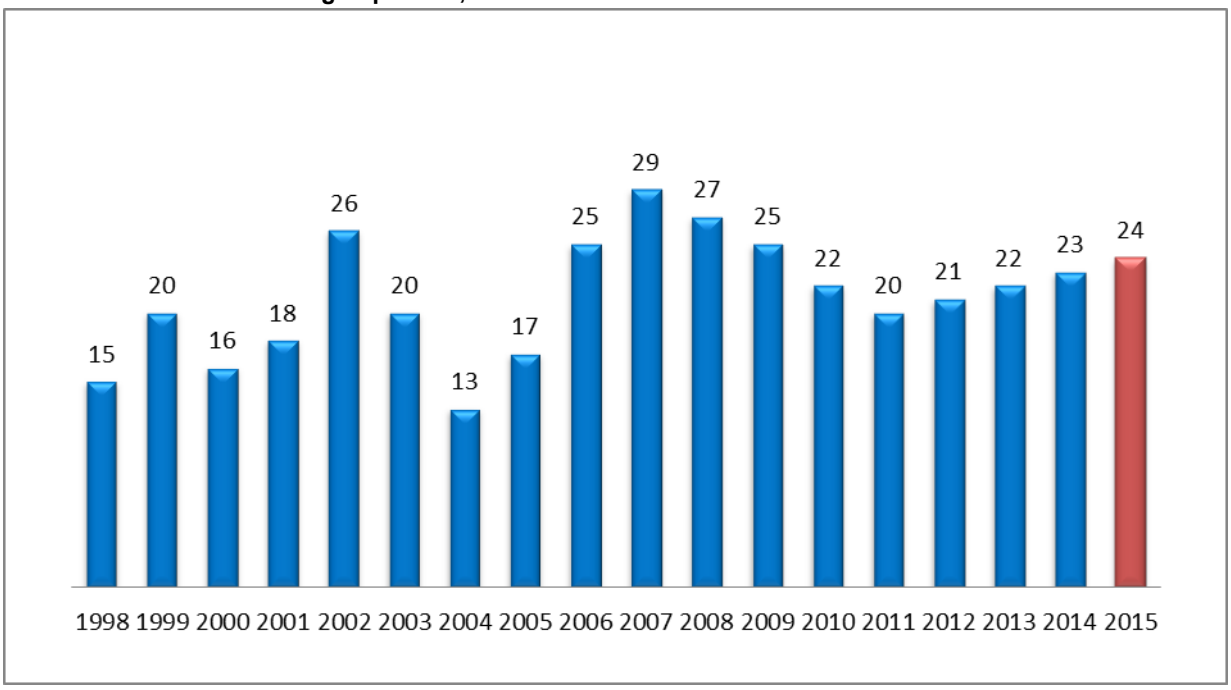

Graf 17: Glavni vzroki prijavljenih smrtnih nezgod pri delu, 2011 – 2015

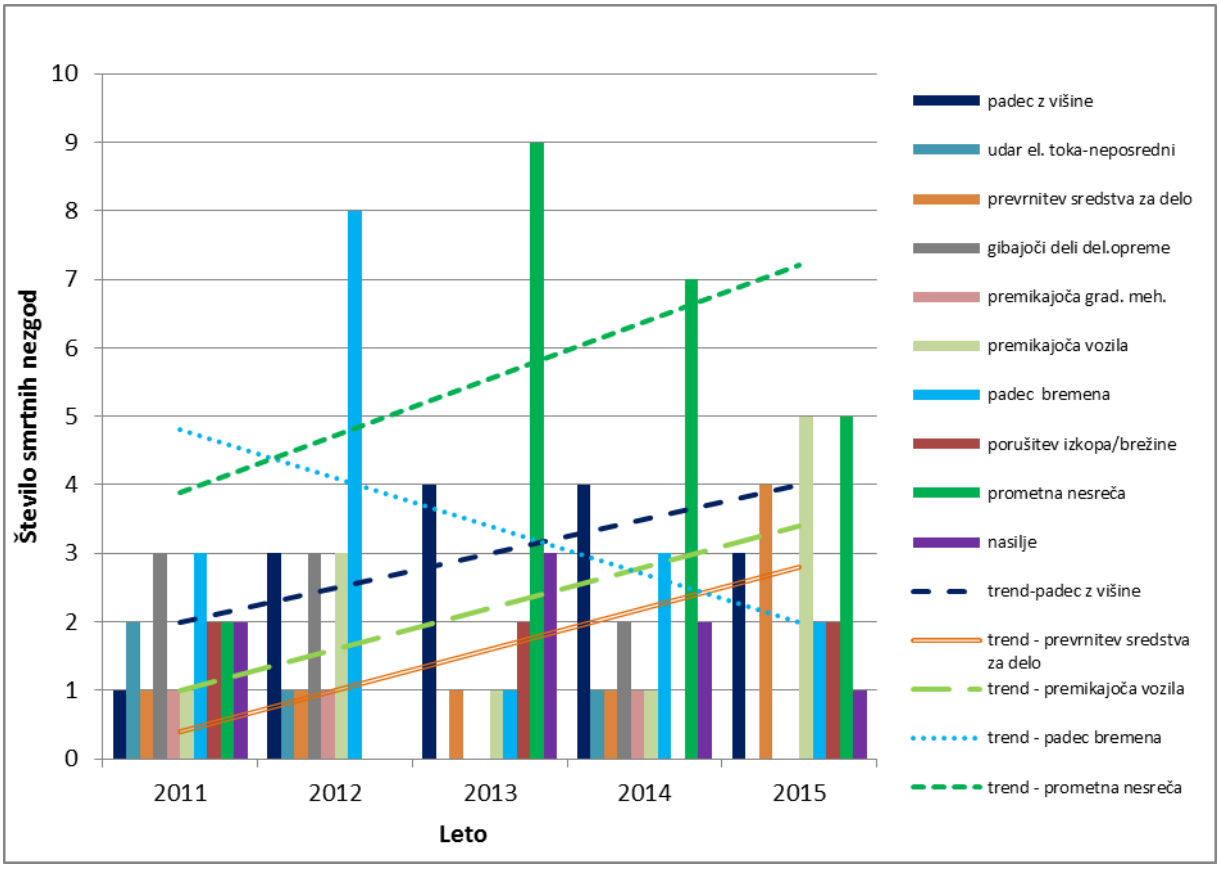

Število smrtnih nezgod delavcev zaradi prometnih nesreč (5) je glede na leto 2014 (7 smrtnih nezgod zaradi prometne nesreče) sicer za 29 odstotkov nižje, vendar je ta podatek vseeno zaskrbljujoč. Dve prometni nesreči sta se zgodili na slovenskih cestah, tri pa v tujini.

Prevrnitev sredstev za delo na delavca je bil v letu 2015 tretji najpogostejši vzrok za smrt delavcev. V letu 2015 beležimo štiri takšne primere. V celotnem obdobju od leta 2011 do leta 2014 pa je bil omenjeni razlog prav tako vzrok za skupno štiri smrtne nezgode.

Četrti najpogostejši vzrok za smrtno nezgodo v letu 2015 je bil padec delavca z višine – zabeležili smo 3 smrtne primere. V enem primeru je delavec pri izvajanju montažnih del padel z višine in si poškodoval glavo, v enem primeru je delavec padel skozi odprtino v tleh, v enem primeru pa je delavec na strehi objekta stopil na kritino, ki se je zlomila, delavec pa je padel v globino.

V dveh primerih smrtnih nezgod je bil vzrok padec bremena – na enega delavca se je v gozdu prevalila korenina, v enem primeru pa se je na delavca prevrnil konstrukcijski element. Dva vzroka smrtnih nezgod sta bila tudi zasutje oziroma porušitev sten izkopov ali brežine – v obeh primerih se je na delavca, ki sta bila v izkopu, vsula zemljina. V dveh primerih sta bila vzrok smrti delavca tudi požar in eksplozija – en delavec je umrl zaradi zadušitve s produkti gorenja, en delavec pa je umrl zaradi eksplozije na cevovodu in posledično padca z višine. Zabeležili smo tudi en smrtni primer zaradi nasilja na delovnem mestu.

Pregled smrtnih nezgod po dejavnostih v letu 2015 nam pove, da je bilo največ smrtnih nezgod pri delodajalcih, ki imajo prijavljeno dejavnost gradbeništvo – z oznakami F41 – gradnja stavb, F42 – gradnja inženirskih objektov in F43 – specializirana gradbena dela, kjer je bilo 8 smrtnih primerov. V 7 smrtnih primerih so se nezgode zgodile pri delodajalcih, ki imajo prijavljeno dejavnost C25 – proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav, 3 primere pa smo zabeležili v dejavnosti H49 – kopenski promet in cevovodni transport. Druge nezgode so kot posamezni primeri porazdeljene na druge dejavnosti (A02 – gozdarstvo, C31 – proizvodnja pohištva, E38 – zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin, I56 – dejavnost strežbe jedi in pijač, J60 – radijska in televizijska dejavnost in O84 – dejavnost javne uprave).

Pregled starosti smrtno ponesrečenih razkriva, da je bilo največ smrtno ponesrečenih starih med 30 in 39 let ter med 50 in 59 let. V obeh starostnih skupinah je bilo zabeleženih po 7 smrtnih primerov. Skupno ti dve skupini predstavljata kar 58 odstotkov vseh smrtno ponesrečenih. Tak negativni kazalnik smrtno ponesrečenih v omenjenih starostnih skupinah smo zabeležili tudi v letih 2010, 2012 in 2013. V naslednji najbolj ogroženi starostni skupini v letu 2015 so zaposleni, stari med 40 in 49 let. Tam je bilo zabeleženih 5 primerov smrtnih poškodb. Glede na leto 2014 je v tej starostni skupini zaznati skoraj 50 odstotno znižanje primerov smrtnih poškodb (9 primerov v letu 2014). Trije primeri smrtno poškodovanih delavcev so bili zabeleženi v starostni skupini med 20 in 29 let ter dva v starostni skupini 60 let in več. V starostni skupini 60 let in več je zabeležena smrtna poškodba ponovno po letu 2011. Najmlajši smrtno poškodovan v letu 2015 je bil star 24 let, najstarejši pa 65 let.

Največ smrtnih nezgod se je zgodilo zunaj lokacije, na kateri ima delodajalec prijavljeno svojo dejavnost, in sicer kar v 20 primerih, kar predstavlja 83 odstotkov vseh smrtno ponesrečenih. Od teh so se 3 smrtne nezgode zgodile na klasičnih gradbiščih, v 6 primerih pa na gradbiščih pri vzdrževalnih delih. V 4 primerih je do smrtnih nezgod prišlo na lokaciji delodajalca oziroma na lokaciji, kjer ima delodajalec prijavljeno svojo dejavnost.

Največ prijavljenih smrtnih nezgod v letu 2015 se je zgodilo pri delodajalcih, ki zaposlujejo do 9 delavcev. Pri teh delodajalcih smo zabeležili 12 smrtnih nezgod, od tega jih je bilo največ – 7 – pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 4 do 9 zaposlenih, 4 smrtne poškodbe so bile pri delodajalcih, ki zaposlujejo do 4 zaposlene, zabeležena pa je tudi 1 smrtna poškodba samozaposlene osebe. Tri smrtne poškodbe so bile zabeležene pri delodajalcih, ki imajo od 50 do 99 zaposlenih, po 2 smrtni

nezgodi pa sta se zgodili pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 20 do 49 zaposlenih, od 150 do 199 zaposlenih, od 250 do 499 zaposlenih in več kot 500 zaposlenih. Ena smrtna nezgoda je bila zabeležena tudi pri delodajalcu, ki zaposluje od 10 do 19 delavcev. V letu 2015 smo tako zaznali spremembo z vidika velikosti delodajalca smrtno poškodovanih delavcev, saj je bilo v letu 2014 največ smrtno poškodovanih delavcev pri delodajalcih, ki so zaposlovali 500 in več delavcev.

Tako kot v letih 2008, 2011, 2013 in 2014 sta bili tudi v letu 2015 prijavljeni dve smrtni nezgodi, kjer sta življenje izgubili delavki. Delež smrtno ponesrečenih predstavnic ženskega spola je tako v letu 2015 predstavljal približno 10 odstotkov vseh smrtno ponesrečenih delavcev.

Delovno silo v Sloveniji poleg slovenskih državljanov predstavljajo tudi državljani drugih držav, ki prihajajo tako iz držav EU kakor tudi iz držav, ki niso članice EU. Velik del delavcev prihaja iz držav nekdanje Jugoslavije. Iz statističnih podatkov za leto 2015 je razvidno, da je bil delež smrtno poškodovanih delavcev enakomerno porazdeljen med državljane RS in državljane drugih držav – smrtno se je poškodovalo 12 državljanov iz držav nekdanje Jugoslavije, 12 pa je bilo slovenskih državljanov. Izmed državljanov drugih držav je 7 smrtno poškodovanih prihajalo iz Bosne in Hercegovine, po 2 iz Srbije in Kosova, 1 pa je bil državljan Makedonije. Glede na delovno razmerje smrtno poškodovanih delavcev ugotavljamo, da jih je bilo 13 zaposlenih za nedoločen čas in 9 za določen čas. V enem primeru je obstajal sum zaposlovanja na črno, v enem primeru pa je smrtno poškodovani delavec opravljal delo na podlagi študentske napotnice.

2.3.3. Težje in lažje nezgode pri delu

Inšpektorat RS za delo je bil ob nezgodah pri delu s smrtnimi izidom obveščen tudi o lažjih, težjih in kolektivnih nezgodah pri delu. O približno eni četrtini težjih nezgod je inšpektorat takoj ali v kratkem času obvestil operativno-komunikacijski center policije, o drugih nezgodah pa so inšpektorat obvestili večinoma delodajalci na podlagi obveznosti prijavljanja nezgod skladno z določili zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu. Operativno-komunikacijski center policije je v letu 2015 obvestil Inšpektorat RS za delo o 354 nezgodah pri delu (leto 2014: 295 obvestil; leto 2013: 265 obvestil; leto 2012: 274 obvestil), v katerih so bili delavci težje in lažje poškodovani, pogosto pa teže poškodbe ni bilo mogoče takoj opredeliti.

Delodajalci so na Inšpektorat RS za delo v letu 2015 prijavili 9367 nezgod pri delu in 116 nezgod, ki so se zgodile na poti na delo ali z dela. V letu 2014 so delodajalci prijavili 9337 nezgod pri delu, leto prej pa 9229 nezgod pri delu (v obeh primerih tudi brez nezgod na poti na delo oziroma z dela). Tako lahko rečemo, da se trend prijavljanja nezgod glede na prejšnja leta rahlo povečuje.

Delodajalci so v letu 2015 na inšpektorat prijavili 431 nezgod pri delu (brez nezgod na poti na delo oziroma z dela), za katere so presodili, da so težje. Glede na leto 2014 je delež prijavljenih težjih nezgod pri delu praktično enak (429 prijavljenih nezgod) in predstavlja 4,6 % vseh prijavljenih nezgod. Največ nezgod v letu 2015, ki so bile prijavljene inšpektoratu, je bilo lažjih, in sicer 8901 (v letu 2014: 8866 lažjih nezgod; v letu 2013: 8719). V letu 2015 je inšpektorat prejel tudi prijave 8 kolektivnih nezgod. V letu 2014 je bilo takšnih prijav 15, v letu 2013 jih je bilo 27, leto prej pa 13. Poleg 24 smrtnih nezgod je inšpektorat prejel prijave še 3 smrtnih nezgod, v katerih so delavci umrli zaradi posledic bolezni (srčni zastoj, kap in podobno).

Inšpektorji so v letu 2015 skupno raziskali 87 nezgod. Od tega so raziskali 12 smrtnih nezgod, 56 težjih nezgod, 18 lažjih nezgod in 1 kolektivno nezgodo pri delu.

Vzroki za nezgode, v katerih so bili v letu 2015 delavci težje, lažje ali smrtno poškodovani, so dokaj različni. Izstopajo enaki vzroki kot zadnjih nekaj let. Najpogostejši vzrok v letu 2015 za nezgode pri delu je bil izguba nadzora nad delovno opremo (stroji, ročno orodje, transportna sredstva,…) in predmeti dela, in to kar v 28,0 % (leto 2014: 27,8 %; leto 2013: 25,0 %).

Graf 18: Prijavljene lažje in težje nezgode, 2012 – 2015

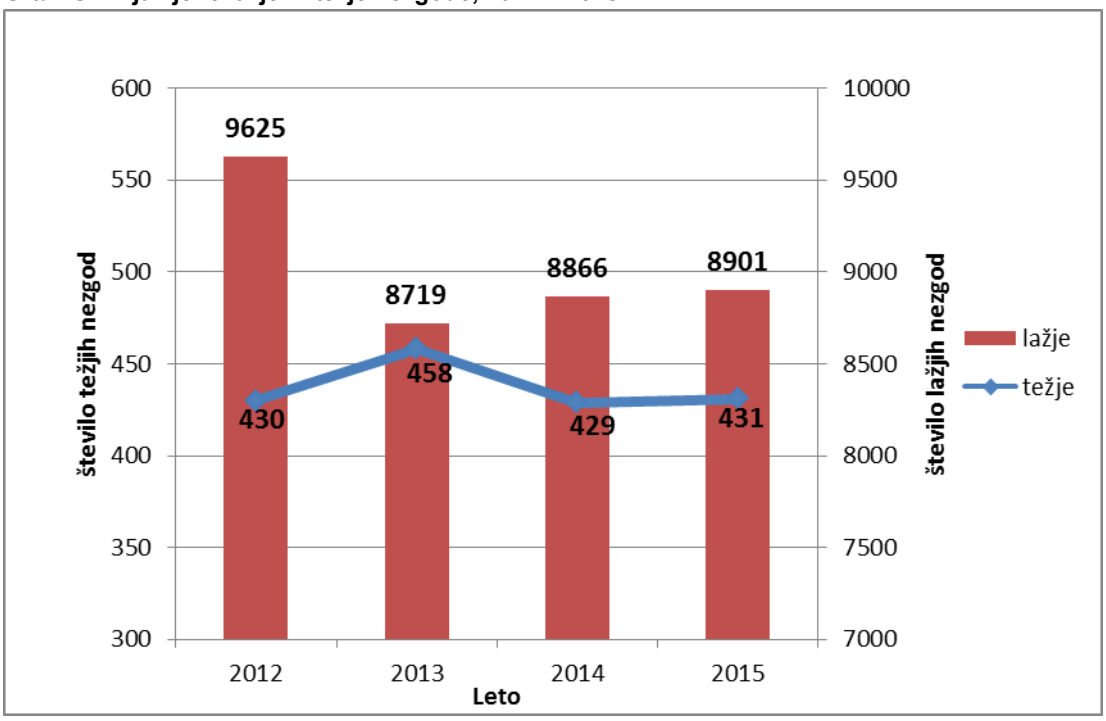

Pri tem opozarjamo zlasti na podcenjevanje nevarnosti s strani poškodovanih delavcev, premajhno pozornost oziroma nepazljivost delavcev pri nevarnejših fazah dela, pomanjkljiv neposredni nadzor in vodenje neposrednih vodij pri nevarnejših delih, neuporabo oziroma pomanjkljivo uporabo osebne varovalne opreme, improviziranje delovnih postopkov posameznikov kljub večletnim izkušnjam, precenjevanje sposobnosti, slabo organizacijo dela, neizkušenost, neupoštevanje predpisanih navodil in znakov za nevarnosti ter v določeni meri tudi na splet nepredvidljivih dogodkov. Naslednji najpogostejši vzrok za nezgode pri delu so bili zdrsi, spotiki in padci delavcev, in to v 19,8 odstotnem deležu (leto 2014: 19,4 %; leto 2013: 19,0 %). V 14,6 odstotkih je bil vzrok za nezgodo pri delu materialni povzročitelj oziroma padec bremena na delavca (leto 2014: 16,3 %; leto 2013: 9,0 %). Gibanje telesa z obremenitvijo je bil vzrok za nezgodo pri delu v 12,7 odstotkih (leto 2014: 12,3 %; leto 2013: 11,0 %). Gibanje telesa brez obremenitve je bil vzrok za 8,6 odstotkov prijavljenih nezgod pri delu (leto 2014: 7,7 %; leto 2013: 6,0 %). Vzroke za nezgode pri delu gre tako iskati tudi v nizki ravni varnostne kulture, podcenjevanju tveganj in tudi neizkušenosti delavcev.

Statistična obdelava podatkov prijavljenih nezgod pokaže, da se je največ nezgod pri delu, ki so jih delodajalci prijavili Inšpektoratu RS za delo v letu 2015, zgodilo v predelovalni dejavnosti (dejavnost C), in sicer 37,2 odstotka. Znotraj predelovalne dejavnosti pa izstopata dejavnost proizvodnje kovin in kovinskih izdelkov (dejavnosti C24 in C25), kjer je bilo zabeleženih 29,7 odstotkov prijavljenih nezgod pri delu v predelovalni dejavnosti, ter dejavnost proizvodnje električnih naprav, drugih strojev in naprav, kjer je bilo zabeleženih 18,2 odstotkov vseh prijavljenih nezgod v predelovalni dejavnosti. Naslednja dejavnost, v kateri so delodajalci prijavili največ nezgod pri delu, je dejavnost trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil (dejavnost G), in sicer v obsegu 11,5 odstotkov vseh prijavljenih nezgod, sledita pa dejavnosti gradbeništva (dejavnost F), v kateri so delodajalci prijavili 7,6 odstotkov vseh nezgod, ter dejavnost javne uprave in obrambe, socialne varnosti (dejavnost O), v kateri so delodajalci prijavili 7,5 odstotkov vseh prijavljenih nezgod.

V dejavnosti prometa in skladiščenja (dejavnost H) smo zabeležili 7,0 odstotkov vseh nezgod. Dejavnosti, v katerih se je zgodilo med 3,0 odstotki in 5,3 odstotki prijavljenih nezgod pri delu, so gostinstvo (dejavnosti I), izobraževanje (dejavnost P), druge raznovrstne poslovne dejavnosti (dejavnost N) ter zdravstveno in socialno varstvo (dejavnost Q).

Tako kot v letih 2013 in 2014 sta tudi v letu 2015 najpogostejša načina, ki sta pripeljala do nezgode pri delu, stik z ostrim, koničastim, grobim materialnim povzročiteljem (24,2 % nezgod pri delu) ter vodoravno ali navpično trčenje (22,9 %), s skupnim deležem 47,1 odstotka glede na vse prijavljene nezgode pri delu. Tretji najpogostejši način nezgode pri delu predstavlja udarec oziroma trčenje delavca s predmetom, kar se je zgodilo v 19,6 odstotkih prijavljenih nezgod pri delu. V 8,7 odstotkih nezgod pri delu je bil kot način zabeleženo ujetje ali stisnjenje delavca.

V preteklem letu so si delavci največkrat poškodovali prste rok, in to kar v 28,8 odstotkih (leto 2014: 28,3 %). Sledijo poškodbe nog, kolen in kolkov z 12,6 odstotki, kar je enako kot v letu 2014. V 11,2 odstotnem deležu so bile zabeležene poškodbe skočnih sklepov, stopal in prstov na nogah (leto 2014: 11,8 %), 10,2 % poškodb se je nanašalo na zapestja, hrbtišče rok in dlani (leto 2014: 10,0 %), v 8,5 odstotnem deležu pa so delavci utrpeli poškodbe rame, nadlakti, podlakti in komolca (leto 2014: 7,9 %). Druge poškodbe so porazdeljene na ostale dele telesa ali pa so si delavci poškodovali različne dele telesa.

Največ nezgod se je zgodilo na običajnem delovnem mestu, in to v 86,7 odstotkih (v letu 2014: 87,0 odstotkov).

Iz statistične obdelave podatkov tudi izhaja, da se je v letu 2015 največ nezgod zgodilo v starostni skupini od 45 let do 54 let, in sicer kar 28,1 odstotek. V omenjeni starostni skupini je bilo največ poškodovanih tudi v letu 2013 (28,7 %). Druga starostna skupina, v kateri se je zgodilo največ poškodb, je starostna skupina od 35 let do 44 let, in sicer je bilo v tej starostni skupini zabeleženih 27,2 odstotka poškodovanih delavcev. Za en odstotek manj poškodovanih je bilo v starostni skupini od 25 let do 34 let. Zabeležili smo tudi 10,0 odstotkov poškodb v starostni skupini od 55. leta do 64. leta in 8,2 odstotka poškodb delavcev v starostni skupini od 18. leta do 24. leta. Najmanj poškodb je bilo zabeleženih v starostni skupini do 17. leta starosti (0,2 %) in od 65. leta naprej (0,1 %). Najmlajši poškodovani, katerega nezgoda je bila prijavljena na inšpektorat RS za delo, je bil star 15 let, najstarejši pa 75 let.

Iz analize prijavljenih nezgod pri delu izhaja, da so se najpogosteje pri delu poškodovali delavci moškega spola. Lahko ugotovimo, da je ta delež v letu 2015 malo manjši kot tri četrtine vseh poškodovanih (73 %), 27 odstotkov poškodovanih pa je bilo delavk. V letu 2014 je bil delež poškodovanih moških 74-odstoten (leto 2013: 73 %), delež poškodovanih žensk v letu 2014 pa je bil 26-odstoten (leto 2013: 27 %).

2.3.4. Nezgode pri delu v rudarstvu

Rudarska inšpekcija poroča, da se je na področju rudarstva v letu 2015 zgodilo 151 nezgod pri delu, od tega 143 lažjih in 8 težjih. Smrtnih nezgod v letu 2015 ni bilo. Število nezgod pri delu v letu 2015 predstavlja približno 17-odstotni delež vseh nezgod glede na leto 1995, kar pomeni 83-odstotno znižanje števila nezgod. V primerjavi z leti 2014, 2013, 2012 in 2011 se je število nezgod zvišalo, je pa še vedno nižje kot v letu 2010. Tudi število zaposlenih se je glede na leto 1995 znižalo za 60 %. V primerjavi z letom 2014 se je zvišalo število težjih nezgod – s 3 na 8 v letu 2015. Zvišalo se je tudi število izgubljenih dni – s 4.003 v letu 2014 na 5.679 v letu 2015. Indeks izgubljenih dni za leto 2015 v primerjavi z letom 2014 se je znatno zvišal in znaša 1,42.

3. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

3.1. SPLOŠNO

V letu 2015 so se gospodarske razmere v Republiki Sloveniji nekoliko izboljšale, kar kaže na to, da si Slovenija počasi utira pot iz gospodarske krize. Kljub temu na Inšpektoratu RS za delo še vedno ugotavljamo največ kršitev delovnopravne zakonodaje, ki sicer izvirajo iz dela, a so finančne narave. Navedeno le potrjuje naše trditve o tem, da Inšpektorat RS za delo v zgodbe nelikvidnih delodajalcev vstopa na koncu, saj so kršitve delovnopravne zakonodaje pogosto posledica preteklih bodisi slabih poslovnih odločitev delodajalca bodisi predhodnih zlorab zakonodaje na drugih segmentih. Pri tem je treba poudariti, da smo v letu 2015 prejeli številne prijave z zatrjevanimi kršitvami plačila za delo, ki so se nanašale tudi na leto 2014.

V letu 2015 se je nadaljeval trend zlorab na področju prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja, na kar smo že opozarjali v preteklih poročilih o delu. Pri tem je treba izpostaviti primer dobre prakse, v katerem smo delodajalcu delo po pogodbah civilnega prava začasno (do odprave nepravilnosti) prepovedali kar za 78 delavcev. Po pritožbi delodajalca je drugostopenjski organ potrdil našo odločbo in s tem tudi pravilnost našega dela. V razreševanje teh primerov namreč inšpektorji vložijo veliko truda, ker je treba dokazovati oziroma ugotavljati vse elemente delovnega razmerja za vsakega delavca posebej. Kljub temu da smo v povezavi s tem institutom ugotovili manj kršitev kot v letu 2014, smo obravnavanemu področju posvetili veliko pozornosti, saj smo z namenom preprečevanja omenjenega pojava veliko sodelovali z različnimi sindikati in s Finančno upravo RS (FURS). Konec leta 2015 smo v sodelovanju s sindikatom in Finančno upravo RS izvedli tudi odmevno akcijo nadzora v medijskih hišah, kjer smo usklajeno, ob istem času, opravili nadzor v 10 največjih medijskih hišah. Pri tem smo se osredotočili na odkrivanje kršitev prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja. Med akcijo je bila zasežena obsežna dokumentacija, ki jo je treba temeljito pregledati, zato bomo o rezultatih omenjene akcije lahko poročali šele v poročilu o delu inšpektorata v naslednjem letu. Glede navedenega želimo še izpostaviti, da smo resornemu ministrstvu predlagali spremembo Zakona o inšpekciji dela, tako da bi nadgradili določbo, ki opredeljuje ukrep inšpektorata za delo v primeru kršene prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja, tako da bi delodajalcu določili obveznost delavcu ponuditi pogodbo o zaposlitvi.

Še vedno zaznavamo kršitve delovnopravne zakonodaje delavcem, napotenim v tujino, pa tudi delavcem, napotenim na delo iz tujine v Slovenijo. Omenjenim institutom bomo tako tudi v prihodnje namenjali posebno pozornost in v primeru ugotovljenih kršitev restriktivno ukrepali.

V letu 2015 smo se še vedno srečevali s primeri, ko je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije odjavil delavce iz socialnega zavarovanja za nazaj. Ko smo v takšnih primerih nekajkrat preverili, na kakšni pravni podlagi so delavce odjavili iz socialnega zavarovanja, smo dobili odgovor, da nimajo listin o prenehanju delovnega razmerja. Z navedeno prakso zavoda smo seznanili tudi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, predlagamo pa tudi dodatne dopolnitve zakona, ki to ureja (podrobneje o tem v 6. poglavju) .

Pri opravljanju inšpekcijskih nadzorov s področja delovnih razmerij smo opažali tudi problematiko »verižnega« ustanavljanja večjega števila družb ter druge zlorabe na področju delovanja gospodarskih družb, o čemer smo obširneje poročali že v preteklih letih. Z namenom preprečevanja omenjenih zlorab smo bili aktivno vključeni v pripravo sprememb Zakona o gospodarskih družbah, ki so bile sprejete v letu 2015, uporabljati pa so se začele 1. 1. 2016. Upamo, da se bo stanje na tem področju na podlagi teh sprememb vsaj nekoliko izboljšalo. Ob tem pa smo bili seznanjeni z množičnim zapiranjem gospodarskih družb ob zaključku leta 2015 ter nato priča množičnemu pridobivanju statusa

samostojnega podjetnika, na kar smo opozorili tudi Finančno upravo RS, ki bo omenjenima pojavoma posvetila posebno pozornost.

Še vedno opažamo precejšnje razlike glede spoštovanja posameznih institutov delovnopravne zakonodaje v zasebnem in javnem sektorju, in sicer predvsem glede vrste ugotovljenih kršitev. Le redke prijave zoper delodajalce iz javnega sektorja na koncu (poleg široke palete drugih kršitev, ki po vsebini večinoma ne sodijo v delovno področje inšpektorata za delo) ne omenjajo še trpinčenja oziroma »mobbinga«. Zato tudi te prijave obravnavamo z vidika varstva dostojanstva delavca na delovnem mestu.

3.1.1. Statistični pregled

V letu 2015 smo na področju delovnih razmerij opravili **8539 inšpekcijskih pregledov,** kar je nekoliko manj kot v letu 2014. Padec števila inšpekcijskih nadzorov na tem področju je povezan predvsem s prenosom pristojnosti nadzora nad zaposlovanjem na črno na Finančno upravo RS. Inšpektorat RS za delo se tako lahko bolj posveča svoji temeljni nalogi, to je odkrivanju kršitev delovnopravne zakonodaje, ki pa so bistveno težje ugotovljive (že omenjeno ugotavljanje elementov delovnega razmerja, nadzor delovnega časa, ki terja pregled obsežnih evidenc o izrabi delovnega časa za daljše – večmesečno ali tudi celoletno – obdobje, in drugi). Ob tem moramo opozoriti tudi na dejstvo, da je povprečna starost inšpektorjev (katerih število se je v letu 2015 še znižalo) precej visoka, kar posledično pomeni tudi pogostejše odsotnosti z dela iz zdravstvenih razlogov, ki v nekaterih primerih vodijo tudi v daljše odsotnosti z dela.

Tabela 1: Število gospodarskih subjektov v RS in število inšpektorjev za delo

Leto	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Število poslovnih subjektov	171.126	177.281	180.501	185.585	187.426	193.412	198.521	202.057[1]
Število inšpektorjev za delo (na 31. 12.)	87	86	84	88	81	81	81	77
Število inšpektorjev za delovna razmerja (na 31. 12.)	43	47	40	44	44	46	45	41

Iz zgornje tabele je razvidno, da število gospodarskih subjektov iz leta v leto strmo narašča, gibanje števila zaposlenih inšpektorjev nikakor ne sledi temu trendu.

Zaradi obsežnega pripada novih zadev – v letu 2015 smo prejeli **5727 novih prijav** s področja delovnih razmerij – **največji delež** inšpekcijskih nadzorov še vedno predstavljajo **izredni nadzori**, pri katerih inšpektorji praviloma preverijo navedbe iz prijave. Največ prijav še vedno vlagajo delavci, pretežno po elektronski pošti, med drugim tudi anonimne prijave z nerazumljivo ali nepopolno vsebino, zaradi česar jih marsikdaj ni mogoče obravnavati. Med pobudniki pa se pogosto pojavljajo tudi Finančna uprava RS, Policija, Komisija za preprečevanje korupcije, sindikati, Inšpektorat RS za šolstvo in šport, Tržni inšpektorat RS, Zavod RS za zaposlovanje, Varuh človekovih pravic, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter različne druge organizacije. Inšpekcijske

[1] Podatek se nanaša na stanje na dan 31. 12. 2015, pri čemer je bilo na dan 30. 9. 2015 registriranih še več poslovnih subjektov, in sicer 203.443.[1](Vir: AJPES)

nadzore smo v določenem obsegu, glede na svoje zmožnosti, opravljali **tudi v okviru usmerjenih akcij nadzora** ter **koordiniranih akcij**, ki jih opravljamo skupaj z drugimi nadzornimi organi.

Na podlagi opravljenih nadzorov smo v letu 2015 ugotovili **10.358 kršitev**. Podatke o številu opravljenih nadzorov in ugotovljenih kršitev v obdobju od leta 2008 do 2015 prikazuje spodnja tabela.

Tabela 2: Število ugotovljenih kršitev in število inšpekcijskih nadzorov

Leto	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Število kršitev	5.466	6.013	6.456	5.986	8.323	9.762	10.802	10.358
Število nadzorov	9.355	9.965	9.908	9.626	9.027	10.958	9.759	8.539

Podatki jasno kažejo, da je **stanje spoštovanja delovnopravne zakonodaje še vedno zaskrbljujoče**, saj je število ugotovljenih kršitev od leta 2008 skokovito naraslo.

Največ kršitev smo ugotovili **v dejavnosti** gradbeništva (**2320**), v gostinskih nastanitvenih dejavnostih s strežbo jedi in pijač (**1035**) ter v dejavnosti trgovine (**927**). Številne kršitve beležimo tudi v dejavnosti kopenskega prometa in cevovodnega transporta (**759**)**.** K temu velja dodati, da smo v teh dejavnostih tudi največ prisotni.

Kot že omenjeno, **najpogosteje ugotavljamo kršitve** na področju plačila za delo in drugih prejemkov iz delovnega razmerja (**3776**). Na drugo mesto se po številu uvrščajo kršitve v zvezi z evidencami na področju dela in socialne varnosti (**1797**), temu pa sledijo nepravilnosti v zvezi z zaposlovanjem v širšem smislu (**1608**). V letu 2015 smo ugotovili tudi **1108** kršitev v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov.

Kot smo že poročali, se je v preteklih letih spremenila struktura najpogosteje ugotovljenih kršitev s področja delovnih razmerij, kar je razvidno iz spodnje tabele.

Tabela 3: Najpogosteje ugotovljene kršitve na področju delovnih razmerij v obdobju od leta 2008 do leta 2015

Leto	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Št. vseh ugotovljenih kršitev	**5.466**	**6.013**	**6.456**	**5.986**	**8.323**	**9.762**	**10.802**	**10.358**
1.	**Pogodba o zaposlitvi (1.369)**	**Plačilo za delo (1.522)**	**Plačilo za delo (2.596)**	**Plačilo za delo (2.643)**	**Plačilo za delo (3.488)**	**Plačilo za delo (3.601)**	**Plačilo za delo (3.542)**	**Plačilo za delo (3.776)**
2.	Plačilo za delo (843)	Pogodba o zaposlitvi (1.212)	Pogodba o zaposlitvi (942)	Pogodba o zaposlitvi (938)	Evidence (1.250)	Evidence (1.688)	Pogodba o zaposlitvi (2.213)	Evidence (1.797)
3.	Evidence (696)	Evidence (715)	Evidence (606)	Zaposlovanje na črno (582)	Pogodba o zaposlitvi (1.326)	Pogodba o zaposlitvi (1.681)	Evidence (1.796)	Pogodba o zaposlitvi (1.608)
4.	Zaposlovanje na črno (511)	Delovni čas (589)	Delovni čas (517)	Evidence (513)	Zaposlovanje na črno (670)	Zaposlovanje na črno (780)	Zaposlovanje na črno (795)	Delovni čas (722)

Iz tabele torej izhaja, da kršitve glede plačila za delo še vedno trdno zasedajo prvo mesto na lestvici najpogosteje ugotovljenih kršitev z obravnavanega področja. Zaposlovanje na črno pa ni več med najpogostejšimi kršitvami, ki jih ugotavlja IRSD, saj je, kot smo že navedli, pretežna pristojnost nadzora na tem področju avgusta 2014 prešla na FURS.

Inšpektorat za delo pri svojem delu že nekaj let opaža, da se njegovo delovno področje pogosto prepleta s področji dela drugih organov, še posebej v javnem sektorju (Inšpektorat za javni sektor, Zdravstveni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za šolstvo in šport in z drugimi). Zaradi marsikdaj nejasne razmejitve delovnih področij prihaja do opravljanja parcialnega nadzora in delnega odstopanja zadev drugim organom ter ne nazadnje do »podajanja« zadev in izrekanja nepristojnosti organov. Z namenom odprave težav v praksi bi bilo treba jasneje določiti pristojnosti nadzornih organov, na kar smo že opozarjali v preteklih poročilih o delu, pristojnim organom pa smo glede tega tudi že dali ustrezne predloge.

V letu 2015 smo namenjali precejšnjo pozornost tudi preventivni vlogi, ki se odraža predvsem v obliki nudenja strokovne pomoči, najpogosteje delavcem. Prejeli smo **1894 pisnih zaprosil za strokovno pomoč**, poleg tega so inšpektorji nudili strokovno pomoč tudi ustno po telefonu in na uradnih urah, odvisno od tega, na kakšen način so se prosilci obrnili na inšpektorat.

V letu 2015 smo bili zelo aktivni tudi pri predlogih za spremembe obstoječe zakonodaje oziroma pri pripravi novih predpisov tako z našega kot tudi z nekaterih drugih delovnih področij, in sicer pri novem Zakonu o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev, pri spremembi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, pri spremembi Zakona o gospodarskih družbah, Zakona o javnem naročanju, pri predlogu sprememb Zakona o športu in spremembah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, pri predlogu Zakona o posebni davčni obravnavi nagrajevanja uspešnosti delavcev, pri predlogu Direktive o družbah z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom in še številnih drugih. Pri tem posebej izpostavljamo, da smo bili dejavni tudi pri pripravi Zakona o premostitvenem zavarovanju poklicnih športnikov, pri čemer zelo pomemben del naših pripomb na koncu ni bil upoštevan, saj je bila Inšpektoratu RS za delo določena pristojnost za izvajanje nadzora nad plačevanjem prispevkov v premostitveni sklad, kar pa v praksi ni izvedljivo, saj IRSD ni pristojen za nadzor plačevanja prispevkov. Zato smo tudi opozarjali na nujnost drugačne ureditve. Večina drugih naših predlogov je bila upoštevana.

Z namenom bolj učinkovitega odkrivanja in preprečevanja kršitev ter ukrepanja ob ugotovljenih kršitvah smo pri svojem delu še okrepili sodelovanje s socialnimi partnerji ter nekaterimi nadzornimi institucijami v Sloveniji. Sodelovali smo tudi z različnimi mednarodnimi organi in organizacijami, državnimi organi Republike Slovenije in z nevladnimi organizacijami.

3.2. UKREPI

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti smo v letu 2015 odpravo nepravilnosti delodajalcem naložili z ureditveno odločbo v **1903 primerih**. V **123 primerih** smo ukrepali z izdajo **odločbe o prepovedi opravljanja delovnega procesa oziroma uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti**. Inšpektorji so v postopku o prekršku ukrepali **s 1393 plačilnimi nalogi, 1911 odločbami o prekršku ter 1029 opozorili. Kaznivo dejanje** smo prijavili v **58 primerih**. **V 356 primerih** smo v skladu z načelom sorazmernosti ukrepali **z opozorili po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru.** V letu 2015 smo na področju delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu skupno izdali tudi **670 odločb glede dovoljenj za delo otrok** ter dali **38 soglasij k odpovedi pogodbe o zaposlitvi** delavkam oziroma delavcem, ki so varovani zaradi nosečnosti in starševstva.

3.3. POSEBNOSTI INŠPEKCIJSKEGA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ V JAVNEM SEKTORJU

Na splošno ocenjujemo, da je urejanje delovnih razmerij v javnem sektorju veliko boljše kot v zasebnem. Iz javnega sektorja prejmemo manj prijav, zato inšpektorji opravijo tudi manj inšpekcijskih nadzorov. Večina prijav v javnem sektorju se nanaša na domnevno trpinčenje na delovnem mestu oziroma na varovanje dostojanstva delavcev pri delu, na izbiro kandidatov za prosta delovna mesta ter na neizpolnjevanje pogojev za zasedbo delovnega mesta v povezavi z diskriminacijo pri zaposlovanju. Za prijave v javnem sektorju je značilno tudi, da gre za individualne primere, v katerih delavci ob prijavi Inšpektoratu RS za delo navadno uveljavljajo tudi sodno varstvo, saj se praviloma pogosteje zavedajo svojih pravic in zaščite v primerjavi z delavci v gospodarstvu. Prav tako velja poudariti, da primere kršitev pravic v javnem sektorju obravnavamo tudi na pobudo drugih organov, na primer Inšpektorata RS za šolstvo in šport, Inšpektorata za javni sektor in Komisije za preprečevanje korupcije.

Število opravljenih inšpekcijskih nadzorov se je v letu 2015 v primerjavi z letom 2014 nekoliko znižalo tudi v javnem sektorju. Inšpektorji so tako v letu 2015 opravili **609** nadzorov v javnem sektorju in ugotovili **392** kršitev, izrekli pa **279** ukrepov.

Največji del nadzorov v javnem sektorju smo podobno kot v letu 2014 opravili v dejavnosti izobraževanja (**284**), kjer smo ugotovili tudi največ kršitev (**184**), največ jih je bilo ugotovljenih v zvezi s pogoji za sklenitev pogodbe o zaposlitvi in objavo prostega delovnega mesta, glede sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas ter glede vodenja evidenc s področja dela in socialne varnosti.

Največji delež ugotovljenih kršitev v celotnem javnem sektorju so sicer predstavljale kršitve določb, ki urejajo varovanje dostojanstva delavcev pri delu, sledile so kršitve v zvezi s pogoji za sklenitev pogodbe o zaposlitvi in objavo prostega delovnega mesta, kršitve glede evidentiranja delovnega časa in delovnega časa nasploh ter kršitve glede razlogov za sklepanje pogodb o zaposlitvi za določen čas.

V javnem sektorju smo v letu 2015 ugotovili tudi nekaj kršitev glede plačila za delo, največ glede plačilnega dne, nanašale pa so se na dejavnosti izobraževanja in zdravstva.

Ker smo v letu 2015 izvedli usmerjeno akcijo nadzora v dejavnosti gledališkega uprizarjanja, je bilo v primerjavi s preteklimi leti ugotovljenih tudi nekaj več kršitev predpisov v tej dejavnosti.

3.4. POSEBNOSTI INŠPEKCIJSKEGA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ V ZASEBNEM SEKTORJU

Inšpekcijski nadzor v zasebnem sektorju se od nadzorov v javnem sektorju razlikuje glede pristojnosti inšpektorjev za delo, saj so te v javnem sektorju bistveno manjše, različna pa je tudi narava ugotovljenih kršitev. Inšpektorji za delo imajo tako glede plačila za delo v javnem sektorju omejene pristojnosti nadzora, v zasebnem sektorju pa kršitve glede plačila za delo že več let zapored predstavljajo največji delež ugotovljenih kršitev v zasebnem sektorju.

Tako kot že zadnjih nekaj let so tudi v letu 2015 inšpektorji ugotovili največ kršitev v zasebnem sektorju v zvezi z izplačilom plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja. Največji delež navedenih kršitev predstavljajo kršitve, ki se nanašajo na izplačilo plače do zakonitega roka, to je do 18 dni po preteku plačilnega obdobja. Pogosto so bile ugotovljene tudi kršitve v zvezi z izplačilom regresa za letni dopust, kršitve glede izdaje pisnega obračuna plače in kršitve, ki se nanašajo na izplačevanje dodatkov za nadurno delo ter drugih dodatkov, ki delavcem pripadajo za delo v posebnih pogojih.

Po številu nato sledijo kršitve pri vodenju evidenc delovnega časa. Gre za kršitve določb Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti, ko delodajalci bodisi sploh ne vodijo evidenc delovnega časa bodisi so evidence pomanjkljive. Zadnja leta beležimo trend naraščanja takšnih

kršitev. Največji delež ugotovljenih nepravilnosti na tem področju predstavljajo kršitve v zvezi z dnevnim vodenjem evidence o izrabi delovnega časa. Delodajalci v evidence vpisujejo pomanjkljive podatke, na podlagi katerih kasneje delavcem ne izplačajo pravilno dodatkov oziroma delavcem kršijo pravice do počitkov. Z navedenim so povezane tudi kršitve določb Zakona o delovnih razmerjih, ki urejajo nadurno delo, odmore in počitke. Drugo, kar so inšpektorji najpogosteje ugotavljali glede evidenc o izrabi delovnega časa, pa je, da delodajalci evidenc sploh ne vodijo.

Kršitve glede zaposlovanja v širšem smislu, ki so več let sledile kršitvam glede izplačila plače, so po številu v letu 2015 na tretjem mestu. Največ kršitev na tem segmentu delovnopravne zakonodaje so inšpektorji ugotovili glede sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas, in sicer predvsem glede razlogov, za katere se lahko sklene takšna pogodba. Dokaj številne so bile tudi kršitve glede varovanja dostojanstva delavcev pri delu. Predvsem gre za primere, ko delodajalec nima sprejetih ukrepov v zvezi s preprečevanjem trpinčenja na delovnem mestu, ter za primere, ko delodajalec s sprejetimi ukrepi ni seznanil delavcev.

Posebno problematiko predstavlja tudi sklepanje pogodb civilnega prava v primeru obstoja elementov delovnega razmerja. Delodajalci z delavcem oziroma samostojnim podjetnikom ali študentom sklenejo pogodbo civilnega prava (podjemno pogodbo, pogodbo o naročilu avtorskega dela in podobno), tako delo pa vsebuje vse elemente rednega delovnega razmerja. Na inšpektoratu že nekaj časa opažamo trend naraščanja tega pojava ter mu zato namenjamo posebno pozornost.

Opažamo tudi razširjen pojav sklepanja pogodb o zaposlitvi za krajši delovni čas. Delodajalci z delavci sklenejo pogodbe o zaposlitvi za krajši delovni čas od polnega, delavci pa nato delo opravljajo dlje od dogovorjenega delovnega časa, pri čemer za preostanek delovnega časa niso ustrezno zavarovani, plačani (če sploh) pa so v gotovini. O tem poročamo podrobneje v posebnem podpoglavju z naslovom: Pogodba o zaposlitvi.

3.5. PLAČILO ZA DELO

Že nekaj let zapovrstjo so kršitve glede plačila za delo najpogosteje ugotovljene kršitve na področju delovnih razmerij. Tako je bilo tudi v letu 2015, ko so inšpektorji ugotovili **3776** kršitev instituta plačila za delo, kar predstavlja 36,45 odstotkov vseh kršitev na področju delovnih razmerij. Trend ugotovljenih kršitev v zvezi s plačilom za delo tako kaže, da se posledice gospodarske krize vsaj na tem področju izražajo z določenim časovnim zamikom.

Tabela 4: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij

Leto	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Vse ugotovljene kršitve na področju delovnih razmerij	5.466	6.013	6.456	5.986	8.323	9.762	10.802	10.358
Število kršitev instituta plačila za delo	843	1.522	2.596	2.643	3.488	3.601	3.542	3.776

V strukturi kršitev glede plačila za delo so v letu 2015 najbolj izstopale kršitve glede plačilnega dne. Inšpektorji so jih ugotovili kar **1453**. Glede regresa za letni dopust so jih ugotovili **1335**. Ugotovili so tudi **630** kršitev glede kraja in načina izplačila plače.

Glede višine dodatkov so inšpektorji ugotovili **158** kršitev, glede dodatka za delovno dobo **74** kršitev, glede nadomestila plače **29** kršitev, glede zadrževanja in pobota izplačila plače **28** kršitev in glede povračila stroškov v zvezi z delom prav tako **28** kršitev.

Graf 19: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij

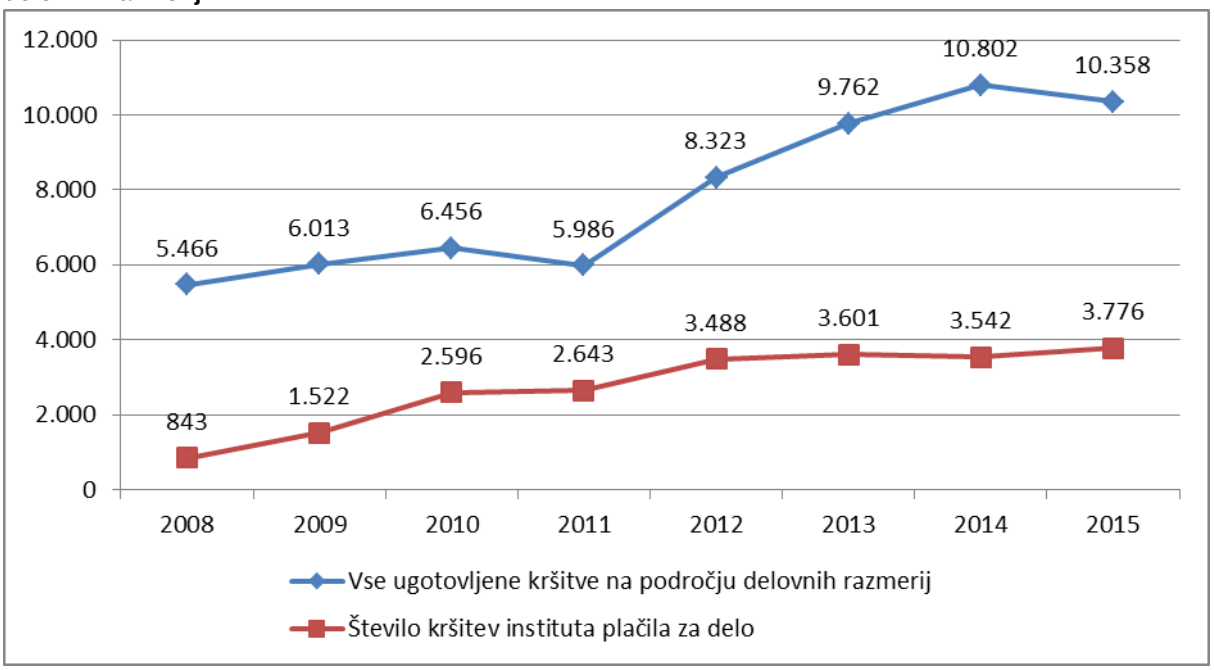

Druge kršitve Zakona o delovnih razmerjih glede plačila za delo so inšpektorji ugotovili v manjšem številu. Tako so zabeležili **6** kršitev v zvezi z odpravnino ob upokojitvi, po **5** kršitev v zvezi z vrsto plačil in v zvezi z osnovno plačo, delovno uspešnostjo in dodatki, pa tudi **4** kršitve v zvezi z začasno nezmožnostjo zagotavljanja dela iz poslovnega razloga.

Graf 20: Porazdelitev kršitev instituta plačila za delo po deležih v letu 2015

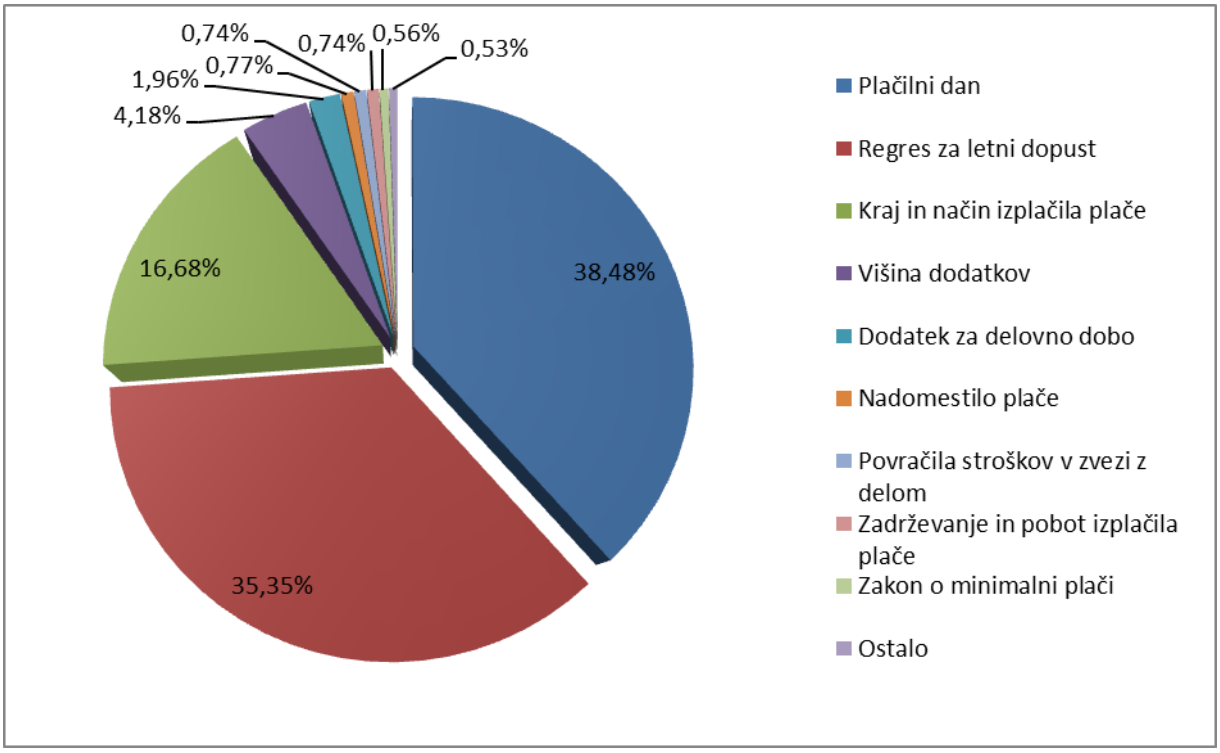

Pri institutu plačila za delo so inšpektorji v letu 2015 ugotovili tudi **21** kršitev Zakona o minimalni plači. Minimalna plača je v obdobju med 1. januarjem 2015 in 31. decembrom 2015 znašala **790,73 EUR**.

Ob tem dodajmo, da je 19. decembra 2015 začel veljati Zakon o dopolnitvi Zakona o minimalni plači (ZMinP-A), ki je določil, da se v minimalno plačo ne vštevajo dodatek za nočno delo, dodatek za delo v nedeljo ter dodatek za delo na praznike in dela proste dneve po zakonu. Minimalna plača se je začela obračunavati v skladu z ZMinP-A za plačilo dela, opravljenega od 1. januarja 2016.

Vsebinsko inšpektorji glede kršitev, ki se nanašajo na plačilni dan, poročajo, da nekateri delodajalci plač ne izplačujejo, ali pa jih izplačujejo po zakonsko določenem roku oziroma z zamikom. Pojavljajo se tudi kršitve glede neplačevanja nadurnega dela ter povračila stroškov v zvezi z delom.

Pri kršitvah v zvezi z regresom za letni dopust inšpektorji poleg neplačevanja oziroma zamika pri plačilu pri nekaterih delodajalcih ugotavljajo izplačilo regresa za letni dopust v bonih, in sicer tudi v primerih, ko kolektivna pogodba, ki zavezuje delodajalca, te možnosti ne predvideva. Nekateri delodajalci po opažanjih inšpektorjev izplačilo regresa za letni dopust povezujejo z uspešnostjo poslovanja, kar pa ni dopustno.

Glede kraja in načina izplačila plače inšpektorji med drugim ugotavljajo kršitve v zvezi z izročanjem pisnega obračuna plač. Pisni obračun je verodostojna listina, na podlagi katere lahko delavec predlaga sodno izvršbo neizplačanih plač. Inšpektorji še vedno ugotavljajo tudi gotovinsko izplačevanje plač, in to navzlic določbi Zakona o delovnih razmerjih, da se prejemki delavca izplačujejo prek bančnega računa delavca.

Inšpektorji poročajo tudi o nepravilnostih pri plačevanju delavcev, napotenih na delo v tujino. Med drugim ugotavljajo, da nekateri delodajalci ne zagotavljajo plačila za delo skladno z zakonodajo države, v katero so napoteni delavci, čeprav bi bilo to za delavca ugodneje, temveč jim izplačujejo zgolj minimalno plačo po predpisih Republike Slovenije, del plačila pa jim plačajo v obliki drugih prejemkov (na primer kot dnevnice).

Inšpektorji v svojih nadzorih ugotavljajo tudi primere neplačevanja prispevkov, kar sicer sodi v pristojnost Finančne uprave RS, zato IRSD s takšnimi primeri seznani tudi FURS, da lahko izpeljejo postopke iz svojih pristojnosti. Inšpektorji za delo v zvezi s tem opozarjajo na pojavljanje po dveh »sorodnih« družb, pri čemer so delavci zaposleni pri prvi družbi, pri kateri jim prispevki že več mesecev niso bili plačani, plačo pa redno prejemajo iz druge, vzporedne oziroma lastniško povezane družbe.

Delavci pogosto pričakujejo, da bodo inšpektorji za delo poskrbeli, da jim bodo delodajalci po opravljenem inšpekcijskem pregledu in izrečenih ukrepih izplačali plačo. Zato ponovno poudarjamo, da to presega pristojnosti inšpektorja za delo. Inšpektor za delo glede nekaterih kršitev v zvezi s plačilom za delo (tudi glede kršitev v zvezi z regresom za letni dopust) zoper delodajalca lahko ukrepa v postopku o prekršku, ne more pa mu naložiti plačila neplačanih denarnih terjatev delavca iz delovnega razmerja. Ob tem delavcem pri uveljavljanju njihovih zatrjevanih terjatev iz delovnega razmerja pogosto nudimo strokovno pomoč. Tako jim pojasnimo, da lahko svoje terjatve iz delovnega razmerja uveljavljajo po sodni poti, in sicer neposredno z vložitvijo izvršbe na podlagi pisnega obračuna plače, če nimajo (ustreznega) obračuna, pa z vložitvijo tožbe pred pristojnim delovnim sodiščem. V primeru neplačila za opravljeno delo na podlagi pogodb civilnega prava ali v primeru neplačila za opravljeno študentsko delo pa inšpektorji zoper delodajalce ne morejo ukrepati niti v postopku o prekršku. Tudi v takšnih primerih vlagateljem odgovarjamo v smislu strokovne pomoči.

3.6. DELOVNI ČAS, ODMORI IN POČITKI TER EVIDENCE NA PODROČJU DELA

V letu 2015 so inšpektorji ugotovili **1108** kršitev s področja delovnega časa ter odmorov in počitkov. Kršitve, ki so se nanašale samo na delovni čas, so ugotovili v **722** primerih.

Največ ugotovljenih kršitev glede delovnega časa predstavljajo kršitve v zvezi z razporejanjem delovnega časa (**514**), saj delodajalci v ugotovljenih primerih niso upoštevali določil iz 148. člena Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1), da se razporeditev in pogoji za začasno razporeditev delovnega časa določijo s pogodbo o zaposlitvi in v skladu z zakonom in kolektivno pogodbo ter da morajo delodajalci pred začetkom koledarskega oziroma poslovnega leta določiti letni razpored delovnega časa in o tem pisno obvestiti delavce in sindikate na pri delodajalcu običajen način. Nadalje so inšpektorji pogosto ugotovili, da delodajalci niso upoštevali, da delovni čas pri neenakomerni razporeditvi ter začasni prerazporeditvi polnega delovnega časa ne sme trajati več kot 56 ur na teden, pogosto so ugotovili tudi kršitev določb ZDR-1 o nadurnem delu. Slednjih so inšpektorji ugotovili **170**.

Pri zagotavljanju odmorov in počitkov se je tudi v letu 2015 največ ugotovljenih kršitev nanašalo na tedenski počitek (**190**). Pri zagotavljanju počitkov med zaporednima delovnima dnevoma pa so inšpektorji **97 kršitev** ugotovili v primerih, ko je bil delovni čas delavcem enakomerno razporejen, in **84 kršitev**, ko je bil delovni čas razporejen neenakomerno oziroma je bil delavcem začasno prerazporejen. V letu 2015 so inšpektorji ugotovili le **15 kršitev** glede zagotavljanja ustreznega odmora delavcem med delovnim časom.

Največ kršitev glede delovnega časa in zagotavljanja odmorov ter počitkov delavcem so inšpektorji ugotovili v dejavnostih gradbeništva (**281**) in trgovine (**198**).

Ugotavljanje kršitev v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov je v tesni povezavi s kršitvami Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti (ZEPDSV). Inšpektorji so v letu 2015 ugotovili **1797** kršitev omenjenega zakona. Največ kršitev so ugotovili glede vodenja evidenc o izrabi delovnega časa (**494 kršitev**) in glede splošne obveznosti vodenja evidenc po 12. členu ZEPDSV (**400 kršitev**).

Inšpektorji opozarjajo, da je kršitve delovnega časa ter zagotavljanja odmorov in počitkov zelo težko ugotavljati in dokazovati, saj delodajalci ne vodijo ali ne vodijo pravilno evidence o izrabi delovnega časa. Zaradi nedoslednosti ZEPDSV, ki določa, da morajo delodajalci voditi le skupno število opravljenih delovnih ur, ne pa tudi navesti točnih prihodov na delo in odhodov z dela za delavce, je v nadzoru samo iz evidenc o izrabi delovnega časa zelo težko ugotoviti, ali je delavec delo opravljal v dopoldanskem, popoldanskem ali nočnem delovnem času. Posledično pa je težavno ugotavljati in dokazati tudi obstoj kršitev v zvezi z zagotavljanjem ustreznih počitkov delavcem.

3.7. ZAPOSLOVANJE

3.7.1. Pogodba o zaposlitvi

V letu 2015 so inšpektorji ugotovili **1608 kršitev** določb Zakona o delovnih razmerjih, ki opredeljujejo pogodbo o zaposlitvi. To je nekoliko manj kot v letu 2014 (1814 kršitev), še vedno pa precej več kot so jih inšpektorji ugotavljali pred letom 2014. Prav tako kršitve tega instituta (gre za kršitve določb od 11. do 76. člena ZDR-1) tudi v letu 2015 ostajajo ene najpogosteje ugotovljenih. Kot je razvidno iz tabele 5, se delež kršitev glede pogodbe o zaposlitvi giblje med 10 % in 20 % vseh ugotovljenih kršitev s področja nadzora delovnih razmerij.

Tabela 5: Delež ugotovljenih kršitev v zvezi z institutom pogodbe o zaposlitvi v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami s področja nadzora delovnih razmerij

Leto	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Vse ugotovljene kršitve s področja delovnih razmerij	6.013	6.456	5.986	8.323	9.762	10.802	**10.358**
Delež kršitev instituta pogodbe o zaposlitvi	20,2 %	14,6 %	15,7 %	10,1 %	12,2 %	16,8 %	**15,5 %**

Graf 21: Število kršitev glede pogodbe o zaposlitvi v primerjavi z vsemi kršitvami s področja nadzora delovnih razmerij

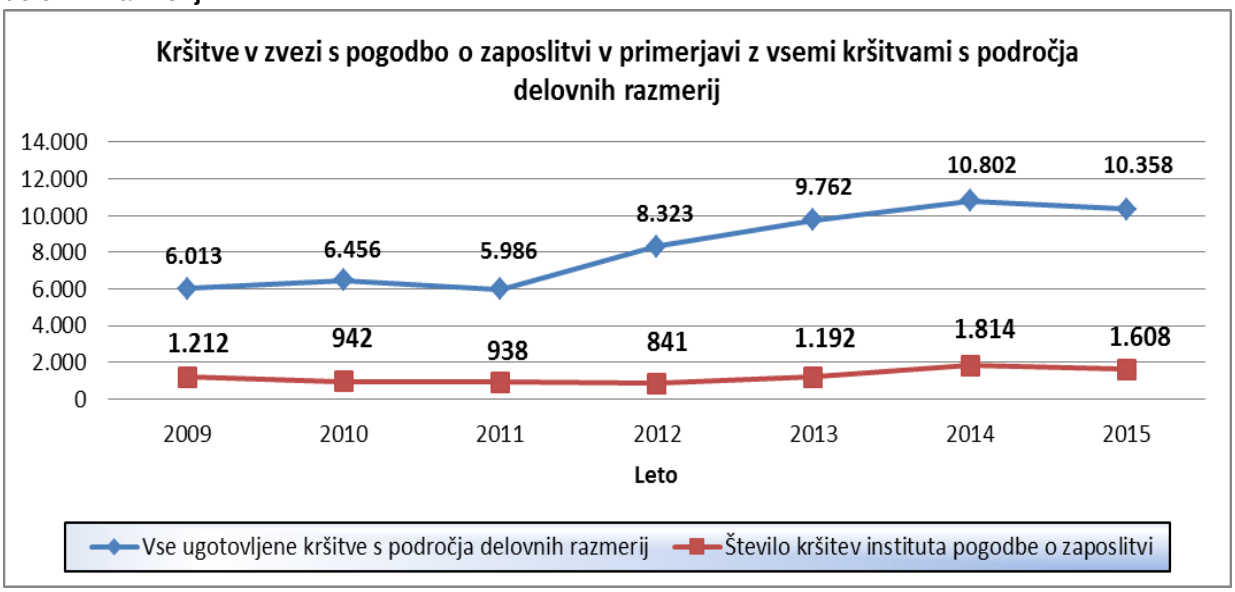

Podobno kot v preteklih obdobjih so inšpektorji tudi v letu 2015 največ kršitev glede pogodbe o zaposlitvi ugotovili pri delodajalcih v dejavnosti **gradbeništva**, sledijo pa jim delodajalci, katerih osnovna dejavnost so **gostinstvo**, **trgovina**, **kopenski promet** ali **izobraževanje**.

Največ kršitev so inšpektorji ugotovili na naslednjih segmentih:

- sklepanje pogodb o zaposlitvi za določen čas (**387 kršitev**),
- izročitev pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi vsaj tri dni pred predvideno sklenitvijo pogodbe in izročitev pogodbe o zaposlitvi delavcu v pisni obliki (**186 kršitev**) – ti obveznosti sta določeni v drugem odstavku 17. člena ZDR-1 – v letu 2014 so inšpektorji ugotovili le 154 tovrstnih kršitev,
- kršitve drugega odstavka 11. člena ZDR-1, ki se nanaša na pravočasno prijavo delavca v obvezna socialna zavarovanja in izročitev fotokopije prijave v zavarovanje (**171 kršitev**; 2014: 140 kršitev),
- sprejem ustreznih ukrepov za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu (**168 kršitev**) – obveznost delodajalca je določena v prvem odstavku 47. člena ZDR-1, in
- opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja (**163 kršitev**).

Tudi v letu 2015 kažejo ugotovitve inšpektorjev na največ kršitev obravnavanega poglavja v povezavi **s sklepanjem pogodb o zaposlitvi za določen čas**. Veliko večino kršitev (**318**) so inšpektorji ugotovili pri razlogih za sklepanje pogodb o zaposlitvi za določen čas (kršitev 54. člena ZDR-1). Ugotovljenih kršitev je bilo nekoliko manj kot v letu 2014, vendar pa precej več kot v letu 2013, ko so jih inšpektorji ugotovili le 124. Druge ugotovljene kršitve v zvezi z institutom pogodbe o zaposlitvi za določen čas so se nanašale na omejitve sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas (**37 kršitev**) in na posledice nezakonito sklenjene pogodbe o zaposlitvi za določen čas (**32 kršitev**).

V zvezi z osnovnimi obveznostmi, ki jih mora v skladu z ZDR-1 izpolnjevati delodajalec na podlagi sklenjene pogodbe o zaposlitvi, po pogostosti ugotovljenih kršitev izstopata obveznosti iz 47. člena ZDR-1, ki ureja **obveznost varovanja dostojanstva delavca pri delu**.

Graf 22: Najpogostejše kršitve glede pogodbe o zaposlitvi v letu 2015

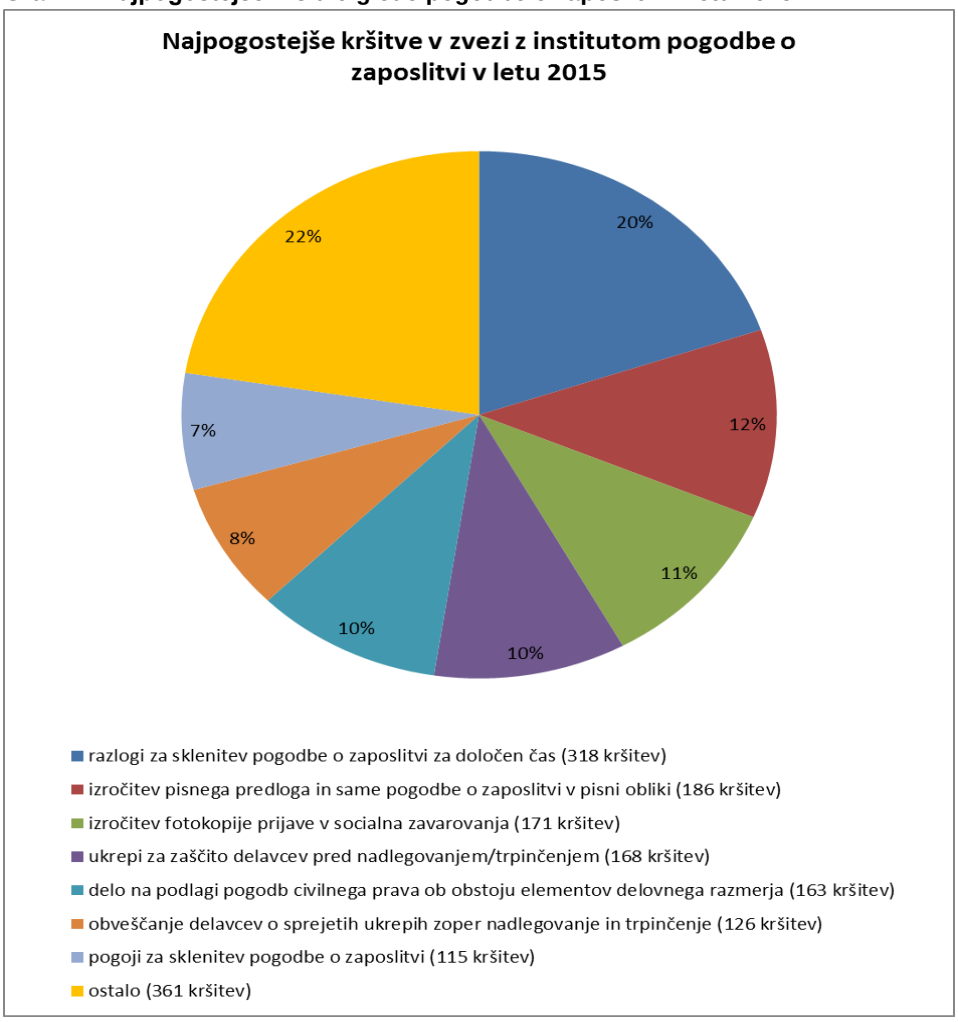

Inšpektorji so v letu 2015 ugotovili **168 kršitev** prvega odstavka 47. člena, ki določa obveznost delodajalca, da sprejme ustrezne ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu, in **126 kršitev** drugega odstavka 47. člena, ki določa, da mora delodajalec o navedenih ukrepih pisno obvestiti delavce na pri delodajalcu običajen način. Več o teh kršitvah pišemo tudi v posebnem razdelku.

Glede **pravic in obveznosti pri sklepanju pogodb o zaposlitvi ter glede strank pogodbe** so inšpektorji v letu 2015 ugotovili **226 kršitev**, od tega se jih je največ, **79**, nanašalo na obveznost delodajalca, da napoti kandidata za zaposlitev na predhodni zdravstveni pregled na svoje stroške, in na obveznost delodajalca, da s splošnim aktom določi pogoje za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu oziroma za vrsto dela (**72 kršitev**). Kršitev, ko delavec ni izpolnjeval predpisanih in objavljenih pogojev za opravljanje dela, so inšpektorji ugotovili v **41 primerih**, pri tem je zanimiv podatek, da so inšpektorji največ tovrstnih kršitev ugotovili v dejavnosti izobraževanja. V **24 primerih** so inšpektorji ugotovili kršitve obveznosti delodajalca, da javno objavi prosto delovno mesto.

Inšpektorji so v letu 2015 zabeležili tudi **84 kršitev** določb ZDR-1, ki določajo bistvene elemente pogodbe o zaposlitvi, torej, katere določbe mora pogodba o zaposlitvi obvezno vsebovati.

Graf 23: Druge kršitve glede pogodbe o zaposlitvi

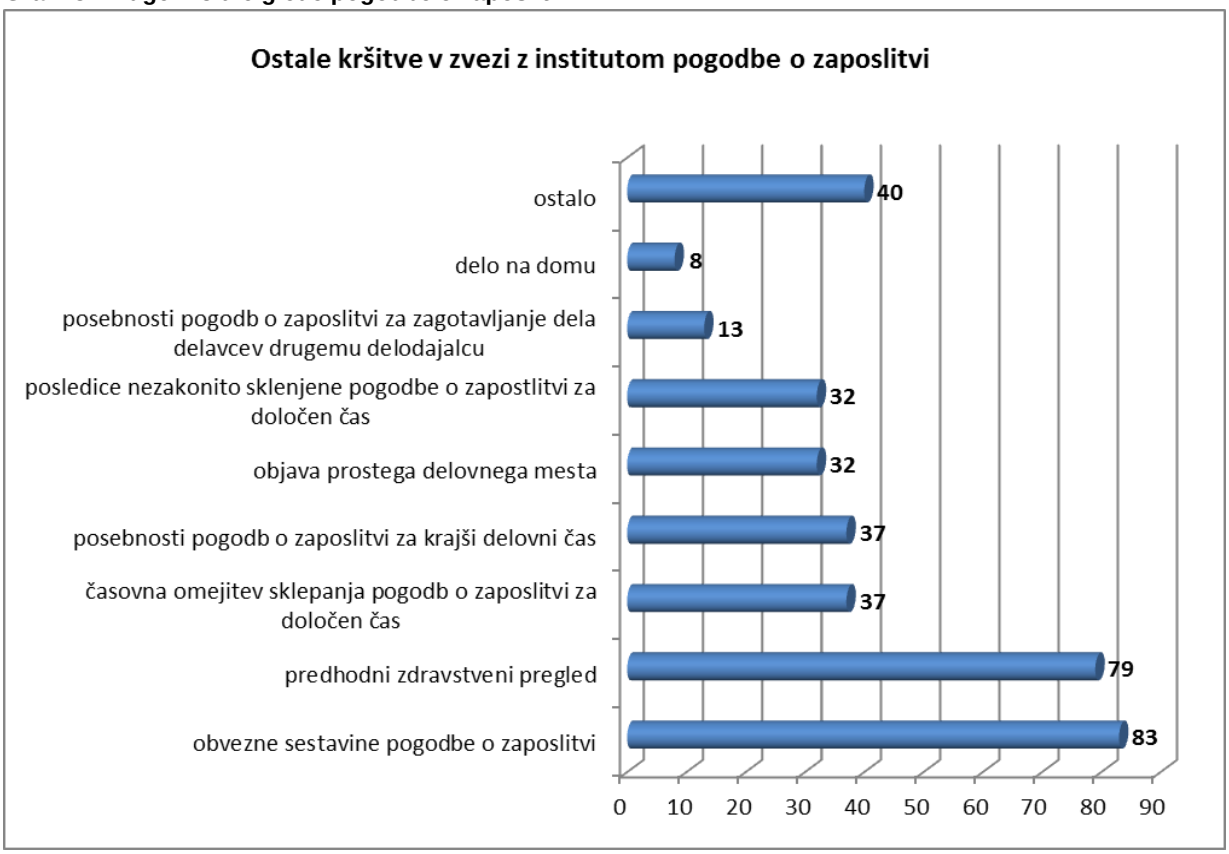

Glede določb, ki urejajo netipične oblike pogodb o zaposlitvi (razen že omenjene pogodbe o zaposlitvi za določen čas), ni bilo ugotovljenih veliko kršitev. Tako so inšpektorji v letu 2015 denimo ugotovili **13 kršitev**, ki so se nanašale na **institut pogodbe o zaposlitvi med delavcem in delodajalcem, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku**. Ob tem poudarjamo, da Zakon o delovnih razmerjih ureja le vsebinski vidik pogodbenih razmerij med delavcem, njegovim delodajalcem in uporabnikom, medtem ko možnost opravljanja dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku ureja **Zakon o urejanju trga dela**. O ugotovitvah glede izvajanja tega zakona z vidika nadzora Inšpektorata RS za delo pišemo v posebnem razdelku v nadaljevanju poročila.

Iz prijav delavcev in tudi iz opažanj inšpektorjev v praksi pa je zaslediti naraščajočo **problematiko zlorab instituta krajšega delovnega časa od polnega**. Gre za primere, ko delavci, ki so sicer uradno zaposleni za krajši delovni čas (tudi le za nekaj ur na teden ali na mesec), dejansko opravljajo delo veliko dlje, kot to predvideva njihova pogodba o zaposlitvi, ali celo dlje od polnega delovnega časa. Takšno delo, ki ga delodajalci pogosto uradno ne beležijo, delavcem pa ga izplačajo praviloma v gotovini, inšpektorji za delo zelo težko ugotavljajo brez natančnih navedb v prijavah in brez dostopa do (velikokrat prikritih) evidenc delodajalcev, ki razkrivajo dejansko stanje.

Glede navedenega opozarjamo, da opravljanje dela v trajanju, ki je daljše od dogovorjenega, **ni nujno kršitev delovnega prava**, še posebno če sta delodajalec in delavec takšno možnost opredelila že v pogodbi o zaposlitvi s krajšim delovnim časom. **Če pa** delodajalec naloži delavcu delo preko dogovorjenega delovnega časa in **se o tej možnosti nista dogovorila z delavcem že v pogodbi o zaposlitvi**, je takšno ravnanje **prekršek**. Inšpektorji so tako v letu 2015 ugotovili **31 kršitev** šestega odstavka 65. člena ZDR-1, ki določa, da delodajalec delavcu, ki dela krajši delovni čas, ne sme naložiti dela preko dogovorjenega delovnega časa, razen če ni v pogodbi o zaposlitvi drugače urejeno.

Samo iz podatkov o ugotovitvah inšpektorata delo si ni mogoče izdelati realne slike o celotni razsežnosti te problematike. Morda bi jasnejša prepoved sklepanja pogodb o zaposlitvi za krajši

delovni čas v primerih, ko se delo dejansko redno opravlja bistveno daljši čas od dogovorjenega, in drugačna definicija oziroma interpretacija nadurnega dela v praksi (ter dodatka za takšno delo), ki bi vključevala tudi delo preko dogovorjenega (krajšega) delovnega časa in ne samo delo preko polnega delovnega časa, **pripomogli k manj zlorabam tega instituta v prihodnosti**.

3.7.2. Pogodbe civilnega prava

Inšpektorji so v letu 2015 ugotovili tudi **163 kršitev** drugega odstavka 13. člena ZDR-1, s katero je prepovedano opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava, če obstajajo elementi delovnega razmerja v skladu s 4. členom in v povezavi z 22. členom Zakona o delovnih razmerjih. Ti **elementi so** glede na 4. člen zakona naslednji:

- prostovoljna vključitev v organizira delovni proces,
- opravljanje dela za plačilo,
- delo opravlja točno določena oseba in ne kdo drug,
- delo se opravlja po navodilih delodajalca,
- delo poteka pod nadzorom delodajalca.

Presojanje, ali navedeni elementi v konkretnem primeru obstajajo, **v praksi ni enostavno**, delodajalci iščejo tudi vedno nove načine, s katerimi bi to prikrili in zaobšli zakonsko prepoved. Inšpektorji morajo tako pri obravnavi tovrstnih primerov za vsakega delavca posebej presojati veliko različnih dokazov, od evidenc oziroma načina evidentiranja delovnega časa, načina in narave dela, načina plačila za opravljeno delo, do obsega dela, ki ga za določenega naročnika opravi delavec, kontinuiteto dela delavca – vse to pa primerjati z delom delavcev, ki so redno zaposleni pri delodajalcu, in z obsegom dela, ki ga določeni delavec morda opravi za druge naročnike.

Obstoj kršitev inšpektorji preverjajo tako **na podlagi prijav kot tudi v usmerjenih akcijah nadzora** pri delodajalcih v posamezni dejavnosti. Tako smo **v sodelovanju s Finančno upravo RS** na našo pobudo konec leta 2015 izvedli usmerjeno akcijo nadzora spoštovanja prepovedi dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja v medijskih hišah, v maju 2015 pa prav tako skupaj s FURS izvedli koordinirano akcijo nadzora glede upoštevanja drugega odstavka 13. člena ZDR-1 pri delodajalcih, pri katerih je FURS predhodno zaznala sum kršitve omenjene določbe. Obstoj elementov delovnega razmerja v primerih sklenjenih pogodb civilnega prava so inšpektorji preverjali tudi v drugih usmerjenih akcijah nadzora, na primer pri delodajalcih v dejavnosti odvetništva, in tudi tam ugotavljali tovrstne kršitve. Ob tem poudarjamo, da je to eno od tistih področij, ki jih inšpektorji Inšpektorata RS za delo in Finančne uprave RS lahko **učinkoviteje preiskujemo z medsebojnim sodelovanjem**.

Inšpektorji žal ugotavljajo, da **trend opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava v praksi narašča**. V letu 2015 so sicer – po statistiki iz našega informacijskega sistema – ugotovili nekaj manj kršitev s tega področja kot v letu 2014 (ko so ugotovili 237 kršitev) in v letu 2013 (201 kršitev), vendar so v letu 2015 opravili več inšpekcijskih nadzorov s tega področja pri večjih delodajalcih, ki so sklepali pogodbe civilnega prava z večjim številom delavcev (v enem od primerov je inšpektorica delodajalcu prepovedala opravljanje dela do odprave nepravilnosti za kar 78 delavcev), pri čemer pa se v informacijskem sistemu IRSD za posameznega delodajalcu šteje le ena kršitev, čeprav jo je dejansko storil zoper več delavcev. Nekoliko manjšemu obsegu ugotovljenih kršitev botruje tudi dejstvo, da so inšpektorji za delo v preteklosti tovrstne kršitve ugotavljali tudi ob preverjanju morebitnega zaposlovanja na črno, saj je bilo delo na podlagi pogodb civilnega prava velikokrat le prikrivanje zaposlovanja na črno. Odkar je nadzor nad spoštovanjem prepovedi zaposlovanja na črno v pristojnosti FURS, tovrstne kršitve ugotavljajo njihovi uslužbenci.

Pojavne oblike tovrstnega dela so zelo različne. Takšno delo opravljajo denimo tako samostojni podjetniki in upokojenci kot tudi študenti, ki opravljajo delo na podlagi napotnic študentskega servisa, ter delavci, ki so pri drugem delodajalcu že zaposleni za polni delovni čas. Naročniki oziroma

delodajalci po ugotovitvah inšpektorjev poskušajo s podjemnimi pogodbami tudi rešiti težave pomanjkanja delavcev v času povečanega obsega dela (na primer gostinski lokali v visoki sezoni ali v času posebnih prireditev in podobno).

Prekerne oblike dela so za delodajalce večinoma **ugodnejše** s finančnega vidika, saj so obdavčene drugače kot delo v delovnem razmerju, delavcu, ki opravlja delo na podlagi pogodbe civilnega prava, tudi ni treba zagotavljati vseh pravic, ki izhajajo iz delovnega prava (na primer letni dopust in regres za letni dopust, nadomestilo plače v času upravičenih odsotnosti, omejitve glede trajanja in razporejanja delovnega časa, posebno varstvo pred odpovedjo in podobno), in zanj plačevati vseh socialnih zavarovanj. Zato inšpektorji ugotavljajo tudi primere, ko delodajalci od delavcev zahtevajo, da se za opravljanje dela pri njih registrirajo kot samostojni podjetniki posamezniki ali pa jim celo prekinejo delovno razmerje in jih tako prisilijo, da se registrirajo kot samostojni podjetniki, če želijo obdržati delo. Tako je delavec prisiljen nastopati na trgu kot gospodarski subjekt in ne več kot podrejena stranka v delovnem razmerju, ki potrebuje posebno varstvo – to pa mu lahko zagotovi le delovno pravo s pravicami, ki so si jih delavci priborili v stoletjih boja.

Ob prej navedenem pa ne gre spregledati, da **prekerno delo včasih delavcu ustreza**, saj je zaradi drugačne obdavčitve lahko končno izplačilo višje, delavec pa lažje opravlja delo še za druge naročnike. Bržkone tudi zato ne beležimo večjega števila prijav tovrstnih kršitev oziroma delavci prijavljajo takšno delo šele po tem, ko pri delodajalcu že končajo delo, na ta način pa inšpektorji še težje ugotavljajo obstoj elementov delovnega razmerja.

Pri tej tematiki posebej opozarjamo, da **inšpektorji ne ugotavljajo obstoja delovnega razmerja** – to je le v pristojnosti delovnega sodišča – inšpektorji za potrebe prekrškovnega postopka **ugotavljajo le elemente delovnega razmerja**, če v primerih dela na podlagi pogodb civilnega prava obstaja sum, da v pogodbenem razmerju obstajajo takšni elementi.

Inšpektorji so se v praksi srečali tudi s primeri, ko se delavci – kljub temu da je inšpektor ugotovil vse elemente delovnega razmerja in zoper delodajalca ukrepal – niso želeli zaposliti pri delodajalcu oziroma so temu tudi ogorčeno nasprotovali. Ker inšpektorji opravljajo svoje poslanstvo v javnem interesu, v primerih kršitev prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja pa **javni interes ni vedno enak interesu delavca**, menimo, da samo z inšpekcijskimi nadzori in ukrepi brez večjih sistemskih sprememb prekernih oblik dela ne bo mogoče zajeziti. Morda bi bila v tej smeri učinkovita **sprememba davčnih predpisov**, ki bi opravljanje dela v prekernih oblikah obdavčila enako ali višje kot delo v delovnem razmerju. Glede na odsotnost zakonske definicije začasnega in občasnega dela študentov, pa bi lahko bil eden od načinov za preprečevanje zlorab dela na podlagi napotnic študentskih servisov, **omejitev opravljanja tovrstnega dela**, na primer po vzoru omejitve začasnega ali občasnega dela upokojencev v predpisih o urejanju trga dela.

3.7.3. Zaposlovanje na črno

Odkar je primarno pristojnost nadzora nad spoštovanjem prepovedi zaposlovanja na črno v avgustu 2014 prevzela FURS, je vloga Inšpektorata RS za delo na tem segmentu delovnopravne zakonodaje omejena. Tako inšpektorat ostaja pristojen le še za nadzor nad izvajanjem druge alineje prvega odstavka 6. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ki se nanaša na primere, ko delodajalec objavi potrebo po delavcu za delo, ki ni vezano na njegovo registrirano ali priglašeno dejavnost. V letu 2015 so inšpektorji ugotovili **2** takšni **kršitvi**.

Ne glede na to da je ugotavljanje drugih kršitev v zvezi z zaposlovanjem na črno zdaj v pristojnosti FURS, lahko inšpektorat za delo, če pri izvajanju svojih pristojnosti ugotovi, da obstaja sum zaposlitve na črno, na podlagi tretjega odstavka 19. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno izda odločbo, s katero prepove opravljanje dela posamezniku, ki je zaposlen na črno, in s tem

nemudoma seznani finančno upravo. V letu 2015 so tako inšpektorji za delo še vedno zabeležili **159 kršitev** zaposlovanja na črno. Od teh se jih je velika večina (**140**) nanašala na kršitev starega Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, kar pomeni, da so inšpektorji zoper kršitelje ukrepali oziroma zabeležili kršitve v letu 2015, čeprav je bila kršitev storjena že pred uveljavitvijo novega zakona, torej pred avgustom 2014. V **106** zabeleženih primerih so inšpektorji ugotovili kršitev prve alineje prvega odstavka 5. člena zakona, torej, da delodajalec z delavcem ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, in delavca ni prijavil v zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Če inšpektorji ugotovijo pri svojih inšpekcijskih nadzorih zaposlovanje na črno, ugotovitve **odstopijo v reševanje FURS**, lahko pa ukrepajo tudi z zgoraj omenjeno **odločbo o prepovedi opravljanja dela posamezniku** oziroma z **odločbo na podlagi 19. člena Zakona o inšpekciji dela**, s katero inšpektor delodajalcu prepove opravljanje dela delavcev ali delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti, če pri inšpekcijskem nadzoru ugotovi zaposlovanje na črno.

3.7.4. Prepoved diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu

Področje prepovedi diskriminacije, trpinčenja in spolnega ali drugega nadlegovanja na delovnem mestu je eno tistih, za katere menimo, da lahko inšpektoratu veliko naredi že s preventivnim delovanjem, predvsem z opozarjanjem delavcev – prijaviteljev, ki se obrnejo na nas, na možnosti, ki jih imajo kot žrtve tovrstnih prepovedanih ravnanj, da ukrepajo zoper delodajalce, in po drugi strani z opozarjanjem delodajalcev na pomen sprejetja ustreznih ukrepov za zaščito delavcev. Ocenjujemo sicer, da se potencialne žrtve diskriminacije, trpinčenja oziroma nadlegovanja na delovnem mestu na inšpektorat pogosteje kot s prijavo obrnejo z vprašanji oziroma s prošnjo po strokovni pomoči, po nasvetu, kako ravnati v opisani situaciji. Prijave, če do njih sploh pride, pa so pogosto anonimne oziroma zelo pavšalne. To pomeni, da inšpektorji izredno težko pridobijo zadostne dokaze o prepovedanih ravnanjih, če kršitev ni bila storjena denimo že s pisno objavo ali oglasom oziroma z izdanim splošnim aktom. Velikokrat sta potek in izid postopka odvisna prav od izjav prič oziroma oškodovancev, ki pa v inšpekcijskem postopku zaradi strahu pred negativnimi posledicami in povračilnimi ukrepi največkrat ne želijo sodelovati. Po drugi strani pa so pričakovanja, ki jih imajo prijavitelji od inšpekcijskega postopka, pogosto nerealna, saj pričakujejo, da bo inšpektor s svojimi ukrepi uredil slabe odnose v kolektivu, žrtvi pa nudil psihosocialno podporo.

Zato menimo, da gre pri nadzoru spoštovanja prepovedi diskriminacije, trpinčenja in nadlegovanja na delovnem mestu za problematiko, ki močno presega zgolj preverjanje pravnih vidikov v konkretnem primeru. Glede na težavnost dokazovanja v praksi in predvsem z vidika potrebe po zagotavljanju ustreznega varstva žrtvi tovrstnih ravnanj, se nam bo tem zastavlja tudi vprašanje, ali je ureditev, da ugotavljajo tovrstne kršitve inšpektorji za delo, res najbolj ustrezna in učinkovita.

Podobno kot v preteklih poročevalskih obdobjih smo tudi v letu 2015 zabeležili **10 primerov** kršitev prepovedi diskriminacije (6. člen ZDR-1), od teh so se **4 kršitve** nanašale na diskriminacijo pri zaposlovanju oziroma v postopku pred zaposlitvijo, **5 primerov** se je nanašalo na diskriminacijo v času trajanja delovnega razmerja, **en** delodajalec pa je po ugotovitvah inšpektorjev kršil prepoved diskriminacije pri izbiri kandidatov za opravljanje začasnih in občasnih del dijakov in študentov. Večino kršitev (6) so inšpektorji ugotovili pri delodajalcih, ki spadajo v zasebni sektor, v štirih primerih so ugotovili kršitev prepovedi diskriminacije v javnem sektorju. Zoper delodajalce kot pravne osebe in njihove odgovorne osebe so inšpektorji ukrepali s postopki o prekršku z izrekom globe, z izrekom opozorila ali z izdajo ureditvene odločbe.

Glede upoštevanja prepovedi spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu inšpektorji pri svojih nadzorih preverjajo zlasti, ali so delodajalci sprejeli ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu, ali jih upoštevajo ter

ali so o sprejetih ukrepih tudi pisno obvestili delavce. Kršitve nadlegovanja in trpinčenja na delovnem mestu kot takšne pa inšpektorji za delo ugotovijo le redko, saj so v okviru inšpekcijskega postopka glede na naravo takšnega postopka izredno težko dokazljive. V letu 2015 so inšpektorji ugotovili **3 kršitve** 7. člena ZDR-1, ki določa prepoved spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu.

Ob tem so inšpektorji v letu 2015 ugotovili **168 kršitev**, ko delodajalec ni sprejel ustreznih ukrepov za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu. V **126 primerih** pa so ugotovili, da delodajalci o sprejetih ukrepih za zaščito delavcev pred nadlegovanjem in trpinčenjem niso pisno obvestili delavcev na pri delodajalcu običajen način. V letu 2014 je bilo tovrstnih kršitev ugotovljenih nekoliko več, in sicer 195 kršitev, ko delodajalci niso sprejeli ustreznih ukrepov za zaščito delavcev, in 157 kršitev, ko delavcev niso obvestili o sprejetih tovrstnih ukrepih. Po poročanju inšpektorjev je sicer presojanje o ustreznosti ukrepov za zaščito delavcev pred nadlegovanjem in trpinčenjem velikokrat težavno, saj v zakonodaji niso sprejeti oziroma uveljavljeni natančnejši kriteriji za oceno takšnih ukrepov. Če bi bili kriteriji natančneje določeni, denimo v podzakonskem aktu, bi to pripomoglo po eni strani k lažjemu nadzoru, po drugi pa bi tudi delodajalci imeli oporne točke pri sprejemanju oz. revidiranju ukrepov za zaščito delavcev.

3.7.5. Zaposlovanje in delo tujcev

Septembra 2015 je stopil v veljavo novi Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS št. 47/15), ki je nadomestil Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 26/11, 21/13 – ZUTD-A in 100/13 – ZUTD-C).

Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev je med drugim uvedel enotno dovoljenje (za prebivanje in delo), na novo uredil samozaposlovanje tujcev ter odpravil nekaj pomanjkljivosti prejšnje ureditve. Tako lahko vsa dela v okviru registriranih dejavnosti delodajalca opravljajo tujci z enotnim dovoljenjem za zaposlitev, samozaposlitev ali delo, z enotnim dovoljenjem za samozaposlitev ter tujci, ki imajo prost dostop na trg dela (ne pa več tudi zastopniki). Ena pomembnejših sprememb, ki jih je uvedel novi zakon, je tudi določba, da se lahko tujci v Republiki Sloveniji, razen zakonsko predvidenih izjem, na podlagi soglasja za zaposlitev zaposlujejo samo za polni delovni čas.

Inšpektorji za delo v letu 2015 niso obravnavali še nobene kršitve novega zakona, so pa ugotovili **47 kršitev** Zakona o zaposlovanju in delu tujcev. Število ugotovljenih kršitev je v primerjavi z letom 2014 naraslo za 15, prej pa je kar nekaj let upadalo. Največ ugotovljenih kršitev Zakona o zaposlovanju in delu tujcev se je tako kot prejšnja leta nanašalo na vrnitev delovnega dovoljenja (**14 kršitev**), **7** pa na prijavo začetka izvajanja storitve. Glede delovnega dovoljenja so inšpektorji ugotovili **6 kršitev**, **6 kršitev** se je nanašalo tudi na dovoljenje za zaposlitev (prepoved skrajšanja delovnega časa iz polnega na krajšega), v letu 2014 pa takšnih kršitev nismo beležili.

Inšpektorji so se v letu 2015 udeležili tudi štirih izobraževanj oziroma delavnic na temo boja proti trgovini z ljudmi z namenom izkoriščanja delovne sile, ki so jih organizirale različnih organizacije v okviru EU.

3.7.6. Zakon o urejanju trga dela

Inšpektorji so v letu 2015 ugotovili **193 kršitev** določb Zakona o urejanju trga dela (ZUTD). Največ, **142 kršitev**, se je nanašalo na področje zagotavljanja dela delavcev uporabniku**,** ki je urejeno v XI. poglavju predmetnega zakona, od 163. do 174.a člena. Število ugotovljenih tovrstnih kršitev se je v primerjavi z letom 2014, ko so inšpektorji za delo ugotovili 105 kršitev, povečalo.

Največ kršitev s področja zagotavljanja dela delavcev uporabniku je bilo ugotovljenih glede določb prvega in drugega odstavka 163. člena, drugega odstavka 168. člena in drugega odstavka 169. člena

(skupno **91 kršitev**), ki urejajo opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku, kamor sodi vsako zagotavljanje dela delavcev s strani pravne ali fizične osebe, s katero ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, uporabniku, pri katerem delavec opravlja delo pod nadzorom in v skladu navodili uporabnika ali pretežno uporablja sredstva za opravljanje dela, ki so del delovnega procesa uporabnika. Delodajalec lahko opravlja to dejavnost le po pridobitvi ustreznega dovoljenja oziroma po vpisu v ustrezni register ali v evidenco.

Navedenim kršitvam sledijo primeri, ko je uporabnik sprejel napotene delavce od delodajalca, ki ni imel dovoljenja za opravljanje dejavnosti oziroma ni bil vpisan v register ali v evidenco za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku (**49 kršitev**), kot to predpisuje ZUTD v drugem odstavku 166. člena. Druge ugotovljene kršitve so se nanašale na nespoštovanje predpisov, ki urejajo delovna razmerja, s strani uporabnika napotenih delavcev.

Pravice delavcev, ki so zaposleni pri delodajalcu, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev uporabniku, posebej ureja tudi Zakon o delovnih razmerjih, in sicer v določbah od 59. do 63. člena. V letu 2015 smo ugotovili **13 kršitev** teh določb.

Nadalje so inšpektorji ugotovili tudi **45 kršitev** s področja **začasnega ali občasnega dela upokojencev,** ki ga ureja ZUTD v členih od 27.a do 27.g. Ugotovili so bistveno manj kršitev kot v letu 2014 (166 kršitev), kar kaže na to, da je spremenjena normativna ureditev tega področja zaživela tudi v praksi. Največ kršitev so inšpektorji zabeležili glede prvega in drugega odstavka 27.a in prvega odstavka 27.b člena zakona (skupaj **25 kršitev**), ki urejajo sklenitev pogodbe o opravljanju začasnega in občasnega dela med delodajalcem in upravičencem ter določajo kot upravičenca do začasnega ali občasnega dela po tem zakonu upokojenca. Sledijo jim kršitve 60-urne časovne omejitve opravljanja začasnega ali občasnega dela v posameznem koledarskem mesecu (**11 kršitev**), kršitve glede vodenja evidenc o dejansko opravljenih urah tovrstnega dela (**8 kršitev**) in **ena kršitev**, ki se nanaša na zagotavljanje dohodka za opravljeno začasno ali občasno delo.

V letu 2015 so inšpektorji ugotovili tudi **6 kršitev** tretjega odstavka 7. člena ZUTD, ki za delodajalce iz javnega sektorja in gospodarske družbe v večinski lasti države določa, da morajo pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje **javno objaviti vsako prosto delovno mesto oziroma vrsto dela**, razen v primerih izjem, ki jih ureja ZDR-1.

3.8. DRUGE KRŠITVE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

Med drugimi kršitvami Zakona o delovnih razmerjih so inšpektorji najpogosteje ugotovili kršitve glede prenehanja delovnega razmerja ter glede pravice do letnega dopusta. V primerjavi s preteklimi poročevalskimi leti so inšpektorji zabeležili nekoliko manj kršitev glede zagotavljanja posebnega varstva nekaterih kategorij delavcev (**33**), opaziti pa je trend naraščanja števila kršitev, ki se nanašajo na pravice delavcev, ki so napoteni na delo iz tujine v Republiko Slovenijo oziroma ki jih slovenski delodajalci napotijo na delo v tujino.

3.8.1. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi

Glede prenehanja pogodbe o zaposlitvi so inšpektorji v letu 2015 ugotovili **379 kršitev**, od tega se jih je kar **100** nanašalo na obliko in vsebino odpovedi. Šlo je za primere, ko delodajalec ni spoštoval določb Zakona o delovnih razmerjih, ki določajo, da mora biti odpoved pogodbe o zaposlitvi izražena v pisni obliki, da mora delodajalec pisno obrazložiti dejanski razlog za odpoved ter delavca pisno obvestiti o pravnem varstvu ter pravicah.

84 ugotovljenih **kršitev** se je nanašalo na odpravnino, ki jo je delodajalec dolžan izplačati v primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov ter iz razloga nesposobnosti. V večini

obravnavanih primerov je šlo za kršitve, ko delodajalec odpravnine sploh ni izplačal, veliko primerov pa se je nanašalo tudi na čas izplačila odpravnine, saj je delodajalec odpravnino dolžan izplačati ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi.

Glede izplačila odpravnine v primerih prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas so inšpektorji v letu 2015 zabeležili **48 kršitev**.

Po številu izstopajo še kršitve glede obveznosti, ki jih ima delodajalec pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi (pisna seznanitev s kršitvami, možnost zagovora in podobno), ter kršitve v zvezi z vročitvijo odpovedi.

3.8.2. Letni dopust

V letu 2015 so inšpektorji ugotovili **281 kršitev** glede odmere in izrabe letnega dopusta, pri čemer se jih je **116** nanašalo na dolžnost delodajalca, da do 31. marca delavce pisno obvesti o odmeri letnega dopusta za tekoče leto. Sledijo kršitve glede izrabe letnega dopusta (**68**) ter kršitve 159. člena Zakona o delovnih razmerjih (ki ureja pridobitev pravice do dopusta in minimalno trajanje letnega dopusta) – ugotovljenih je bilo **64 kršitev**.

3.8.3. Napoteni delavci

Opravljanje dela delavcev, ki so zaposleni pri slovenskih delodajalcih ter napoteni na delo v tujino, ureja Zakon o delovnih razmerjih v 208. in 209. členu. V letu 2015 so inšpektorji ugotovili **150** kršitev navedenih dveh členov, večina (**143**) se jih je nanašala na obvezne sestavine pogodbe o zaposlitvi za opravljanje dela v tujini – pogodbe niso vsebovale vseh obveznih sestavin, ki jih predpisuje zakon. Inšpektorji so zabeležili tudi **3** kršitve, ko delodajalec po prenehanju opravljanja dela v tujini delavcem ni zagotovil vrnitve v Slovenijo v skladu z zakonom.

Glede navedenega pojasnjujemo, da se tudi druge kršitve delovnopravne zakonodaje lahko nanašajo na napotene delavce, vendar so evidentirane v drugih razdelkih, saj jih v statistiki ne vodimo posebej kot kršitve, kjer so bili oškodovani napoteni delavci.

Kršitev v zvezi s položajem delavcev, ki so bili napoteni na delo v Slovenijo, so inšpektorji v letu 2015 ugotovili bistveno manj, in sicer le **dve** takšni **kršitvi**, v obeh primerih pa tuji delodajalec ni spoštoval pravic delavcev po predpisih Republike Slovenije.

4. USMERJENI NADZORI INŠPEKTORATA RS ZA DELO V LETU 2015

V letu 2015 je Inšpektorat RS za delo izvedel **13 usmerjenih nadzorov**, od tega **4** samo na področju nadzora delovnih razmerij, **6** samo na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu, **3** pa smo izvedli na obeh področjih nadzora.

Tabela 6: Usmerjeni nadzori Inšpektorata RS za delo v letu 2015

Naziv akcije	Delovna razmerja	Varnost in zdravje pri delu
Usmerjena akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih	x	x
Usmerjena akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu v dejavnosti umetniškega uprizarjanja v javnih zavodih	x	x
Usmerjena akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu v medijskih hišah	x	x
Usmerjena akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v pekarnah	x	
Usmerjena akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti prometa	x	
Usmerjena akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v odvetništvu	x	
Koordinirana akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje glede upoštevanja drugega odstavka 13. člena ZDR-1	x	
Usmerjena akcija nadzora s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih številk (»reprezentativni vzorec«),		x
Akcija nadzora nad izvajanjem Zakona o omejevanju porabe alkohola		x
Usmerjena akcija nadzora s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu v zvezi z izpostavljenostjo delavcev azbestu		x
Usmerjena akcija nadzora s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu v zvezi s škodljivim hrupom na delovnih mestih		x
Usmerjena akcija nadzora s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu v zvezi z delovno opremo, ki jo delodajalci uporabljajo v delovnem procesu		x
Usmerjena akcija nadzora s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu v zvezi z ustreznostjo varnostnih listov pri uporabi nevarnih kemičnih snovi		x

Z usmerjenimi akcijami inšpektorat opravlja nadzor nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih v dejavnostih, v katerih se določene kršitve pogosteje ugotavljajo, oziroma preverja izvajanje določenega instituta delovnega prava. Inšpekcijski pregledi v okviru akcij (**6111** inšpekcijskih pregledov v okviru akcij od **15.977** vseh inšpekcijskih pregledov s področja varnosti in zdravja pri delu ter delovnih razmerij v letu 2015) sicer

zajemajo precejšen delež (**38,25 %**) opravljenih inšpekcijskih pregledov in tako predstavljajo pomemben segment delovanja Inšpektorata RS za delo.

Več informacij o namenu, izvedbi in ugotovitvah posameznih akcij je razvidnih iz poročil o izvedbi posameznih akcij, ki jih objavljamo na spletišču Inšpektorata RS za delo.

5. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

V letu 2015 je socialna inšpekcija opravljala redne in izredne inšpekcijske nadzore ter v posameznih primerih v skladu z zakonom nadzirala strokovna ravnanja izvajalcev v posameznih zadevah. Opravila je 71 rednih inšpekcijskih nadzorov, ki so bili določeni s Programom rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2015, ter zaključila z obravnavo 203 pobud za izredne inšpekcijske nadzore, pri čemer so bili v 29 primerih izpolnjeni z zakonom določeni pogoji za izvedbo izrednih inšpekcijskih nadzorov. Po zaključenih inšpekcijskih dejanjih v 228 zadevah so bila v 43 zadevah izvajalcem naložena naročila oziroma ukrepi za odpravo pomanjkljivosti, v skladu z določili šeste alineje petega odstavka 105. člena Zakona o socialnem varstvu pa so bile ugotovljene pomanjkljivosti odpravljene še v 18 zadevah.

5.1. PREDPISI, KI UREJAJO INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

Z inšpekcijskim nadzorom na področju socialnega varstva je zagotovljen nadzor nad izvajanjem socialnovarstvenih storitev in spoštovanjem predpisov, s katerim so izvajalcem socialnovarstvene dejavnosti podeljena javna pooblastila.

Posebnosti inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva urejata:
- Zakon o socialnem varstvu in
- Pravilnik o izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva

5.1.1. Subjekti inšpekcijskega nadzora

Inšpekcija nadzira delo javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki izvajajo socialnovarstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo (v nadaljevanju: izvajalci), ter izvajanje dopolnilnih, razvojnih in preventivnih programov na področju socialnega varstva ter varstva otrok in družine, ki so sofinancirani po posebnih pogodbah z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: programi). Socialna inšpekcija nadzira izvajanje Zakona o socialnem varstvu (ZSV) in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, izvajanje drugih zakonov ali na njihovi podlagi izdanih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge posameznim izvajalcem socialnovarstvene dejavnosti, pa tudi izvajanje nalog, ki jih ZSV nalaga lokalnim skupnostim. Pri inšpekcijskem nadzoru nad programi socialna inšpekcija preverja skladnost izvajanja programa glede na prijavo na razpis za dodelitev sredstev, morebitno verifikacijo programa ter pogodbo o izvajanju programa. Za nadzor programov se smiselno uporabljajo določbe o izvajanju izrednega inšpekcijskega nadzora.

5.1.2. Oblike inšpekcijskega nadzora

Inšpekcijski nadzor se opravlja kot redni ali izredni. Redni inšpekcijski nadzor se opravi pri vsakem izvajalcu najmanj enkrat v obdobju treh let. Izredni inšpekcijski nadzor pa socialna inšpekcija izvede na zahtevo upravičenca do storitve ali njegovega zakonitega zastopnika oziroma druge osebe, ki je imela v postopku položaj stranke, na zahtevo ustanovitelja ali organa upravljanja izvajalca, na utemeljeno pobudo družinskega člana upravičenca ali uporabniškega združenja, na zahtevo reprezentativnega sindikata pri delodajalcu oziroma vsakič, ko na podlagi različno pridobljenih informacij oceni, da je to potrebno.

Tako v rednih kot izrednih nadzorih se nadzira izvajanje in spoštovanje veljavnih zakonov in drugih predpisov. Ravnanje po veljavnih predpisih je temelj pravne varnosti. S predpisi se omejujejo ali nalagajo ravnanja in obveznosti tako izvajalcem socialnovarstvene dejavnosti, ki jih nadzira inšpekcija,

kot tudi pobudnikom in drugim uporabnikom socialnovarstvene dejavnosti, katerih ravnanja pa inšpekcija razumljivo ne nadzira.

Inšpektor je pooblaščen, da na podlagi ugotovljenega nespoštovanja predpisov sprejme ukrepe, ki naj zagotovijo zakonito stanje. Spoštovanje in izvajanje zakonov ter vzpostavitev zakonitega stanja na podlagi inšpekcijskih pooblastil predstavlja varovanje oziroma zaščito javnega interesa. Zakonitost je vedno v javnem interesu, ni pa nujno tudi v interesu posameznika. Zaradi navedenega lahko prihaja do nasprotja interesov.

Položaj stranke v postopku inšpekcijskega nadzora ima samo izvajalec socialnovarstvene dejavnosti in ne pobudnik nadzora. Dolžnost inšpektorja je, da se kljub temu odzove na informacije iz pobud, ki opozarjajo na morebitne kršitve. Inšpektorjeva dolžnost je tudi, da pobude obravnava ter izvede inšpekcijski nadzor, razen če so izpolnjeni v ZSV opredeljeni razlogi, da ga ne izvede. V postopku inšpekcijskega nadzora se ne odloča o pravici, obveznosti ali pravni koristi pobudnika, temveč se dosledno varuje javni interes. Inšpektorju predstavljajo očitki iz konkretne pobude samo namig, da se morebiti krši predpis, katerega izvajanje nadzira, in se s tem posega v varovani javni interes, zato preverja utemeljenost očitkov iz pobude predvsem zaradi varovanja javnega interesa.

Izvedba rednega in izrednega nadzora se torej razlikuje predvsem v tem, da se pri izrednem inšpekcijskem nadzoru preverja izvajanje in spoštovanje zakonov ter drugih predpisov, poleg tega pa se skuša v primerih, ko predpisi sicer niso kršeni, ugotoviti razloge, zaradi katerih je med izvajalcem in uporabnikom prišlo do takega nezaupanja, da učinkovito sodelovanje praktično ni več mogoče.

5.2. ŠTEVILČNI PODATKI O DELOVANJU SOCIALNE INŠPEKCIJE V LETU 2015

V letu 2015 je socialna inšpekcija izvajala tako redne kot izredne inšpekcijske nadzore, s katerimi je nadzirala strokovna ravnanja izvajalcev v posameznih zadevah.

V inšpekciji so bili v letu 2015 zaposleni 4 inšpektorji. Eden od inšpektorjev opravlja tudi naloge direktorja inšpekcije. Zaradi njene majhnosti ima vsaka odsotnost inšpektorja zaradi bolniške odsotnosti ali zaradi opravljanja drugih delovnih nalog, ki niso neposredno inšpekcijske, na primer organizacijska dela, obveščanje javnosti, sodelovanje v delovnih strokovnih organih, pomemben vpliv na obseg opravljenega neposrednega inšpekcijskega dela.

5.2.1. Redni inšpekcijski nadzori

Redni inšpekcijski nadzori so se izvajali na podlagi Programa rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2015 (v nadaljevanju: letni program). Z letnim programom so bili določeni izvajalci, pri katerih je bil opravljen redni inšpekcijski nadzor, ter strokovna področja, ki so jih inšpektorji pri rednih inšpekcijskih nadzorih še posebej podrobno preučili.

Redni nadzori so bili izvedeni pri 71 izvajalcih socialnovarstvene dejavnosti.

5.2.2. Izredni inšpekcijski nadzori

V letu 2015 je socialna inšpekcija prejela 181 pobud za izredne inšpekcijske nadzore ter zaključila z obravnavo 203 pobud. Ob koncu leta je tako ostalo še 144 pobud, ki čakajo na preučitev.

Graf 24: Število prejetih, preučenih in na preučitev čakajočih pobud za inšpekcijske nadzore, 2004 – 2015

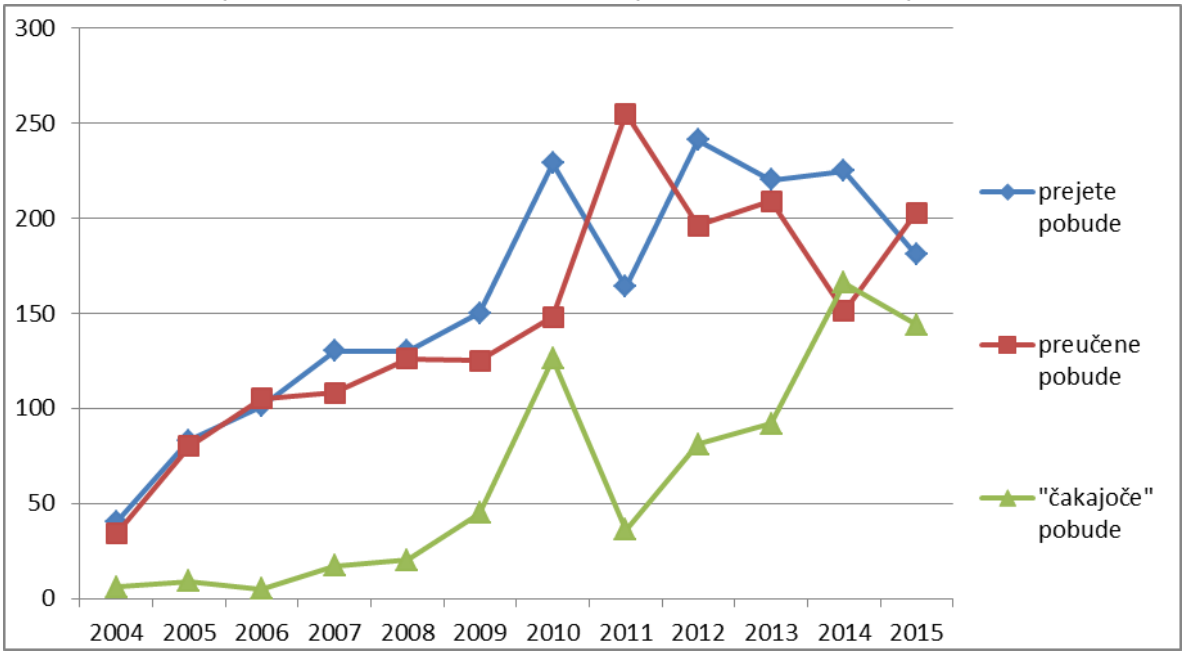

Največje število prejetih in preučenih pobud se je tudi v letu 2015 nanašalo na ravnanja centrov za socialno delo. Glede na raznolikost nalog in pooblastil ter zlasti občutljivosti teh nalog in pooblastil, je bilo to pričakovano.

Pobude so se največkrat nanašale na področja družinskih razmerij, in sicer na ukrepe centrov za socialno delo za zaščito ogroženih otrok, urejanje razmerij med starši in otroki po razvezi zakonske zveze oziroma razpadu družine, postavitev skrbnika in izvajanje skrbniških nalog ter nalog, povezanih z uveljavljanjem pravic iz javnih sredstev.

Pri pobudah za nadzor izvajalcev institucionalnega varstva so bili pogosti očitki povezani z izračunavanjem cen oskrbe. V letu 2015 je socialna inšpekcija pri uporabnikih institucionalnega varstva nadaljevala preverjanje uveljavljanja njihovih pravic v primerih, ko je njihova sposobnost odločanja o sebi postavljena pod vprašanj zaradi duševnega stanja (na primer zaradi demence).

Izmed 203 preučenih pobud so bili v 29 primerih izpolnjeni z zakonom določeni pogoji za izvedbo izrednih inšpekcijskih nadzorov. Med drugim je bila v 105 primerih opravljena strokovna ocena očitanih ravnanj izvajalca (v skladu z drugo alinejo petega odstavka 105. člena ZSV), ki je po obsegu v povprečju enaka opravljenemu inšpekcijskemu nadzoru, v 18 primerih je izvajalec na zahtevo inšpektorja v določenem roku že pred morebitnim nadzorom odpravil pomanjkljivosti, ki jih je kot sporne navajal pobudnik nadzora (v skladu s šesto alinejo petega odstavka 105. člena ZSV). V 2 primerih so bili očitki predlagateljev preverjeni v rednem inšpekcijskem nadzoru (v skladu z osmo alinejo petega odstavka 105. člena zakona), v preostalih 39 zadevah pa izredni inšpekcijski nadzor ni bil uveden, ker za to ni bilo zakonskih razlogov.

Inšpektor ne izvede nadzora, če ima pobudnik možnost uporabe drugih rednih pravnih sredstev, ki jih določajo procesni predpisi, in jih še ni uveljavljal, ali ni vložil ugovora zoper delo strokovnega delavca po 94. členu ZSV, ali če se pobuda ali del pobude nanaša na postopke ali na storitve, katerih zakonitost ali strokovno ustreznost ugotavljajo nadzorni ali inšpekcijski organi, določeni po drugih predpisih. Prav tako ne izvede nadzora, če se pobuda nanaša na zadevo, v kateri je že bil opravljen inšpekcijski nadzor ali podana strokovna ocena postopkov in ravnanj izvajalca, ali če je pobudnik že prejel pojasnila ali ugotovitve ministrstva.

Pogosto so pobude, na podlagi katerih se ni izvedel nadzor, vsebovale očitke o spornih ravnanjih izvajalcev, ki jih inšpekcija ne nadzoruje (na primer zdravstvena nega v institucionalnem varstvu) oziroma za katere ni pooblaščena odločati kot pritožbeni organ v upravnih postopkih (na primer odločanje o pritožbi zoper odločbo o denarni socialni pomoči). Številne pobude za obravnavo zadev iz stvarne pristojnosti drugostopenjskega organa je možno pojasniti s tem, da poskušajo pobudniki od inšpekcije pridobiti tako imenovano drugo mnenje, saj ne želijo sprejeti ugotovitev drugostopenjskega organa, da je odločitev na prvi stopnji pravilna; številne pobude se nanašajo tudi na nerešene zadeve na drugi stopnji.

5.2.3. Število izrečenih naročil in ukrepov

Po izvedenih inšpekcijskih dejanjih v 228 zadevah so bila v skladu s 107. členom ZSV v 43 zadevah izvajalcem naložena naročila oziroma ukrepi za odpravo pomanjkljivosti in nepravilnosti. V 18 zadevah je inšpektor na podlagi ugotovljenega dejanskega stanja, vendar brez izvedenega nadzora, zahteval takojšnjo odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti, kar mu omogoča šesta alineja petega odstavka 105. člena zakona.

V 50 od 71 rednih nadzorov je bil inšpekcijski nadzor ustavljen, saj ni bilo ugotovljenih pomanjkljivosti, napak ali nepravilnosti. Od 203 preučenih pobud za izredni nadzor pa je bilo 163 neutemeljenih – po izvedenih inšpekcijskih dejanjih niso bile ugotovljene pomanjkljivosti ali nepravilnosti.

Na podlagi izvedenih inšpekcijskih ravnanj lahko ocenimo, da se socialno-varstvena dejavnost v večjem deležu izvaja strokovno in zakonito – očitki iz 80 % preučenih pobud (163 od 203) so se izkazali za neutemeljene. Ocenjujemo, da večina neutemeljenih pobud za inšpekcijske nadzore – zlasti tistih, ki se nanašajo na delovne naloge centrov za socialno delo – izhaja iz prepričanja uporabnikov, da naj centri za socialno delo odločijo o spornih vprašanjih in ne pristanejo na omejenost svojih zakonskih pristojnosti (ter tudi etičnega in strokovnega mandata) in iz prepričanj, da so izvajalci socialnovarstvene dejavnosti v prvi vrsti namenjeni iskanju ter aktiviranju možnosti za medsebojno sodelovanje posameznikov v stiski pri reševanju skupnega problema (na primer pri večini nalog, povezanih z urejanjem razmerij med starši in otroki, ki jih določa Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih – razveza zakonske skupnosti ali razpad družinske skupnosti – je pristojnost centrov za socialno delo, da staršema pomaga pri »sporazumevanju« o medsebojni ureditvi razmerij do otrok in ne da odloči o najprimernejši ureditvi teh razmerij).

5.3. VSEBINSKO POROČILO O DELOVANJU SOCIALNE INŠPEKCIJE V LETU 2016

V nadaljevanju navajamo ključne ugotovitve socialne inšpekcije v zvezi z opravljenimi inšpekcijskimi ravnanji pri tistih vrstah izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti, za katere so najpogosteje dane pobude za nadzor.

5.3.1. Dejavnost centrov za socialno delo

Centri za socialno delo izvajajo socialnovarstvene storitve, javna pooblastila in druge naloge po ZSV na podlagi določil 55 različnih zakonov in več kot 50 pravilnikov, ki podrobneje urejajo posamezna določila zakonov.

Pobude za nadzor se v največjem deležu nanašajo na tista področja dela, na katerih se centri za socialno delo srečujejo z uporabniki z nasprotujočimi se interesi (na primer po razpadu družinske skupnosti), z uporabniki, za katere center za socialno delo izvaja posebne oblike varstva (na primer ogroženi otroci ali odrasli, ki ne zmorejo sami skrbeti za svoje pravice in koristi), ter z uporabniki, ki uveljavljajo pravice iz javnih sredstev.

5.3.1.1. Pomoč pri urejanju razmerij med starši in otroci po razpadu družinske skupnosti

Centri za socialno delo imajo po Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih med drugim tudi pooblastilo za nudenje pomoči staršema pri sporazumevanju o varstvu in vzgoji skupnih otrok, njihovem preživljanju, stikih z obema staršema in drugimi za otroka pomembnimi osebami ter o izvrševanju roditeljske pravice v zadevah, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj.

Večina pobudnikov za nadzor s tega področja očita centrom za socialno delo pristranskost ali diskriminatorno obravnavo. Tovrstni očitki so praviloma neutemeljeni, saj centri za socialno delo ne odločajo o spornih vprašanjih, pač pa spodbujajo starša k iskanju sprejemljivih rešitev.

Če starša zaradi različnih razlogov ne zmoreta oblikovati sporazuma, ki bi bil v otrokovo korist, lahko na zahtevo enega od staršev o spornem vprašanju odloči sodišče, ki si pred odločitvijo o otrokovi koristi pridobi mnenje centra za socialno delo. V veliki večini primerov sta oba starša vsak zase zmožna in pripravljena v celoti izvajati varstvo in vzgojo otrok, vendar zato ker ne živita več skupaj, to ni možno. Center za socialno delo v takih primerih pri oblikovanju mnenja o tem, kakšna ureditev razmerij med starši in otroki bi bila v največjo korist otroka, žal ne more oblikovati mnenja, ki bi bilo za oba starša zadovoljivo (prav tako tudi sodišče ne more v sporu odločiti tako, da bi bila oba starša zadovoljna).

Inšpekcija ugotavlja, da centri svoje mnenje v večini primerov oblikujejo na podlagi strokovno izvedenega sodelovanja s starši in otrokom, pri čemer pa poseben strokovni izziv predstavlja varovanje otrokove koristi v primerih, ko otrok izrazi svoje mnenje in hkrati ne želi, da se starša s tem mnenjem seznanita. Upoštevati mnenje otroka (ki pa ni in ne sme biti edini element pri oblikovanju mnenja centra za socialno delo) ter ga pri tem ne izpostavljati v konfliktih med staršema predstavlja enega najkompleksnejših strokovnih izzivov pri delu z otroki.

5.3.1.2. Ukrepi centrov za socialno delo za varstvo otrok

Center za socialno delo lahko z namenom uveljavljanja posebnega družbenega varstva otrok staršem omeji izvajanje neposredne vzgoje in varstva ter otroka med drugim odda v vzgojo in varstvo drugi osebi ali zavodu.

V tistih nadziranih zadevah, v katerih je socialna inšpekcija ugotovila pomanjkljivosti ali nepravilnosti, center za socialno delo po odvzemu otroka staršem ni bil pripravljen ali zmožen vzpostaviti sodelovanja s staršema pri odpravi razlogov, ki so vodili do odvzema.

Z otrokovega vidika pa, žal, v večini primerov starši niso bili pripravljeni ali sposobni sodelovati s centrom v smeri spreminjanja lastnih, za otroka ogrožajočih ravnanj, kar bi jim omogočilo, da bi se otrok vrnil k njim.

5.3.1.3. Obravnava nasilja v družini

Centri za socialno delo se praviloma hitro in strokovno odzivajo na informacije o nasilju v družini. Očitki zoper centre, da v konkretnih zadevah niso ničesar naredili, se praviloma izkažejo za neutemeljene. Tako povzročiteljem nasilja kot žrtvam nasilja centri za socialno delo praviloma nudijo različne oblike pomoči in sodelovanja, vendar pa vpleteni v nasilje prepogosto zavračajo tovrstne oblike pomoči.

V nekaj primerih pa se je kot problematično izkazalo sodelovanje z vpletenimi v nasilje v družini pri izvajanju drugih nalog centrov za socialno delo. V primerih nudenja pomoči pri sporazumevanju o vprašanjih, povezanih z razmerji do skupnih otrok, pri vodenju svetovalnih razgovorov pred razvezo zakonske zveze in tudi v zadevah uveljavljanja pravic iz javnih sredstev se še vedno prepogosto

zgodi, da se nasilja, ki (še) ni kvalificirano kot kaznivo dejanje, vse do pravnomočne obsodbe ne jemlje kot pomembnega in specifičnega elementa pri vzpostavljanju delovnega odnosa ter pri načrtovanju in izvajanju konkretnega projekta pomoči.

5.3.1.4. Skrbništvo

Glede skrbništva se vedno znova ponavljajo predvsem nestrinjanja z dejstvom, da morata tako skrbnik kot center za socialno delo skrbeti za koristi in pravice oseb, postavljenih pod skrbništvo, in ne za v prihodnosti pričakovane koristi njihovih bližnjih. V primerih, ko skrbnik upravlja z varovančevim premoženjem in njegovimi dohodki, je potrebna še dodatna skrbnost in pozornost, da ne pride do oškodovanja varovančevega premoženja.

5.3.1.5. Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev

Ob obravnavanju pobud za izredni inšpekcijski nadzor centrov za socialno delo v zadevah odločanja o pravicah do izredne denarne socialne pomoči (IDSP) smo naleteli na težave v zvezi z dokazovanjem namenske porabe IDSP. Na podlagi drugega odstavka 34. člena Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre) je upravičenec do IDSP dolžan prejeto pomoč porabiti za namen, za katerega mu je bila dodeljena, v roku 30 dni po prejetju pomoči oziroma do vložitve nove vloge, če je ta vložena pred potekom tega roka. Četrti odstavek istega člena pa določa, da je dokazila o porabi sredstev upravičenec dolžan predložiti pristojnemu centru za socialno delo v roku 45 dni po prejetju IDSP oziroma najkasneje ob vložitvi nove vloge za IDSP, če je novo vlogo vložil pred potekom roka iz drugega odstavka tega člena. Če upravičenec tega ne stori ali pa se iz dokazil ugotovi, da pomoč ni bila namensko porabljena v roku 30 dni, ni upravičen do nove IDSP 14 mesecev po mesecu prejema IDSP, razen v primeru vložitve nove vloge za IDSP zaradi naravne nesreče ali višje sile.

Prejemniki IDSP imajo včasih težave z dokazovanjem namenske porabe (je ne dokažejo v celoti ali pošljejo neustrezna dokazila) in centri niso dolžni ob prejetju dokazil preverjati, ali so dokazila ustrezna oziroma ali je namenska poraba v celoti dokazana. Tega po ZSVarPre niso dolžni početi, zato ob obravnavi pobud nismo ugotovili kršitev predpisov s področja socialnega varstva, vendar pa bi po našem mnenju bilo prav, da bi centri prejemnike pomoči opozorili na dolžnost predložitve dokazila o namenski porabi IDSP. ZSVarPre je glede dokazovanja namenske porabe zelo strog zato, da se resnično zagotovi namenska poraba izredne denarne socialne pomoči, ki je strogo namenska pomoč, žal pa so se te določbe v mnogih primerih izkazale kot zelo neživljenjske in materialno stisko že tako ogroženih ljudi še poglabljajo. Centri bi morda lahko kdaj te določbe nekoliko omilili in tako preprečili, da ljudje v stiski, ki zaradi nevednosti ali nespretnosti niso v celoti zadostili določbam zakona, ne bi ostali brez izredne pomoči naslednjih 14 mesecev.

5.3.1.6. Koordinatorji obravnave v skupnosti na področju duševnega zdravja

V letu 2015 je socialna inšpekcija v rednem nadzoru nadzirala tudi ravnanja koordinatorjev obravnave v skupnosti na področju duševnega zdravja. Med drugim smo ugotovili, da so koordinatorji z medsebojnim strokovnim usklajevanjem dosegli izjemno visoko stopnjo poenotenega načina izvajanja nalog po vsej Sloveniji, pri čemer so v ospredju uspeli ne samo ohraniti, pač pa celo izpostaviti proces soustvarjanja konkretnih oblik pomoči za vsakega uporabnika.

5.3.2. Dejavnost domov za starejše in drugih izvajalcev institucionalnega varstva starejših

Obsežne utemeljitve in predlogi za spremembe in dopolnitve predpisov s področja institucionalnega varstva, pomoči na domu v obliki socialne oskrbe in socialnega servisa so predstavljene na našem spletišču. V tem poročilu navajamo samo nekaj ugotovitev inšpekcije v zvezi z izvajanjem institucionalnega varstva.

Uporabniki storitve institucionalno varstvo pogosto izražajo potrebo po boljši dosegljivosti strokovnih delavcev za več individualnih pogovorov in svetovanja ter izražajo nezadovoljstvo glede kadrovskega normativa storitve. Navajajo, da bi želeli vzpostaviti komunikacijo tudi z osebjem, ki vstopa v njihove sobe (vsakdanji kratki klepeti), vendar opažajo, da je osebje pri opravljanju dela v časovni stiski, zato ne začenjajo pogovorov. Prenapetemu normativu pripisujejo tudi občasne konflikte in neželeno komunikacijo med njimi in osebjem. Podobno navajajo tudi zaposleni pri izvajalcih.

Na podlagi letnih načrtov in poročil o usposabljanju zaposlenih ugotavljamo, da izvajalci dajejo velik poudarek usposabljanju kadrov za uspešnejšo komunikacijo z uporabniki in spoštovanju etičnih načel, pridobljenih znanj in spretnosti pa osebje ne more uporabiti pri delu zaradi časovnih stisk in prenapetega kadrovskega normativa. Socialna inšpekcija redno opozarja na pomen pokrivanja obojestranske potrebe po medsebojni komunikaciji in na posledice veljavnega kadrovskega normativa, ki prinaša stalno povečan obseg dela, napete medsebojne odnose in nestalnost kadra (visok delež odsotnosti in menjavanje zaposlenih ter nezadovoljstvo uporabnikov z odnosom osebja).

Izvajalcem v nekaterih primerih ni jasna razmejitev med izvajanjem storitve institucionalno varstvo starejših v obliki individualnega paketa storitve in izvajanjem storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu. Praksa nima povratnih informacij o izvajanju šest let trajajočega pilotnega projekta storitve institucionalno varstvo v obliki individualnega paketa, ki ga financira ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, zato se ta oblika storitve v praksi ne uveljavi za ciljno skupino starejših od 65 let.

5.3.3. Pomoč na domu v obliki socialne oskrbe na domu

V izrednih nadzorih, opravljenih od leta 2011 do leta 2015, so se pri storitvi pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu pokazale podobne težave kot pri nadzoru izvajanja storitve socialni servis. Pojavljajo se izvajalci, ki ciljni skupini starejših, invalidov in bolnih oseb nudijo opravljanje vseh opravil vseh treh sklopov standarda te storitve (v reklamni ponudbi je pogosto izpisan kar standard storitve). Ponudniki take pomoči imajo registrirane gospodarske dejavnosti, ali licenco Ministrstva za zdravje za izvajanje zdravstvene nege in oskrbe, ali odločbo pristojne upravne enote za osebno dopolnilno delo z navedbo dejavnosti pomoč na domu ali gospodinjska pomoč, tržijo pa se z nazivi na primer pomoč na domu, oskrba na domu, pomoč starejšim. Nekateri imajo poleg registracije »druge socialnovarstvene dejavnosti« registrirane tudi druge dejavnosti, kot so druge storitve zdravstva, druge osebne storitve, gostinska dejavnost, druge, drugje nerazvrščene osebne storitve in podobno, s čimer si zagotovijo pravno podlago za vsa ali za večino opravil iz sklopov opravil standarda storitve pomoč na domu kot socialna oskrba na domu.

Upravičenci pa pogosto ne ločijo med izvajalci socialnovarstvene storitve in izvajalci gospodarske dejavnosti, ker v stiski iščejo predvsem takoj dostopnega izvajalca z boljšo, cenejšo in prijaznejšo ponudbo, slednja pa se po vsebini in tudi nazivih na trgu bistveno ne razlikuje. Zato je na spletišču inšpektorata pri informacijah o delu socialne inšpekcije objavljeno posebno opozorilo. Menimo pa, da samo to ni dovolj za zaščito pravic upravičencev do te storitve in da bi morala biti storitev za ciljno skupino na trgu bolj prepoznavna in bolj dostopna.

5.3.4. Socialni servis

Že v izrednih nadzorih v letih 2011 in 2012 je socialna inšpekcija ugotovila, da v praksi narašča hoteno in nehoteno oglaševanje izvajalcev s podobnimi nazivi firm in opisi dejavnosti kot so opredeljeni za storitev pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu in storitev socialni servis. Socialna inšpekcija pri opravljanju nadzornih dejanj ugotavlja, da posamezniki iščejo izvajalce pomoči ostarelim in drugim pomoči potrebnim osebam po spletnih straneh. Iskanje po ključu dejavnosti, ki jo po Standardni klasifikaciji dejavnosti registrira poslovni subjekt (šifre dejavnosti: socialnovarstvena dejavnost z nastanitvijo, socialnovarstvena dejavnost brez nastanitve, druge socialnovarstvene

dejavnosti brez nastanitve) ali po ključu podobnih besed v imenu poslovnega subjekta (pomoč, oskrba, nega, starejši) izdela ter prikaže seznam izvajalcev, med katerimi je običajno manj tistih, ki imajo ustrezne pravne podlage za izvajanje socialnovarstvenih storitev, večina je poslovnih subjektov, ki imajo med drugimi dejavnostmi registrirano še kakšno ali več dejavnosti s področja socialnega varstva, nimajo pa drugih pravnih podlag za opravljanje socialnovarstvenih storitev.

Socialna inšpekcija ugotavlja, da ima veliko poslovnih subjektov med registriranimi dejavnostmi opredeljene tudi prej navedene šifre socialnovarstvenih dejavnosti, ki so formalna podlaga za pridobitev koncesije ali dovoljenja za delo za izvajanje socialnovarstvenih storitev. Vendar registrirane šifre dejavnosti same po sebi, brez koncesije ali dovoljenja za delo, niso ustrezna pravna podlaga za dejansko izvajanje socialnovarstvenih storitev, kar je v javnosti in tudi organom, ki svetujejo in urejajo registriranje dejavnosti, premalo znano. V navedenih primerih gre za nehoteno oglaševanje dejavnosti brez ustreznih pravnih podlag, nekateri izvajalci pa hote zavajajoče oglašujejo dejavnost, javnost pa jih prepoznava kot izvajalce socialnovarstvenih dejavnosti ali izvajalce, ki te storitve opravljajo na črno.

Socialna inšpekcija občasno prejme pobude uporabnikov za nadzor nad delom takih izvajalcev, s čimer pričakujejo pobudniki, ki so upravičenci do socialnovarstvenih storitev, zaščito svojih pravic, vendar po 102. členu Zakona o socialnem varstvu nadzor nad opravljanjem dejavnosti po drugih predpisih oziroma dejavnosti, ki niso opredeljene v predpisih socialnega varstva, ni pristojnost socialne inšpekcije.

V izrednih nadzorih v obdobju od leta 2010 do leta 2014 so inšpektorji ugotovili tudi, da posamezniki, ki so upravičenci do socialnovarstvenih storitev, po lastni izbiri in želji ter po lastni odločitvi sklepajo različne pogodbe s fizičnimi osebami ali pravnimi osebami, ki obljubljajo takšno pomoč, ne da bi prej preverili poti za uveljavljanje svojih pravic do socialnovarstvenih storitev oziroma pridobili informacije o javni mreži socialnovarstvenih storitev, ob kasneje nastalih zapletih in neugodnih situacijah pa zahtevajo in pričakujejo zaščito socialne inšpekcije ter s tem namenom vršijo pritisk tudi prek medijev. Ob tem poudarjamo, da socialna inšpekcija po 102. členu Zakona o socialnem varstvu ni pristojna za nadziranje pravnih poslov odraslih oseb, ki jim ni odvzeta poslovna sposobnost. Prav tako v takšno poslovanje fizičnih oseb ne sme posegati center za socialno delo, kar se sicer pogosto izraža v medijih kot pričakovanje javnosti.

Po nacionalnem programu socialnega varstva imajo upravičenci do socialnovarstvenih storitev pravico do lastne izbire uveljavljanja svojih pravic (ali jih uveljavljajo ali pa ne) in do izbire izvajalcev pomoči (socialnovarstvene storitve niso vezane na krajevno pristojnost), prav tako lahko izbirajo med različnimi vrstami storitev, ter izbirajo izvajalca znotraj ali zunaj javne mreže storitev. Socialna inšpekcija meni, da so upravičenci do socialnovarstvenih storitev po eni strani premalo informirani o storitvah, izvajalcih in poteh uveljavljanja svojih pravic na področju socialnega varstva, po drugi strani pa so preveč zaupljivi do vsega »nedržavnega in neinstitucionalnega« in premalo ozaveščeni o možnih nevarnih posledicah sklepanja poslov z medsebojnimi pogodbami oziroma o posledicah laičnih oblik pomoči invalidnim in ostarelim osebam.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) bi z boljšim informiranjem upravičencev do dejavnosti socialnega varstva veliko prispevalo k njihovi obveščenosti. Na spletišču inšpektorata je že od leta 2010 objavljeno opozorilo socialne inšpekcije o tem: http://www.id.gov.si/si/delovna_podrocja/socialne_zadeve/. MDDSZ pa objavlja seznam vseh izvajalcev na področju socialnega varstva, tudi koncesionarjev in izvajalcev z dovoljenji za delo, in sicer na naslovu: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/izvajalci/.

5.3.5. Dejavnost posebnih socialnovarstvenih zavodov

V letu 2015 so inšpektorji v posebnih socialnovarstvenih zavodih, ki izvajajo institucionalno varstvo posebnih skupin odraslih oseb, v okviru rednih inšpekcijskih nadzorov preučili, ali vsebina storitve v delu osnovne oskrbe ustreza predpisanim standardom in normativom (zagotavljanje standarda prehrane, osebne higiene, opreme, varstva in nege), soglasje uporabnika za bivanje v varovanih oddelkih oziroma sklep sodišča in postopek izvajalca v primeru pridržanja proti volji upravičenca. Ugotovili so, da osnovno oskrbo izvajajo v skladu s predpisanim standardom in normativom, v zadnjem odstavku točke a) 8. člena Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev pa je določeno, da podrobnejše standarde za izvajanje posameznih vrst oskrbe za področji institucionalnega varstva starejših in institucionalnega varstva posebnih skupin odraslega prebivalstva določi skupnost socialnih zavodov Slovenije, skladno z javnim pooblastilom iz 68.b člena Zakona o socialnem varstvu. Za posebne socialnovarstvene zavode podrobnejši standardi še niso določeni, zato so inšpektorji preverjali le, ali izvajanje osnovne oskrbe ustreza določbam pravilnika o standardih in normativih. Zaradi boljše organizacije in poenotenja dela ter dviga kakovosti izvajanja storitev bi bilo treba določiti podrobnejše standarde, k temu je že pristopil novoustanovljeni Aktiv vodij posebnih socialnovarstvenih zavodov, ki deluje v okviru Skupnosti socialnih zavodov Slovenije.

V posebnih socialnovarstvenih zavodih bo treba izvesti prostorske spremembe, in sicer ob upoštevanju določb Pravilnika o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev (pravilnik o tehničnih zahtevah), ki v 32. členu določa, da so bivalni prostori v domovih za starejše in posebnih socialnovarstvenih zavodih oblikovani v bivalnih enotah, ki zajemajo največ 20 stanovalcev v enoposteljnih in dvoposteljnih sobah (v posebnih zavodih pa tudi v triposteljnih sobah), ki morajo biti opremljene s sanitarijami. Obstoječi objekti se morajo na podlagi 123. člena pravilnika tej zahtevi prilagoditi do leta 2021. Oblikovati bo treba bivalne enote z največ 20 stanovalci, ki bi bile (prostorsko in vsebinsko) formirane tako, da bi se čim bolj približale običajnemu življenju, kar pomeni tudi večjo aktivnost uporabnikov pri vsakodnevnih aktivnostih. Socialna inšpekcija je zato vodstvom zavodov predlagala, da čim prej začnejo z aktivnostmi za prenovo zavodov v skladu s pravilnikom o tehničnih zahtevah, ki bi poleg prostorske prenove omogočil tudi vsebinsko nadgradnjo izvajanja storitve, kar bi še izboljšalo kakovost življenja uporabnikov v zavodih.

Sprejem v varovane oddelke posebnih socialnovarstvenih zavodov poteka v skladu s predpisi, se pa posebni zavodi vse od sprejema Zakona o duševnem zdravju (ZDZdr) soočajo s težavami glede nameščanja uporabnikov v varovane oddelke na podlagi sklepov sodišč. Na varovane oddelke namreč prihajajo forenzični bolniki, ki zaradi nevarnosti ponovitve kaznivih dejanj po odpustu iz forenzične enote potrebujejo dolgotrajno specializirano in varovano obravnavo. Za te uporabnike namestitev v varovane oddelke posebnih socialnovarstvenih zavodov ni primerna rešitev, vendar trenutno v Sloveniji zanje ni primernejše namestitve. Poleg tega imajo posebni zavodi v varovanih oddelkih premalo kapacitet glede na število sklepov o namestitvi po 74. členu ZDZdr in morajo uporabnike nameščati v varovane oddelke, kjer ni več prostih mest, kar povzroča prenatrpanost varovanih oddelkov in otežuje pogoje za kakovostno strokovno delo s temi uporabniki.

V pravilniku o standardih in normativih so kot upravičenci do storitve institucionalnega varstva v posebnih socialnovarstvenih zavodih v 7. točki navedene tudi odrasle osebe z napredovalo kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja. Ta določba je bila v pravilnik dodana v letu 2011. Posebni socialnovarstveni zavodi tako prejemajo prošnje oseb z napredovalo kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja, vendar jih ne morejo sprejeti, ker ne morejo oblikovati cene storitve, zato bi bilo treba to nemudoma urediti in upravičencem do storitve omogočiti dostop do nje.

5.3.6. Dejavnost varstveno-delovnih centrov

V varstveno-delovnih centrih so bili izvedeni redni inšpekcijski nadzori izvajanja storitve institucionalno varstvo v enotah za bivanje odraslih invalidnih oseb, ki so vključene v programe varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji. V nadzorih smo preučili sistem razpršenosti socialnih mrež uporabnikov v programu in v širšem okolju, možnost za uresničevanje pravic uporabnikov do individualizirane obravnave, proste izbire aktivnosti, upoštevanja osebnosti uporabnika in zasebnosti, ter ali vsebine vodenja omogočajo čim večjo stopno samostojnosti. Večjih nepravilnosti nismo ugotovili.

Poleg tega so bili v varstveno-delovnih centrih izvedeni redni inšpekcijski nadzori storitve vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji, preučili pa smo postopek vključitve in sprejema novih uporabnikov, zagotavljanje standarda prehrane, osebne higiene, opreme, varstva in nege ter načine motivacije za delo in sistem nagrajevanja pri delu. Socialna inšpekcija večjih napak ni ugotovila, v dveh primerih so bile ugotovljene pomanjkljivosti v postopkih obravnave vlog za vključitev in manjše pomanjkljivosti v zvezi s kriteriji za določanje višine nagrad uporabnikom.

Varstveno-delovni centri pa se soočajo z veliko stisko oseb (in njihovih družin), ki se zaradi polnih kapacitet ne morejo vključiti v storitev vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji. Čakalne vrste so dolge, saj v preteklih letih ni bilo širitev števila mest. V letu 2015 je pristojno ministrstvo sicer nekoliko povečalo število mest, ki so na voljo v javnih zavodih, ni pa bilo in tudi ni načrtovano povečanje števila koncesijskih mest. To uporabnikom onemogoča možnost izbire izvajalca, poleg tega pa so za nekatere uporabnike (s pridobljeno možgansko poškodbo, s cerebralno paralizo) ravno tisti izvajalci, ki storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji opravljajo na podlagi koncesijske pogodbe, najbolj primerni za strokovno obravnavo njihovih specifičnih potreb.

6. PREDLOGI PO 7. ČLENU ZAKONA O INŠPEKCIJI DELA

V skladu z določbo 7. člena Zakona o inšpekciji dela so ena od obveznih sestavnih poročila o delu inšpektorata za delo tudi predlogi, s katerimi inšpektorat za delo poskuša predlagati čim bolj konstruktivne rešitve za reševanje vprašanj s področja 5. in 6. točke prvega odstavka 7. člena Zakona o inšpekciji dela, ki se nanašata na podatke:

- o vloženih prijavah, ugotovljenih kršitvah in vloženih ovadbah za kazniva dejanja, o izrečenih ukrepih ter o uresničevanju izrečenih ukrepov po dejavnostih,
- o nezgodah pri delu s smrtnim izidom, kolektivnih nezgodah, nezgodah pri delu, zaradi katerih je delavec nezmožen za delo več kot tri delovne dni, ter o ugotovljenih poklicnih boleznih po dejavnostih.

6.1. PREDLOGI S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

- **Pravilnik o prijavah na področju varnosti in zdravja pri delu:**
  Za delo inšpektorata v letu 2016 je zelo pomembno, da se začne pravilnik čim prej izvajati tudi v praksi. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) je izvajanje pravilnika, ki je bil 24. 6. 2013 že objavljen v Uradnem listu RS, ustavilo, saj Ministrstvo za zdravje (IVZ in ZZZS) ni izdelalo ustreznih pravnih podlag za prejemanje podatkov o poškodbah pri delu. Delodajalci morajo tako kljub delujoči spletni aplikaciji prijavljati nezgode v pisni obliki in optično odčitane prijave pošiljati po e-pošti oziroma po faksu, kar po zanesljivosti, ustreznosti in stroških ni primerljivo spletni aplikaciji. IRSD ima zato kot nosilec evidence velike stroške za zagotavljanje ročnega prepisovanja podatkov iz prijav v spletno evidenco (približno 10.000 vnosov letno), kar je dražje, hkrati pa je verjetnost napak neprimerno večja kot pri neposrednem spletnem vnosu. **IRSD se je glede navedenega obrnil tudi na Ministrstvo za javno upravo.**

- **Pravilnik o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih:**
  - inšpektorji in strokovni delavci ugotavljajo, da je znanje koordinatorjev pomanjkljivo;
  - programi obdobnih usposabljanj koordinatorjev, ki so prijavljeni inšpektoratu, niso dovolj kakovostni in raznoliki, zato za usposabljanje ni pravega zanimanja;
  - s pravilnikom predpisan program obdobnega usposabljanja ni aktualen, zato ga je treba posodobiti in razširiti, tako da bo zanimiv za koordinatorje;
  - v pravilniku je opredeljena tudi vsebina obdobnega preizkusa znanja in se nanaša samo na poznavanje veljavne zakonodaje s poudarkom na novostih, kar ni več aktualno in smiselno za učinkovito delo koordinatorjev, zato je treba tudi to vsebino posodobiti.

- **Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme:**
  - pravilnik je treba nujno dopolniti s posameznimi določili glede varnosti delovne opreme, ki je bila opredeljena v pravilnikih, ki so z uveljavitvijo ZVZD-1 prenehali veljati (motorna vozila, viličarji, lesno-obdelovalni stroji, livarska in grafična industrija);
  - dopolniti je treba določila glede izpolnjevanja pogojev (usposobljenost za varno delo, NPK) za uporabo delovne opreme z lastnim pogonom (dvigala, viličarji, težka gradbena mehanizacija,…).

- **Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih:**
  - pravilnik je treba dopolniti s posameznimi določili glede varnosti delovnih mest, kar je bilo opredeljeno v pravilnikih, ki so z uveljavitvijo ZVZD-1 prenehali veljati (kemično-tehnološki procesi, steklarne, kmetijsko delo);

- spremeniti in dopolniti ga je treba predvsem v zvezi z zahtevami, ki inšpektorjem pri nadzoru povzročajo največ težav, in sicer zlasti glede:
  - zagotavljanja osvetljenosti delovnih mest praviloma z naravno svetlobo in zagotavljanje vidnega stika z okolico, saj zgradbe tej zahtevi niso prilagojene;
  - opredelitve najvišje dovoljene temperature v delovnih prostorih (+28 stopinj C), kar je v praksi težko zagotavljati;
  - dovolitve nižje svetle višine od predpisane s strani pristojnega organa, kar predstavlja poseganje v gradbeno zakonodajo.

- **Pravilnik o opravljanju strokovnega izpita iz varnosti in zdravja pri delu v povezavi s Pravilnikom o pogojih, ki jih mora izpolnjevati strokovni delavec za varnost pri delu:**
  - nujno je treba spremeniti vsebino izdanih potrdil o opravljenem strokovnem izpitu (splošni del strokovnega izpita, strokovni izpit), tako da bo iz njega razvidna pridobljena izobrazba strokovnega delavca, kar je bistvenega pomena za določitev, pri katerih delodajalcih glede na tveganje in število zaposlenih lahko opravlja strokovne naloge;
  - doreči je treba možnost opravljanja strokovnega izpita v primeru družboslovne izobrazbe.

Drugi predlogi:
- uskladiti Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev s spremembo določb Zakona o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1), ki določa izvajanje zdravstvenih pregledov delavcev, ki ustrezajo tveganjem za varnost in zdravje pri delu; trenutno se zdravstveni pregledi še vedno izvajajo enako kot pred spremembo ZVZD in še vedno ne vključujejo samo dejanskih tveganj na delovnih mestih;
- urediti področje usposabljanja za nudenje prve pomoči, saj zdajšnja ureditev (izvajanje je omogočeno le Rdečemu križu Slovenije) zaradi premajhnega števila oseb, ki usposabljajo, povzroča precej težav inšpektorjem pri izvajanju inšpekcijskih postopkov;
- zahteva iz tretjega odstavka 61. člena ZVZD-1, po kateri mora delodajalec v primeru prenehanja predati dokumentacijo, opredeljeno v prvem odstavku 61. člena ZVZD-1, Inšpektoratu RS za delo, je nesmiselna in za inšpektorat neizvedljiva, saj za to nimamo ne potrebnih kadrov ne prostorov, zato predlagamo njeno črtanje ali spremembo ureditve.

6.2. PREDLOGI S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ

Poleg poostrenega nadzora v izpostavljenih dejavnostih na podlagi števila ugotovljenih kršitev na področju delovnih razmerij dajemo naslednje predloge:

- **Zakon o delovnih razmerjih:**
  - natančneje opredeliti elemente delovnega razmerja z namenom lažjega ugotavljanja sklepanja pogodb civilnega prava v nasprotju s predpisi,
  - razloge za izredno odpoved delavca (prva alineja prvega ostavka 111. člena ZDR-1) dopolniti tudi z razlogom opustitve izplačila še drugih nadomestil (na primer nadomestila v času začasne nezmožnosti delavca za delo), ne zgolj nadomestila zaradi odsotnosti delavca iz razlogov na strani delodajalca,
  - opredeliti tudi časovne omejitve dela pri institutu pogodbe o zaposlitvi s krajšim delovnim časom (v primerih, ko ne gre za varovane kategorije delavcev), na primer v primeru zaposlitve za 20 ur tedensko ni časovne omejitve dela preko dogovorjenega časa, zaradi česar prihaja do zlorab,
  - kot nadurno delo jasneje opredeliti tudi delo, opravljeno preko dogovorjenega (krajšega) delovnega časa, in ne samo kot delo preko polnega delovnega časa – s tem v zvezi bi bilo treba prav tako opredeliti dodatek za delo, opravljeno prek dogovorjenega (krajšega) delovnega časa,

- dolžino poskusnega dela vezati na zahtevnost dela oziroma razvrstitev v tarifni razred,
- vgraditi dodatne varovalke pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi delavcu zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, saj ugotavljamo, da institut poskusnega dela delodajalci zlorabljajo, da se izognejo plačilu odpravnine ob odpovedi,
- natančneje določiti minimalne standarde oziroma »ustrezne ukrepe«, ki jih mora delodajalec sprejeti za zaščito delavcev pred nadlegovanjem oziroma trpinčenjem na delovnem mestu,
- nekatere kršitve dodatno opredeliti kot prekrške (na primer kršitve glede povračila stroškov v zvezi z delom, kršitve v zvezi z neustreznim plačilom za delo v tujini, kršitve v zvezi z neupoštevanjem kriterijev za odmero letnega dopusta).

- **Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti:**
  - delodajalcem določiti obveznost, da na sedežu hranijo vso delovnopravno dokumentacijo,
  - določiti, da se v evidenco o izrabi delovnega časa dnevno vpisuje tudi čas prihoda posameznega delavca na delo in odhoda z dela, saj je drugače oteženo oziroma onemogočeno ugotavljanje zagotavljanja ustreznih počitkov delavcem, posledično pa to vpliva na pravice delavcev,
  - določiti sankcijo za odgovorno osebo v primeru opustitve vodenja, hrambe ali posodabljanja evidenc iz 12. člena zakona.

- **Zakon o matični evidenci uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja:**
  - delodajalcu določiti obveznost, da mora ob odjavi delavca iz socialnih zavarovanj predložiti ustrezna dokazila o prenehanju pogodbe o zaposlitvi (na primer odpoved pogodbe o zaposlitvi), skupaj s podpisano izjavo delavca, da je seznanjen s tem,
  - prepovedati oziroma onemogočiti odjavo delavcev iz socialnih zavarovanj za nazaj.

Drugi predlogi:
- določiti enako obdavčitev za vse oblike dela, saj bi se tako izognili številnim kršitvam in zlorabam zakonodaje,
- v čim krajšem času sprejeti zakon, ki bo urejal občasno in začasno delo študentov,
- poenostaviti hitri postopek o prekršku,
- omejiti število podizvajalcev na gradbiščih, kar bi zagotavljalo preglednost števila delavcev na gradbiščih, oziroma prenesti več odgovornosti na glavnega izvajalca,
- pri izbiri glavnega izvajalca za projekte, ki se pretežno financirajo iz javnih sredstev, določiti med pogoji za izvedbo, da mora biti glavni izvajalec sposoben z lastnimi delavci zagotoviti izvedbo vsaj 50 % del; s tem bi se izognili situacijam, pri katerih na gradbišču naletimo le na enega delavca glavnega izvajalca, vsi drugi pa so podizvajalci,
- dosledno preverjati izpolnjevanje pogojev delodajalca za pridobitev obrazcev A1 za napotene delavce,
- v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju določiti obveznost za prijavo poškodbe pri delu in poklicne bolezni pred nastopom dela,
- v Zakonu o zdravniški službi natančneje opredeliti pristojnosti nadzornih organov, predvsem v zvezi z licencami,
- zagotoviti neposreden dostop inšpektorata za delo do podatkov iz nekaterih uradnih evidenc drugih nadzornih organov, ki jih potrebujemo pri svojem delu (na tem segmentu se zadeve že odvijajo v pozitivno smer, saj smo že pridobili dostop do nekaterih evidenc, ne pa še do vseh, ki jih potrebujemo),
- urediti sankcioniranje primerov posredovanja dela delavcev, ki niso zaposleni pri delodajalcu (ampak pri njem opravljajo delo na podlagi pogodb civilnega oziroma avtorskega prava), uporabniku, saj ugotavljamo, da so pravne osebe ustanovljene zgolj zato, da izplačujejo plače, kar samo navidezno pomeni, da ni vseh elementov delovnega razmerja,
- jasneje opredeliti pristojnosti za nadzor nad izvajanjem Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, saj IRSD ni ustrezen organ za nadzor.

6.3. PREDLOGI S PODROČJA SOCIALNIH ZADEV

- **Zakon o duševnem zdravju:**
  - predlagamo odpravo nekaterih obveznih dejanj koordinatorjev za obravnavo v skupnosti ter centrov za socialno delo, ki predstavljajo nepotrebno motnjo v razvoju delovnega odnosa sodelovanja med koordinatorjem in posameznikov, ki se ali je že vključen v obravnavo v skupnosti;

Drugi predlogi:

- pri zakonodaji za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev predlagamo spremembe v smeri bolj življenjskega dokazovanja namenske porabe sredstev, dodeljenih v obliki izredne denarne socialne pomoči.

UPORABLJENI PRAVNI VIRI

- Zakon o inšpekciji dela
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru
- Zakon o splošnem upravnem postopku
- Zakon o prekrških
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu
- Zakon o delovnih razmerjih
- Kazenski zakonik
- Zakon o dedovanju
- Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih
- Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb
- Zakon o državni upravi
- Zakon o državljanstvu Republike Slovenije
- Zakon o duševnem zdravju
- Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih
- Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti
- Zakon o evropskih svetih delavcev
- Zakon o gospodarskih družbah
- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti
- Zakon o izvršbi in zavarovanju
- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
- Zakon o Javnem jamstvenem, preživninskem in invalidskem skladu Republike Slovenije
- Zakon o javni rabi slovenščine
- Zakon o javnih uslužbencih
- Zakon o kazenskem postopku
- Zakon o kemikalijah
- Zakon o kolektivnih pogodbah
- Zakon o matičnem registru
- Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja
- Zakon o minimalni plači
- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah
- Zakon o nepravdnem postopku
- Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja
- Zakon o omejevanju porabe alkohola
- Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja
- Zakon o osebnem imenu
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
- Zakon o policiji
- Zakon o postopku priznavanja kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije za opravljanje reguliranih poklicev oziroma reguliranih poklicnih dejavnosti v Republiki Sloveniji
- Zakon o postopku za uveljavljanje socialno varstvenih pravic
- Zakon o potnih listinah
- Zakon o pravdnem postopku
- Zakon o premostitvenem zavarovanju poklicnih in vrhunskih športnikov
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini
- Zakon o prijavi prebivališča
- Zakon o prostovoljstvu
- Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Makedonije o meddržavnih posvojitvah
- Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti
- Zakon o socialnem varstvu
- Zakon o socialno varstvenih prejemkih
- Zakon o socialnem podjetništvu

- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske delniške družbe
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske zadruge
- Zakon o sodnih taksah
- Zakon o upravnih taksah
- Zakon o soodločanju delavcev pri čezmejnih združitvah kapitalskih družb
- Zakon o splošni varnosti proizvodov
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
- Zakon o stavki
- Zakon o štipendiranju
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti
- Zakon o tujcih
- Zakon o urejanju trga dela
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo
- Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja
- Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji
- Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami
- Zakon o Ustavnem sodišču
- Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev
- Zakon o uveljavitvi prehodnega obdobja za zaposlovanje in delo državljanov Republike Hrvaške v Republiki Sloveniji po vstopu Republike Hrvaške v Evropsko unijo
- Zakon o visokem šolstvu
- Zakon o vrtcih
- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti
- Zakon o zdravniški službi
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
- Zakon o azilu
- Stanovanjski zakon
- Obrtni zakon
- Obligacijski zakonik
- Zakon o varstvu pred utopitvami
- Zakon o prepovedi proizvodnje in prometa z azbestnimi izdelki ter o zagotovitvi sredstev za prestrukturiranje azbestne proizvodnje v neazbestno
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah
- Zakon o izumih iz delovnega razmerja
- Zakon o višini povračil stroškov v zvezi z delom in nekaterih drugih prejemkov
- Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojnoizobraževalnih zavodih
- Zakon o dostopu do informacij javnega značaja
- Temeljni zakon o posvojitvi *(za posvojitve, sklenjene po dotedanjih predpisih)*
- Evropska konvencije o uresničevanju otrokovih pravic
- Konvencija ZN o otrokovih pravicah
- Konvencija o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah
- Konvencija o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok
- Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu
- Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020
- Uredba o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih ter merilih in postopku za uveljavljanje subvencioniranih najemnin
- Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
- Uredba o upravnem poslovanju
- Uredba o standardni klasifikaciji dejavnosti
- Uredba o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi
- Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev
- Uredba o določitvi obrtnih dejavnosti in mojstrskih nazivov ter obrti podobnih dejavnosti
- Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov
- Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti umetnim optičnim sevanjem

- Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi poškodb z ostrimi pripomočki
- Uredba o prepovedih in omejitvah pri proizvodnji, dajanju v promet in uporabi azbesta in azbestnih izdelkov
- Uredba o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest
- Uredba o posebnih zahtevah za objekte, v katerih so eksplozivi ali pirotehnični izdelki
- Uredba o ukrepih pri uničevanju eksplozivov in pirotehničnih izdelkov
- Uredba 561/2006/ES
- Uredba 3821/85/EGS ali AETR
- Pravilnik o obdelavi in posredovanju podatkov o tujcih, ki se zaposlijo ali delajo v Republiki Sloveniji
- Navodilo za opravljanje kratkotrajnega dela
- Odredba o enostavnih tlačnih posodah
- Praktične smernice za delo z nevarnimi kemičnimi snovmi
- Praktične smernice za oceno tveganja pri delu z nevarnimi kemičnimi snovmi
- Praktične smernice za izvajanje zdravstvenega nadzora in biološkega monitoringa za svinec
- Praktične smernice za varovanje delavcev pred hrupom na glasbenem in razvedrilnem področju
- Navodilo za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev
- Pravilnik o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopku priglasitve teh del
- Pravilnik o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem
- Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev
- Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva
- Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev
- Pravilnik o pogojih in postopku za uveljavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika
- Pravilnik o koncesijah na področju socialnega varstva
- Pravilnik o opravljanju socialno varstvenih storitev na podlagi dovoljenja za delo in vpisa v register
- Pravilnik o reševanju ugovorov zoper opravljene socialno varstvene storitve zasebnikov
- Pravilnik o načrtovanju, spremljanju in izvajanju supervizije strokovnega dela na področju socialnega varstva
- Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev
- Pravilnik o načrtovanju in organiziranju stalnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja
- Pravilnik o načinu in pogojih dostopa do podatkov iz Centralne zbirke podatkov o pravicah iz javnih sredstev
- Pravilnik o načinu ugotavljanja premoženja in njegove vrednosti pri dodeljevanju pravic iz javnih sredstev ter o razlogih za zmanjševanje v postopku dodelitve denarne socialne pomoči
- Pravilnik o načinu upoštevanja dohodkov pri ugotavljanju upravičenosti do otroškega dodatka, državne štipendije, znižanega plačila vrtca, subvencije malice za učence in dijake, subvencije kosila za učence, subvencije prevozov za dijake in študente, oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev in prispevka k plačilu družinskega pomočnika
- Pravilnik o podrobnejši opredelitvi podatkov o obdavčljivih dohodkih, ki niso oproščeni plačila dohodnine
- Pravilnik o določanju cen subvencioniranega prevoza
- Pravilnik o načinu in vsebini obravnave v skupnosti ter vsebini, pogojih in načinu opravljanja izpita za koordinatorja obravnave v skupnosti
- Pravilnik o kadrovskih, tehničnih in prostorskih pogojih za izvajanje nalog na področju duševnega zdravja za izvajalce institucionalnega varstva ter centre za socialno delo ter o postopku njihove verifikacije
- Pravilnik o postopku in vsebini izvajanja svetovalnega razgovora
- Pravilnik o postopku za popis in ocenitev premoženja oseb pod skrbništvom in pripravi skrbniških poročil
- Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini
- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov
- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo
- Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo
- Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti
- Pravilnik o prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi
- Pravilnik o kazenski evidenci
- Pravilnik o poravnavanju v kazenskih zadevah
- Pravilnik o izvrševanju kazni zapora

- Pravilnik o izvrševanju vzgojnih ukrepov
- Pravilnik o izvrševanju varstvenega nadzorstva
- Pravilnik o izvrševanju dela v splošno korist
- Pravilnik o izvrševanju zakona o potnih listinah
  Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme
- Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu
- Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu s slikovnim zaslonom
- Pravilnik o varnostnih znakih
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu
- Pravilnik o protieksplozijski zaščiti
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ter doječih delavk
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu
- Pravilnik o ravnanju z odpadki, ki vsebujejo azbest
- Pravilnik o določitvi poklicnih bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu
- Praktične smernice za merilne metode za določanje koncentracij nevarnih kemičnih snovi v zraku na delovnem mestu
- Pravilnik o varnosti strojev
- Pravilnik o varnosti dvigal
- Pravilnik o osebni varovalni opremi
- Pravilnik o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej
- Pravilnik o elektromagnetni združljivosti
- Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev
- Pravilnik o seznamu poklicnih bolezni
- Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu
- Pravilnik o dovoljenjih za opravljanje strokovnih nalog na področju varnosti pri delu
- Pravilnik o stalnem strokovnem izpopolnjevanju in usposabljanju na področju varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati strokovni delavec za varnost pri delu
- Pravilnik o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
- Pravilnik o opravljanju strokovnega izpita iz varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka
- Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah
- Pravilnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele
- Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za upravljanje energetskih naprav
- Navodilo o načinu prijavljanja in raziskovanja nesreč pri delu
- Pravilnik o evidencah in prijavah s področja varstva pri delu
- Pravilnik o prijavah na področju varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o pregledovanju in preskušanju opreme pod tlakom
- Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
- Pravilnik o izvajanju ognjemetov
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu na ribiških ladjah
- Pravilnik o minimalnih zahtevah pri zagotavljanju medicinske oskrbe posadke na ladjah
- Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kadilnica
- Pravilnik za izvajanje ognjemetov
- Pravilnik o strokovni usposobljenosti za delo z eksplozivi ali pirotehničnimi izdelki
- Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
- Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z dvigali
- Tehnična smernica TSG-N-002:2009: Nizkonapetostne električne inštalacije

- Tehnična smernica TSG-N-003:2009: Zaščita pred delovanjem strele
- Pravilnik o načinu dela Komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi
- Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje
- Pravilnik o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o sestavi komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter o načinu in postopku za pridobitev in izgubo licence
- Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju članov komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o vodenju registra izvajalcev postopkov za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o sprejemu katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o obliki in vsebini vpisnikov in pomožnih knjig pri prekrškovnih organih
- Pravilnik o stroških postopka o prekršku
- Pravilnik o izvajanju dopusta za nego in varstvo otroka
- Pravilnik o prijavi in odjavi iz evidenc, zaposlitvenem načrtu, pravicah in obveznostih pri iskanju zaposlitve ter nadzoru nad osebami, prijavljenimi v evidencah
- Pravilnik o prijavi in objavi prostega delovnega mesta ali vrste dela, postopku posredovanja zaposlitve ter vsebini in načinu sporočanja podatkov Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje
- Pravilnik o načinu sporočanja podatkov o prostem delovnem mestu ali vrsti dela Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, javni objavi ter postopku posredovanja zaposlitve
- Pravilnik o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja
- Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku in načinu sodelovanja delodajalca z Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje
- Pravilnik za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku
- Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje
- Pravilnik o odpisu in delnem odpisu dolga, odlogu plačila ter obročnem plačilu pri financiranju ukrepov trga dela in izvajalcev
- Pravilnik o postopku vključevanja delavca v ukrepe na trgu dela med odpovednim rokom
- Navodilo za obračun in plačilo dajatve od začasnega ali občasnega dela
- Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji
- Pravilnik o vlogah in dokazilih v zvezi z zaposlovanjem in delom tujcev ter o zaposlitvah tujcev, ki niso vezane na trg dela
- Pravilnik o kriterijih za usposabljanje v gospodarski družbi

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 1a

ŠIFRA	DEJAVNOST	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	ŠTEVILO PREGLEDOV			RAZISKAVE NEZGOD				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU									
			REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	SMRTNA NEZGODA	TEŽJA NEZGODA	LAŽJA NEZGODE	KOLEKTIVNE NEZGODE	ODLOČBE	OVADBE / NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	ZAGOTAVLJANJE VARNSOTI IN ZDRAVJA PRI DELU	IZJAVA O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA	OBVEZNOSTI DELODAJALCA	PRVA POMOČ	VARSTVO PRED POŽAROM	NEVARNOST ZA NASILJE TRETJIH OSEB	PSIHOSOCIALNA TVEGANJA	PREDHODNO VARSTVO	UPORABA NEVARNIH SNOVI	NEPOSREDNA IN NEIZOGIBNA NEVARNOST
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	6	0	1	10	0	0	0	0	6	0	0	0	1	0	9	2	0	0	0	0	2	0	0
A02	Gozdarstvo	25	4	3	21	0	0	0	0	7	0	1	3	0	0	4	2	1	0	0	0	2	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	4	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	8	2	4	6	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	127	28	47	127	0	1	1	0	92	0	10	3	11	9	111	85	8	2	10	11	6	0	1
C11	Proizvodnja pijač	7	2	2	8	0	0	0	0	6	0	1	0	0	0	31	6	2	1	0	1	1	0	1
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	15	4	6	10	0	0	0	0	12	0	1	0	1	2	42	14	3	0	2	1	0	1	0
C14	Proizvodnja oblačil	22	3	5	22	0	0	0	0	16	0	0	2	1	1	10	15	1	1	1	2	2	1	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	11	3	1	7	0	0	1	0	8	0	0	0	0	0	2	6	0	0	2	1	0	1	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	84	21	16	72	0	4	0	0	45	0	3	2	0	0	43	42	0	1	6	5	2	2	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	16	1	3	17	0	0	1	0	8	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	24	11	7	13	0	0	0	0	14	0	2	0	0	0	27	19	1	0	4	4	4	1	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	1	0	0	3	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	34	3	20	18	0	2	1	0	23	0	1	1	0	10	26	5	0	0	1	1	0	8	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	7	0	2	5	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	82	13	31	61	0	1	0	0	64	1	5	1	2	12	69	64	5	0	7	6	9	6	0
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	48	12	6	46	0	1	1	0	42	0	2	0	0	2	35	26	1	0	0	1	5	0	0
C24	Proizvodnja kovin	39	2	13	24	0	2	0	0	15	0	3	3	0	9	11	11	0	0	0	0	6	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	352	74	66	279	3	8	0	0	192	0	10	1	10	11	193	165	8	2	12	19	37	7	2
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	14	3	5	10	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	12	7	2	0	0	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	26	4	17	20	0	0	0	0	14	0	0	0	0	5	18	7	0	0	0	1	2	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	73	14	23	54	0	2	0	0	38	1	3	0	0	0	46	21	2	0	0	2	4	1	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	27	6	5	26	0	1	0	0	13	0	1	0	0	3	22	13	1	1	0	2	0	1	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	8	1	2	6	0	0	0	0	9	0	0	1	0	0	7	7	0	0	0	0	0	2	0
C31	Proizvodnja pohištva	100	35	20	67	0	0	0	0	52	0	0	0	1	5	63	30	0	0	4	3	11	9	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	12	4	3	12	0	0	0	0	13	0	0	2	0	0	20	9	2	0	2	3	0	1	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	73	14	10	60	0	3	1	0	41	0	5	2	7	0	44	26	4	0	4	4	5	1	0
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	28	6	5	18	0	1	0	0	10	0	0	1	0	1	17	8	0	0	2	2	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	40	2	3	42	0	0	0	0	19	0	0	0	2	0	13	8	0	0	0	3	2	3	0
E37	Ravnanje z odplakami	6	2	0	6	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	7	2	0	0	2	1	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	36	5	2	33	0	1	0	0	19	0	2	0	3	1	6	13	1	0	0	1	2	1	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	555	31	51	622	1	4	3	0	317	1	17	5	32	3	144	123	5	0	5	5	1	0	0
F42	Gradnja inženirskih objektov	185	14	16	191	0	1	1	0	97	0	4	2	8	2	22	20	1	0	0	4	0	1	0
F43	Specializirana gradbena dela	903	107	116	955	3	6	4	1	638	1	47	24	62	5	424	236	15	0	26	22	14	10	0
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	128	60	27	71	0	0	0	0	81	0	3	0	2	0	97	62	7	0	11	7	31	26	1
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	279	81	71	240	0	2	0	0	170	0	7	3	13	5	294	112	8	2	14	21	6	4	0
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	250	57	49	236	0	2	1	0	150	0	6	5	2	11	178	84	11	2	28	15	6	3	0
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	172	30	34	160	0	1	1	0	105	0	9	6	11	3	132	55	4	2	11	18	4	4	0
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 2a

			ŠTEVILO PREGLEDOV			RAZISKAVE NEZGOD				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU									
ŠIFRA	DEJAVNOST	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	SMRTNA NEZGODA	TEŽJA NEZGODA	LAŽJA NEZGODE	KOLEKTIVNE NEZGODE	ODLOČBE	OVADBE / NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	ZAGOTAVLJANJE VARNSOTI IN ZDRAVJA PRI DELU	IZJAVA O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA	OBVEZNOSTI DELODAJALCA	PRVA POMOČ	VARSTVO PRED POŽAROM	NEVARNOST ZA NASILJE TRETJIH OSEB	PSIHOSOCIALNA TVEGANJA	PREDHODNO VARSTVO	UPORABA NEVARNIH SNOVI	NEPOSREDNA IN NEIZOGIBNA NEVARNOST
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
H51	Zračni promet	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	47	5	6	53	0	2	1	0	18	0	4	0	0	2	10	10	4	0	4	2	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	13	0	0	16	0	0	0	0	7	0	0	0	0	4	2	5	0	0	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	44	11	6	37	0	0	0	0	30	0	2	1	0	1	33	22	1	0	10	7	0	0	0
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	393	126	122	302	0	1	1	0	290	1	28	7	19	6	563	276	15	8	91	61	7	2	0
J58	Založništvo	9	1	0	8	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	9	1	1	7	0	0	0	0	73	0	0	0	1	0	6	5	0	0	2	1	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	9	1	0	8	0	0	0	0	9	0	0	0	0	2	5	2	0	0	0	1	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	9	3	3	10	0	0	0	0	8	0	0	0	0	1	3	6	2	1	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	31	5	5	31	0	0	0	0	16	0	1	0	1	0	37	4	0	0	4	3	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	7	1	0	6	0	0	0	0	4	0	0	0	0	1	1	1	0	0	2	2	0	0	1
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	15	0	1	15	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	8	3	0	8	0	0	0	0	4	0	2	0	0	1	3	6	0	0	1	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	57	7	6	54	0	1	0	0	20	0	5	1	2	1	56	7	1	0	4	3	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	55	15	12	50	0	0	0	0	41	0	0	0	2	0	88	14	1	1	3	8	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	102	8	11	99	0	0	0	0	32	1	1	4	7	0	35	14	0	1	2	1	0	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	214	15	13	209	1	1	0	0	83	1	3	12	2	3	48	28	2	1	7	5	3	1	2
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	22	3	3	19	0	1	0	0	9	0	2	2	0	0	17	5	0	0	0	1	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	13	1	3	12	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0	17	3	0	1	0	0	0	1	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	18	1	3	19	0	0	0	0	7	0	0	0	0	1	28	7	0	0	0	1	0	1	0
M75	Veterinarstvo	5	0	0	7	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	10	0	0	0	1	1	0	0	1
N77	Dajanje v najem in zakup	11	2	0	13	0	0	0	0	9	0	0	0	2	0	11	5	0	0	1	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	43	4	1	45	1	1	0	0	17	1	0	2	2	1	9	12	2	1	0	1	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	10	3	2	11	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	3	3	0	0	0	2	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	15	1	4	19	0	0	0	0	8	0	0	0	0	4	6	0	0	0	0	0	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	44	4	9	45	0	1	0	0	23	1	2	0	1	1	29	8	2	0	4	1	3	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	12	4	2	10	0	0	0	0	8	0	0	1	0	0	15	10	0	0	1	1	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	162	3	6	169	0	1	0	0	33	0	0	0	0	1	10	4	0	0	2	1	1	0	0
P85	Izobraževanje	112	40	5	78	0	2	0	0	43	0	2	2	0	0	29	20	0	0	0	2	4	2	0
Q86	Zdravstvo	43	6	3	38	0	0	0	0	19	1	1	0	0	0	10	8	0	0	2	0	0	1	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	49	26	1	25	0	0	0	0	22	0	1	1	0	0	7	5	1	0	0	3	2	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	9	0		10	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	8	2	0	0	0	1	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	31	2	2	34	0	0	0	0	14	0	0	0	1	2	17	9	1	0	0	1	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	8	3	0	6	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	4	5	1	1	0	0	0	1	0
R92	Prirejanje iger na srečo	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	19	1	2	19	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	4	2	0	0	0	0	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	17	2	2	17	0	0	0	0	4	0	1	0	0	0	19	2	0	0	2	1	2	1	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	10	2	1	8	0	0	0	0	8	0	1	1	1	0	34	5	0	0	0	1	2	1	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	99	45	8	65	0	0	0	0	62	0	3	2	0	0	98	48	3	2	25	13	0	12	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	304	1	12	304	3	1	0	0	647	0	142	76	335	0	234	42	0	0	0	1	1	0	1
	Skupaj	**5911**	**1016**	**947**	**5475**	**12**	**56**	**18**	**1**	**3959**	**10**	**345**	**181**	**546**	**132**	**3703**	**1923**	**131**	**31**	**322**	**293**	**191**	**117**	**10**

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 1b

		KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU																	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV						
ŠIFRA	DEJAVNOST	STROKOVNI DELAVEC	NALOGE STROKOVNEGA DELAVCA	PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU	IZVAJALEC MEDICINE DELA	ZDRAVSTVENI PREGLEDI	OBVEŠČANJE IN SEZNANJANJE DELAVCEV	USPOSABLJANJE DELAVCEV	PISNI SPORAZUM NA SKUPNIH DELOVIŠČIH	OBVEŠČANJE INŠPEKCIJE O NEVARNIH DELIH	PRIJAVE INŠPEKCIJI	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	PRAVICE DELAVCEV	DOLŽNOSTI DELAVCEV	ALKOHOL,DROGE IN DRUGE SUBSTANCE NA DELOVNEM MESTU	SAMOZAPOSLENE OSEBE	DOKUMENTACIJA	STROKOVNOST DELA ORGANIZACIJ Z DOVOLJENJEM ZA DELO	UR_ZVZDZPG S PRILOGO	P_DMSNTZDRS	P_DOSNPVD	P_EEPVD	P_OMOPPDM	P_OVO	P_OVODUP
1	2	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	0	2	2	3	2	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	1
A02	Gozdarstvo	0	0	1	1	3	0	2	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	2	1	10	42	44	8	83	3	0	0	8	0	1	11	0	27	0	14	0	0	2	7	0	6
C11	Proizvodnja pijač	0	0	1	0	2	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	1
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	2	5	1	4	1	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	1	1	10	1	11	5	0	0	1	0	0	2	0	2	0	1	0	0	2	2	0	1
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	2	2	3	0	8	0	0	0	2	0	0	1	1	0	0	5	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	0	3	9	17	6	19	9	0	0	3	0	0	4	1	0	0	15	0	0	3	0	0	44
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	8	3	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	1	0	5	0	12	1	11	1	0	0	3	0	0	4	0	2	0	1	0	0	2	3	0	3
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	3	3	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	5	1	7	3	24	6	31	4	0	0	4	0	0	4	1	9	0	12	0	0	0	1	0	17
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	2	8	9	3	11	4	0	0	1	0	3	6	0	0	0	15	0	0	0	1	0	2
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	1	1	4	5	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	2	0	24	32	58	24	103	26	0	4	18	0	9	23	9	44	0	40	0	0	2	17	7	78
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	1	0	2	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	0	1	2	2	3	3	4	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	0	1	1	9	0	11	11	0	1	1	0	1	3	0	18	0	5	0	0	0	2	0	5
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	1	0	0	5	1	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	1	0	5	3	3	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	3	4	23	4	23	0	0	0	8	0	0	3	0	9	0	1	0	0	0	6	0	20
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	1	0	8	0	10	2	0	0	1	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	4	6	14	6	28	8	0	2	4	0	0	6	0	1	0	19	0	0	0	7	0	4
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	2	1	1	0	7	3	0	0	1	0	2	2	0	14	0	5	0	0	0	0	0	16
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	2	0	4	4	11	0	0	0	0	0	0	3	0	6	0	8	0	0	0	2	0	1
E37	Ravnanje z odplakami	0	0	1	2	2	0	6	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	3	0	0	0	0	0	12
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	2	1	4	3	6	0	0	0	1	0	1	3	0	10	0	5	0	0	0	0	0	8
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	2	1	8	34	41	7	46	108	1	1	1	0	34	5	0	108	0	613	0	0	4	0	0	23
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	1	7	7	8	3	11	40	0	0	0	0	6	4	0	36	0	140	4	0	2	0	1	9
F43	Specializirana gradbena dela	1	2	44	92	133	24	185	257	8	2	25	1	50	36	16	236	0	843	0	0	3	9	0	111
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	0	0	9	24	31	14	45	0	0	0	6	0	0	9	4	24	0	0	0	0	0	12	4	45
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	3	0	25	20	58	9	103	18	0	2	19	0	1	24	6	65	2	34	0	0	3	7	0	30
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	0	24	81	52	7	131	19	0	2	10	0	2	22	0	55	0	33	0	0	0	21	0	8
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	0	0	22	15	46	5	61	12	1	1	6	0	4	21	0	52	0	11	0	0	2	7	0	14
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 2b

		KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU																	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV						
ŠIFRA	DEJAVNOST	STROKOVNI DELAVEC	NALOGE STROKOVNEGA DELAVCA	PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU	IZVAJALEC MEDICINE DELA	ZDRAVSTVENI PREGLEDI	OBVEŠČANJE IN SEZNANJANJE DELAVCEV	USPOSABLJANJE DELAVCEV	PISNI SPORAZUM NA SKUPNIH DELOVIŠČIH	OBVEŠČANJE INŠPEKCIJE O NEVARNIH DELIH	PRIJAVE INŠPEKCIJI	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	PRAVICE DELAVCEV	DOLŽNOSTI DELAVCEV	ALKOHOL,DROGE IN DRUGE SUBSTANCE NA DELOVNEM MESTU	SAMOZAPOSLENE OSEBE	DOKUMENTACIJA	STROKOVNOST DELA ORGANIZACIJ Z DOVOLJENJEM ZA DELO	UR_ZVZDZPG S PRILOGO	P_DMSNTZDRS	P_DOSNPVD	P_EEPVD	P_OMOPPDM	P_OVO	P_OVODUP
1	2	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	1	17	6	0	33	5	0	1	1	0	0	5	0	7	0	2	0	0	0	0	0	11
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	1	0	5	7	17	1	50	0	0	0	6	0	0	7	5	8	0	2	0	0	0	6	0	8
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	8	0	60	243	182	3	522	32	0	3	30	0	0	71	9	116	0	1	0	0	4	22	0	18
J58	Založništvo	0	0	2	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	2	0	1	0	7	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	1	0	1	0	2	1	0	0	0	0	0	2	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	1	0	1	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	4	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	1	0	3	3	8	0	19	9	0	0	4	0	0	6	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	2	0	4	0	2	1	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	0	6	0	6	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	5	2	6	2	21	6	0	0	1	0	0	5	0	0	0	7	0	0	0	0	0	3
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	0	10	4	18	1	29	4	0	0	8	0	0	8	1	14	2	12	0	0	0	3	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	0	2	1	9	0	26	0	0	0	1	0	0	2	0	4	1	38	0	0	0	1	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	0	10	13	16	4	27	14	1	0	2	0	4	7	6	12	11	98	0	0	0	2	0	3
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	1	0	3	0	3	4	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	2	0	1	8	1	1	8	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	1	1	3	0	5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	3	3	2	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	15	0	0	0	0	0	1
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	1	1	8	5	0	10	6	0	1	1	0	3	1	0	8	0	14	0	0	0	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	0	1	1	0	9	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	1	0	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	0	5	16	10	0	22	1	0	0	3	0	0	1	4	12	0	2	0	0	2	2	0	2
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	1	8	6	0	11	0	0	0	0	0	0	1	0	6	0	0	0	0	0	0	0	1
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	2	2	2	3	15	0	0	0	1	0	0	1	0	2	0	34	0	0	0	4	0	7
P85	Izobraževanje	1	0	10	0	13	5	10	1	0	2	2	0	0	8	0	6	3	3	0	0	0	2	2	2
Q86	Zdravstvo	0	0	3	1	1	0	5	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	1	0	0	1	0	0	1
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	8	0	5	2	17	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	2	1	3
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	2	2	3	2	11	3	0	0	1	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0	3	0	6
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	2	0	0	3	2	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	1	0	4	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	9	2	0	6	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	1	0	3	2	9	0	0	0	0	0	0	1	0	8	0	0	0	0	0	2	0	2
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	14	19	20	0	82	12	0	0	7	0	1	14	5	10	1	5	0	0	1	0	0	1
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	1	0	0	1	90	2	69	49	2	7	0	0	234	2	1	0	9	273	0	0	0	0	0	1
	Skupaj	**30**	**8**	**374**	**765**	**1102**	**188**	**2046**	**706**	**13**	**36**	**197**	**1**	**358**	**359**	**75**	**968**	**29**	**2343**	**4**	**1**	**39**	**159**	**17**	**546**

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 1c

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV																						
		P_PZ	P_PZPD	P_VD	P_VDNET	P_VDTZIAD	P_VDTZIBDD	P_VDTZIHD	P_VDTZIKSD	P_VNRTMV	P_VS	P_VZ	P_VZDSZ	P_VZUDO	P_ZNEIS	P_ZSDS	P_ZVZRPB	P_ZZVZDDM	UR_VDTZIUOS	U_REACH	ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE TOBAČNIH IZDELKOV	ZAKON O TEHNIČNIH ZAHTEVAH ZA PROIZVODE IN O UGOTAVLJANJU SKLADNOSTI	DRUGE KRŠITVE
1	2	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
A02	Gozdarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
C10	Proizvodnja živil	5	4	0	24	0	0	0	1	0	0	0	0	38	6	0	1	32	0	0	2	0	11	
C11	Proizvodnja pijač	0	1	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
C13	Proizvodnja tekstilij	0	1	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	7	0	0	0	3	0	0	0	0	0	
C14	Proizvodnja oblačil	0	1	0	8	0	0	0	6	0	0	0	0	9	1	0	0	9	0	1	0	0	0	
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	1	9	0	0	1	0	0	0	0	0	5	0	0	0	9	0	0	0	0	0	
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	5	0	0	20	0	0	6	1	0	0	0	0	14	3	0	0	12	0	0	0	0	0	
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	2	0	6	0	0	1	0	0	0	0	0	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	8	4	0	1	0	0	14	10	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	4	1	0	0	
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	6	4	0	15	0	0	5	13	0	0	3	0	31	2	0	0	32	0	0	0	0	1	
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	1	0	9	4	0	0	10	6	0	0	0	0	
C24	Proizvodnja kovin	3	1	0	1	0	0	0	2	0	0	1	0	39	0	0	0	18	0	0	5	0	4	
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	6	3	0	39	7	0	33	9	0	0	20	0	96	6	0	1	56	2	1	1	1	5	
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	4	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	1	0	1	0	0	1	6	0	0	1	0	9	0	0	0	4	0	0	0	0	0	
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	0	0	1	0	0	14	2	0	0	2	0	13	0	0	0	6	0	0	0	0	2	
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	11	0	0	0	9	0	0	0	0	0	
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	1	4	0	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
C31	Proizvodnja pohištva	14	2	0	22	0	0	11	1	0	0	5	1	20	5	0	0	12	0	1	0	0	1	
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	4	0	4	0	0	0	1	0	0	0	0	3	1	0	0	2	0	0	0	0	0	
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	1	0	7	0	0	2	1	0	0	3	0	6	4	0	1	16	0	0	0	0	4	
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	1	0	2	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	
E37	Ravnanje z odplakami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	0	0	8	0	2	1	0	0	3	0	6	0	0	0	2	0	0	1	0	4	
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
F41	Gradnja stavb	0	2	0	0	13	0	0	0	0	0	0	0	25	0	0	0	1	0	0	0	0	8	
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	3	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	1	0	0	0	0	1	
F43	Specializirana gradbena dela	1	23	0	21	76	0	0	3	0	0	0	0	76	2	0	1	14	0	0	0	2	29	
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	9	0	0	41	0	0	0	3	0	4	4	0	41	13	0	1	24	0	0	2	0	1	
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	11	8	2	57	1	0	2	2	0	1	2	3	37	7	3	1	73	0	0	0	0	4	
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	2	6	0	73	0	0	0	0	4	0	3	1	55	7	1	1	65	0	0	0	0	3	
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	1	4	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	20	2	0	0	12	0	0	0	0	10	
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 2c

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV																						
		P_PZ	P_PZPD	P_VD	P_VDNET	P_VDTZIAD	P_VDTZIBDD	P_VDTZIHD	P_VDTZIKSD	P_VNRTMV	P_VS	P_VZ	P_VZDSZ	P_VZUDO	P_ZNEIS	P_ZSDS	P_ZVZRPB	P_ZZVZDDM	UR_VDTZIUOS	U_REACH	ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE TOBAČNIH IZDELKOV	ZAKON O TEHNIČNIH ZAHTEVAH ZA PROIZVODE IN O UGOTAVLJANJU SKLADNOSTI	OSTALE KRŠITVE
1	2	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	2	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	6	0	0	0	0	0	
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	0	0	0	7	0	0	0	0	0	
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	2	2	14	0	0	0	0	0	1	1	0	14	0	0	0	3	0	0	0	0	1	
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	0	6	0	273	0	0	0	0	0	0	2	1	110	17	0	3	121	0	0	2	0	21	
J58	Založništvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	2	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	2	0	8	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	4	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	1	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	5	0	0	0	0	3	
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	2	4	0	21	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	0	0	2	0	0	2	0	0	
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	2	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	8	
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	3	0	6	3	0	0	0	0	0	2	1	3	3	0	0	19	0	0	0	0	1	
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	4	0	0	0	0	0	
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	2	0	4	0	0	0	2	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
M75	Veterinarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	3	
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	3	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	1	4	3	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	1	0	0	1	0	0	
P85	Izobraževanje	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	0	1	
Q86	Zdravstvo	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	5	0	0	1	0	0	
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	2	0	0	1	0	0	0	1	0	0	3	0	1	0	4	0	0	0	0	0	
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0	11	0	0	3	0	0	0	0	0	9	2	1	0	2	0	0	0	0	0	
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	2	0	0	2	0	1	
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	2	0	105	0	0	0	1	0	0	1	0	44	0	0	0	21	0	0	2	0	2	
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	9	0	101	
	Skupaj	**78**	**127**	**9**	**863**	**155**	**1**	**103**	**73**	**4**	**7**	**55**	**13**	**829**	**92**	**7**	**10**	**675**	**8**	**10**	**31**	**3**	**237**	

LEGENDA	
UR_ZVZDZPG S PRILOGO	Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih - PRILOGE
P_DMSNTZDRS	Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji
P_DOSNPVD	Pravilnik o dovoljenjih za opravljanje strokovnih nalog na področju varnosti pri delu
P_EEPVD	Pravilnik o evidencah in prijavah s področja varstva pri delu
P_OMOPPDM	Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu
P_OVO	Pravilnik o osebni varovalni opremi
P_OVODUP	Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu
P_PZ	Pravilnik o protieksplozijski zaščiti
P_PZPD	Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev
P_VD	Pravilnik o varnosti dvigal
P_VDNET	Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka
P_VDTZIAD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu
P_VDTZIBDD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu
P_VDTZIHD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu
P_VDTZIKSD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu
P_VNRTMV	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem
P_VS	Pravilnik o varnosti strojev
P_VZ	Pravilnik o varnostnih znakih
P_VZDSZ	Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu s slikovnim zaslonom
P_VZUDO	Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme
P_ZNEIS	Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah
P_ZSDS	Pravilnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele
P_ZVZRPB	Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen
P_ZZVZDDM	Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih
UR_VDTZIUOS	Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti umetnim optičnim sevanjem
U_REACH	Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA 2 - 1a

		ŠTEVILO PREGLEDOV				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREP			KRŠITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH							
ŠIFRA	DEJAVNOST	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	ODLOČBE	OVADBE / NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA - PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA - PLAČILNI NALOG	PLAČILO ZA DELO	DELOVNI ČAS	ODMORI IN POČITKI	POGODBA O ZAPOSLITVI	PRENEHANJE POGODBBE O ZAPOSLITVI	LETNI DOPUST	VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ	DRUGE KRŠITVE ZDR
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	11	3	0	12	3	0	1	1	2	1	3	2	3	0	0	2	0
A02	Gozdarstvo	11	0	2	13	4	0	1	3	3	11	3	0	2	0	1	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	4	0	0	6	0	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	259	0	0	8	4	0	0	0	0	4	1	0	4	0	1	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	13	16	60	414	135	2	39	30	27	141	61	34	73	9	21	0	2
C11	Proizvodnja pijač	14	0	0	15	3	0	2	1	0	4	1	0	2	1	2	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	54	2	3	13	4	0	2	0	4	8	1	0	2	0	1	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	13	3	3	18	6	1	2	2	3	9	4	0	3	0	0	5	1
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	23	0	0	5	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	1	0	8	79	21	0	7	7	10	36	2	1	10	5	1	0	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	5	0	1	22	5	0	1	0	1	1	0	1	6	0	1	0	1
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	1	1	5	26	8	0	4	2	2	17	3	2	6	1	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	41	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	32	2	0	5	2	0	2	2	0	5	1	2	2	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	11	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	162	4	7	42	14	0	5	6	8	16	4	1	11	2	1	0	1
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	9	5	2	44	6	1	4	1	3	14	3	2	7	2	0	0	0
C24	Proizvodnja kovin	18	0	0	9	2	0	3	2	0	1	2	2	0	2	0	2	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	49	9	24	204	48	0	25	26	20	78	17	5	32	10	6	0	0
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	19	0	0	12	4	0	0	1	1	5	0	0	1	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	3	1	2	25	3	0	2	3	2	13	0	2	1	1	0	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	31	7	6	57	22	0	6	4	5	19	12	0	16	4	4	0	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	16	1	2	26	4	1	1	0	0	0	3	2	3	0	0	1	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	63	0	0	5	2	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	11	6	3	31	11	1	5	2	10	18	2	0	6	1	1	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	14	2	2	18	3	0	5	1	0	9	3	0	3	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	3	0	9	84	34	1	6	4	12	39	14	3	34	11	3	0	19
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	19	0	1	13	2	0	1	3	2	6	0	0	2	1	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	2	0	1	24	5	0	1	1	0	4	0	0	6	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	422	0	0	4	0	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	86	0	0	31	5	0	1	1	2	4	0	3	2	1	0	0	3
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	843	0	1	5	1	0	0	1	1	3	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	55	8	56	674	167	5	46	28	90	222	74	13	81	16	22	0	18
F42	Gradnja inženirskih objektov	224	1	9	141	51	2	11	9	6	39	27	4	25	4	8	0	0
F43	Specializirana gradbena dela	369	47	143	1233	351	13	93	79	145	458	141	24	257	43	32	2	78
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	412	6	5	80	24	0	13	4	5	32	3	0	23	8	1	0	1
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	3	16	43	290	100	0	28	23	40	142	15	17	74	8	18	0	22
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	46	35	52	487	133	3	52	24	30	142	58	56	72	11	18	2	4
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	12	10	74	543	170	2	52	27	53	191	32	17	100	13	25	2	11
H50	Vodni promet	74	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ TABELA 2 - 2a

		ŠTEVILO PREGLEDOV				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKRE			KRŠITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH							
ŠIFRA	DEJAVNOST	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	ODLOČBE	OVADBE/NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	PLAČILO ZA DELO	DELOVNI ČAS	ODMORI IN POČITKI	POGODBA O ZAPOSLITVI	PRENEHANJE POGODBBE O ZAPOSLITVI	LETNI DOPUST	VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ	DRUGE KRŠITVE ZDR
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
H51	Zračni promet	488	0	0	6	1	0	0	0	0	0	2	0	4	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	21	2	5	77	9	2	4	4	15	25	3	1	8	0	2	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	6	0	2	19	2	0	1	1	1	3	1	0	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	19	3	10	107	34	0	13	7	3	21	20	29	15	2	3	2	3
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	11	74	89	642	242	6	74	35	97	257	54	36	171	25	41	2	3
J58	Založništvo	29	0	0	31	10	0	1	1	0	2	0	0	6	0	1	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	10	0	1	6	2	0	1	1	0	8	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	13	0	1	24	9	0	3	0	0	9	0	1	0	0	0	0	2
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	5	2	4	17	9	0	2	2	0	6	2	0	11	1	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	13	1	8	36	14	0	1	1	5	20	0	0	11	1	1	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	25	0	1	10	1	0	2	1	0	3	0	0	2	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	193	0	2	15	3	0	0	0	1	1	0	0	2	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	71	0	1	10	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	58	0	2	18	1	0	4	1	0	6	0	0	3	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	16	3	3	34	9	0	4	2	7	17	0	0	8	1	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	15	6	12	237	41	0	1	2	5	10	1	0	14	0	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	11	3	8	91	27	1	4	9	29	36	4	5	10	5	4	0	8
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	8	2	13	77	21	1	9	7	11	39	2	0	13	8	0	0	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	7	3	2	22	7	0	3	2	2	11	1	0	5	0	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	117	0	3	21	7	0	2	1	5	10	0	0	3	0	1	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	12	1	2	13	7	0	1	2	2	20	4	0	0	0	1	0	0
M75	Veterinarstvo	41	1	2	7	1	0	1	0	1	4	1	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	79	1	1	7	3	0	1	2	1	4	1	0	2	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	14	1	9	151	16	3	8	8	11	36	10	1	17	2	2	1	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	60	0	1	22	4	1	1	1	3	7	1	5	7	0	8	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	216	1	6	63	14	1	1	3	7	10	5	2	2	1	2	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	55	5	12	113	33	2	18	9	19	57	6	6	29	8	4	1	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	38	0	3	16	6	1	2	4	0	8	0	0	6	0	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	20	0	1	93	24	1	1	1	3	1	10	4	16	0	5	1	4
P85	Izobraževanje	28	25	19	240	59	0	19	7	16	12	14	2	101	1	2	2	8
Q86	Zdravstvo	15	1	1	77	6	0	2	2	0	5	5	1	12	1	0	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	9	1	4	50	7	0	0	0	8	2	2	10	12	1	2	0	3
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	27	2	3	28	6	0	0	0	1	2	0	0	6	0	0	0	1
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	28	2	2	42	25	1	1	0	0	0	4	8	10	0	1	3	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	9	0	0	18	1	0	0	1	1	2	0	0	2	0	0	1	0
R92	Prirejanje iger na srečo	58	0	1	14	2	0	0	2	3	5	1	1	2	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	79	0	5	33	10	1	3	2	4	10	1	0	5	2	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	1	5	46	12	0	4	0	4	7	0	2	10	0	1	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	1	4	5	2	0	1	1	4	5	0	0	0	1	1	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	7	6	72	12	1	9	2	9	20	1	5	1	2	1	0	1
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	1	2	92	22	4	460	379	628	1376	76	71	210	163	31	5	19
	Skupaj	**5403**	**335**	**780**	**7424**	**2082**	**58**	**1084**	**803**	**1393**	**3776**	**722**	**386**	**1608**	**379**	**281**	**34**	**213**

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA 2 - 1b

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV										
		ZAPOSLOVANJE IN DELO TUJCEV	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	ZAPOSLOVANJE NA ČRNO	ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU IN ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU	ZAKON O ZAPOSLOVANJU IN ZAVAROVANJU ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI	ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI	ZAKON O DELOVNEM ČASU IN OBVEZNIH POČITKIH MOBILNIH DELAVCEV TER O ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH	ZAKON O MINIMALNI PLAČI	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA	KOLEKTIVNE POGODBE	DRUGE KRŠITVE
1	2	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	2
A02	Gozdarstvo	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	2
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	3	0	9	3	0	132	0	2	9	0	12
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	1
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	0	1	0	0	14	0	0	15	0	3
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	0	1	0	0	4	0	0	0	1	4
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	1	0	0	10	0	0	0	0	1
C24	Proizvodnja kovin	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	1	0	0	0	0	37	0	0	17	0	18
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	0	0	0	0	28	5	0	0	0	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	0	1	0	7	0	0	1	0	6
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	1	0	0	6	0	0	3	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	0	0	0	35	0	0	0	0	3
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	0	4	5	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	2	1	0	0	7	0	0	0	0	1
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	1	0	10	2	0	129	0	0	20	0	47
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	0	2	0	0	52	1	0	2	0	2
F43	Specializirana gradbena dela	4	0	13	2	0	344	0	3	24	0	77
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	1	0	1	0	0	24	0	0	0	0	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	1	0	1	3	0	69	6	0	4	5	16
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	0	5	0	0	49	5	0	0	4	6
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	8	2	13	4	0	165	88	0	6	2	20
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ TABELA 2 - 2b

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV										
		ZAPOSLOVANJE IN DELO TUJCEV	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	ZAPOSLOVANJE NA ČRNO	ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU IN ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU	ZAKON O ZAPOSLOVANJU IN ZAVAROVANJU ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI	ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI	ZAKON O DELOVNEM ČASU IN OBVEZNIH POČITKIH MOBILNIH DELAVCEV TER O ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH	ZAKON O MINIMALNI PLAČI	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA	KOLEKTIVNE POGODBE	DRUGE KRŠITVE
1	2	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	2	2	0	1	0	0	0	0	2
H53	Poštna in kurirska dejavnost	1	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	13	0	1	0	1	4
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	3	0	22	10	0	249	5	0	7	8	29
J58	Založništvo	0	0	1	0	0	19	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	13	0	1	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	1
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	0	0	1	0	68	0	0	0	0	1
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	0	1	2	0	25	0	0	6	0	6
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	0	1	0	0	24	0	0	0	0	7
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	1	0	0	9	0	0	0	0	2
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	0	0	0	15	0	0	1	0	1
M75	Veterinarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	1
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	0	1	0	0	4	0	7	6	0	4
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	17	0	0	2	0	1
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	0	3	0	0	22	0	0	5	0	8
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	1
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	1
P85	Izobraževanje	0	0	1	2	0	25	0	0	1	0	13
Q86	Zdravstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	0	1	0	3	0	0	0	0	2
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0	0	0	18	0	0	1	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	2	1	0	10	0	0	0	0	1
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	1	2	0	2	0	0	0	0	1
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	1
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	22	5	61	21	0	55	5	7	58	0	237
	Skupaj	**47**	**12**	**159**	**57**	**0**	**1797**	**120**	**21**	**193**	**21**	**552**